

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
NA LATA 2021 -2027

GMINA PODEGRODZIE

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	6
CHARAKTERYSTYKA GMINY	12
Informacje ogólne	12
Struktura demograficzna mieszkańców	13
Infrastruktura społeczno- techniczna	16
Oświata	16
Opieka Zdrowotna	19
Bezpieczeństwo	22
Kultura i sport	23
Turystyka i rekreacja	30
Rynek pracy	32
Gospodarka	33
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY PODEGRODZIE	34
Problemy w obszarze pomocy społecznej	36
Bezrobocie	43
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych	45
Alkoholizm	45
Narkomania	53
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba	54
Ubóstwo	66
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	69
Przemoc w rodzinie	72
Problemy w środowisku szkolnym	79
Używanie substancji psychoaktywnych	79
Przemoc rówieśnicza	86
Zagrożenia związane z użytkowaniem urządzeń elektronicznych i Internetu	88
Wpływ pandemii COVID-19 na życie społeczno- gospodarcze	91

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ	93
CELE STRATEGICZNE I DZIAŁANIA	101
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	110
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	110
SPIS TABEL	112
SPIS RYSUNKÓW.....	113
SPIS WYKRESÓW	113
BIBLIOGRAFIA.....	116
Spis publikacji.....	116
Źródła internetowe	117

WSTĘP

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020r., poz. 1876 z późn. zm.). Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „*opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*”. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

Jak zostało wspomniane powyżej, na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ Ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020, poz. 2050 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 późn. zm.);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.).

Celem poniższej Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i działań, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy Podegrodzie. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie Podegrodzie przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Pierwsza część badań ankietowych została przeprowadzona w okresie wrzesień- październik 2020 roku, wówczas badaniem objęto uczniów szkół podstawowych z terenu gminy (213 uczniów klas piątych i szóstych oraz 269 uczniów klas siódmych i ósmych), rodziców (251 osób) oraz nauczycieli (80 osób). Drugą część badań przeprowadzono w okresie grudzień 2020- styczeń 2021 roku, a uczestnikami byli dorośli mieszkańcy gminy Podegrodzie (50 osób) oraz pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej (13 osób).

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Podegrodzie na lata 2021- 2027 składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna zawiera analizę sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Podegrodzie wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy Podegrodzie na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych oraz działań.

Część wdrożeniowa obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Podegrodzie na lata 2021-2027 zgodna jest z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi opracowanymi na szczeblu europejskim, krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Są to między innymi dokumenty takie jak:

Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (*Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*)

Agenda została przyjęta przez 193 państwa członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych podczas Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku we wrześniu 2015 r. Dokument wskazuje 17 celów oraz powiązanych z nimi 169 zadań, które oddają trzy wymiary zrównoważonego rozwoju – gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Jest to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.¹

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Dokument określający główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Strategia powstawała w latach 2011-2012. Uwzględnia uwarunkowania wynikające ze zdarzeń i zmian w otoczeniu społecznym, politycznym i gospodarczym Polski w tym okresie. Opiera się również na diagnozie sytuacji wewnętrznej, przedstawionej w raporcie Polska 2030. Wyzwania rozwojowe z 2009 roku, w stosunku do diagnozy z lat 2008 – 2009 uzupełnione zostały o elementy, które wiążą się z trwającym na świecie i w Europie kryzysem finansowym i spowolnieniem gospodarczym.

Głównym celem określonym w dokumencie jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Z diagnozy przedstawionej w 2009 r. wynika, że rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie.

---

¹ <https://www.gov.pl/web/rozwoj/agenda-2030>

Do każdego z obszarów przedstawiono również kierunki interwencji, czyli działań do podjęcia w perspektywie do 2030 r. służących osiągnięciu celu głównego Strategii.

- I. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki (modernizacja):
  - 1.1 Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna
  - 1.2 Polska Cyfrowa
  - 1.3 Kapitał ludzki
  - 1.4 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
- II. Równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzja):
  - 2.1 Rozwój regionalny
  - 2.2 Transport
- III. Efektywność i sprawność państwa (efektywność)
  - 3.1 Kapitał społeczny
  - 3.2 Sprawne państwo²

Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku, jest kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej.

Głównym celem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Oczekiwanym efektem realizacji Strategii w perspektywie długookresowej dla obywateli będzie wzrost ich dochodów oraz poprawa jakości życia, rozumiana jako stworzenie przyjaznych warunków bytowych, przede wszystkim dla rodzin; zapewnienie odpowiedniej jakości edukacji i szkoleń, podwyższających kwalifikacje i kompetencje obywateli; wzrost zatrudnienia i lepsze jakościowo miejsca pracy; poprawa dostępu do infrastruktury; zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej, poprawiającej zdrowotność obywateli; satysfakcjonujące stanu środowiska oraz poczucia bezpieczeństwa.

---

² <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/czym-jest-zarzadzanie-rozwojem>

Najważniejsze efekty długookresowe dla gospodarki to przede wszystkim zmiana struktury PKB Polski w wyniku zwiększenia roli innowacji w jego tworzeniu. Przyczyni się to do szybszej konwergencji dochodów Polaków do poziomu średniej Unii Europejskiej. W sferze instytucjonalnej efektem realizacji Strategii będzie państwo bardziej przyjazne dla obywateli i przedsiębiorców, co będzie przejawiało się w poprawie jakości funkcjonowania jego organów i poszczególnych instytucji służących rozwojowi. W sferze społecznej efekty realizacji Strategii to ograniczenie wykluczenia społecznego i ubóstwa oraz wszelkiego rodzaju nierówności społecznych, a także budowa silnego kapitału społecznego i zwiększenie jego roli w rozwoju.³

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Dokument stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie stoją przed Polską, w zakresie lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego i zapewnienia spójności społecznej. Do wyzwań tych należy uczynienie z Polski bardziej atrakcyjnego miejsca do życia, rozwijania wiedzy i podejmowania pracy, a w konsekwencji lokowania inwestycji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Rozwój kapitału ludzkiego i spójności społecznej przyczynia się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wsparcia wzrostu konkurencyjności gospodarki.

Celem głównym strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Strategia wyznacza cztery cele szczegółowe do realizacji, których osiągnięcie powinno przyczynić się do rozwiązania najważniejszych problemów, których doświadcza polska gospodarka i polskie społeczeństwo, tj. niedostatecznych kompetencji, niewystarczającej opieki zdrowotnej, problemów demograficznych oraz ubóstwa.

Cel 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych.

Cel 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej.

Cel 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.

Cel 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.⁴

---

³ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju>

⁴ <https://www.gov.pl/attachment/d8252b64-8f14-49b7-96c9-ac0a67bfd8df>

Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”

Projekt Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” jest aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020.

Cel główny strategii- Małopolska regionem zrównoważonego rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i terytorialnym.

Centralne miejsce w interwencji podejmowanej na kanwie Strategii zajmą Małopolanie oraz ich rodziny. Zasadniczym punktem odniesienia dla działań wspierających rozwój regionu będzie wyrównywanie szans rozwojowych małopolskich rodzin. Dlatego też wszelkie aktywności Samorządu Województwa zmierzające do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, zarówno w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, jak i terytorialnym, inicjowane będą z myślą o małopolskich rodzinach.

W Strategii wyodrębniono pięć obszarów, w ramach których dokonano koncentracji różnych działań wokół wyznaczonych celów szczegółowych.

I. Małopolskie - Cel strategiczny: Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie

Kierunki działań:

1. Małopolskie rodziny
2. Opieka zdrowotna
3. Edukacja
4. Ochrona dziedzictwa i uczestnictwo w kulturze
5. Wspieranie aktywności zawodowej
6. Bezpieczeństwo mieszkańców

II. Gospodarka- Cel strategiczny: Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka Małopolski

Kierunki działań:

1. Innowacyjna Małopolska
2. Konkurencyjność i przedsiębiorczość
3. Turystyka, sport i przemysły czasu wolnego
4. Zintegrowany i zrównoważony transport
5. Cyfrowa Małopolska
6. Gospodarka o obiegu zamkniętym

III. Środowisko- Cel strategiczny: Wysoka jakość środowiska przyrodniczego, krajobrazu i przestrzeni zamieszkania oraz świadomi ekologicznie Małopolanie

Kierunki działań:

1. Poprawa jakości powietrza
2. Zrównoważone gospodarowanie wodą i łagodzenie skutków ekstremalnych zjawisk przyrodniczych
3. Energetyka odnawialna i efektywność energetyczna
4. Racjonalna gospodarka odpadami
5. Ochrona i kształtowanie bioróżnorodności oraz krajobrazu Małopolski

IV. Zarządzanie strategiczne rozwojem województwa- Cel strategiczny: System zarządzania strategicznego rozwojem w województwie dostosowany do wyzwań dekady 2020-2030

Kierunki działań:

1. System zarządzania strategicznego rozwojem
2. Współpraca i partnerstwo
3. Promocja Małopolski

V. Rozwój zrównoważony terytorialnie- Cel strategiczny: Zrównoważony i trwały rozwój województwa w oparciu o endogeniczne potencjały poszczególnych obszarów Małopolski

Kierunki działań:

1. Rozwój przestrzenny województwa
2. Wsparcie małopolskich miast
3. Rozwój obszarów wiejskich
4. Spójność wewnątrzregionalna i dostępność⁵

---

⁵ <https://www.malopolska.pl/strategia-2030>

Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Podegrodzie na lata 2017-2023

Cel główny: Zrównoważony rozwój społeczny, gospodarczy i przestrzenny, nastawiony na potrzeby mieszkańców, prowadzący do integracji i wzmocnienia więzi społecznych, zapewniający wysoką jakość przestrzeni i środowiska.

Cel strategiczny 1: Wzmocnienie potencjału gminy, a w szczególności obszaru rewitalizacji, poprzez przygotowanie atrakcyjnej przestrzeni publicznej, dostosowanej do potrzeb społeczno-gospodarczych

- 1.1. Tworzenie warunków dla rozwoju działalności gospodarczej
- 1.2. Wzmocnienie funkcji społecznych wybranych przestrzeni publicznych

Cel strategiczny 2: Umocnienie więzi społecznych i świadomości mieszkańców

- 2.1. Rozwój oferty dla dzieci i młodzieży
- 2.2. Wsparcie inicjatyw oddolnych i wzmocnienie organizacji pozarządowych
- 2.3. Reintegracja i aktywizacja grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel strategiczny 3: Poprawa warunków bytowych mieszkańców obszaru rewitalizacji i jakości środowiska naturalnego

- 3.1. Poprawa parametrów technicznych budynków i ograniczenie ich oddziaływania na środowisko
- 3.2. Rozwój infrastruktury technicznej
- 3.3. Poprawa jakości środowiska naturalnego⁶

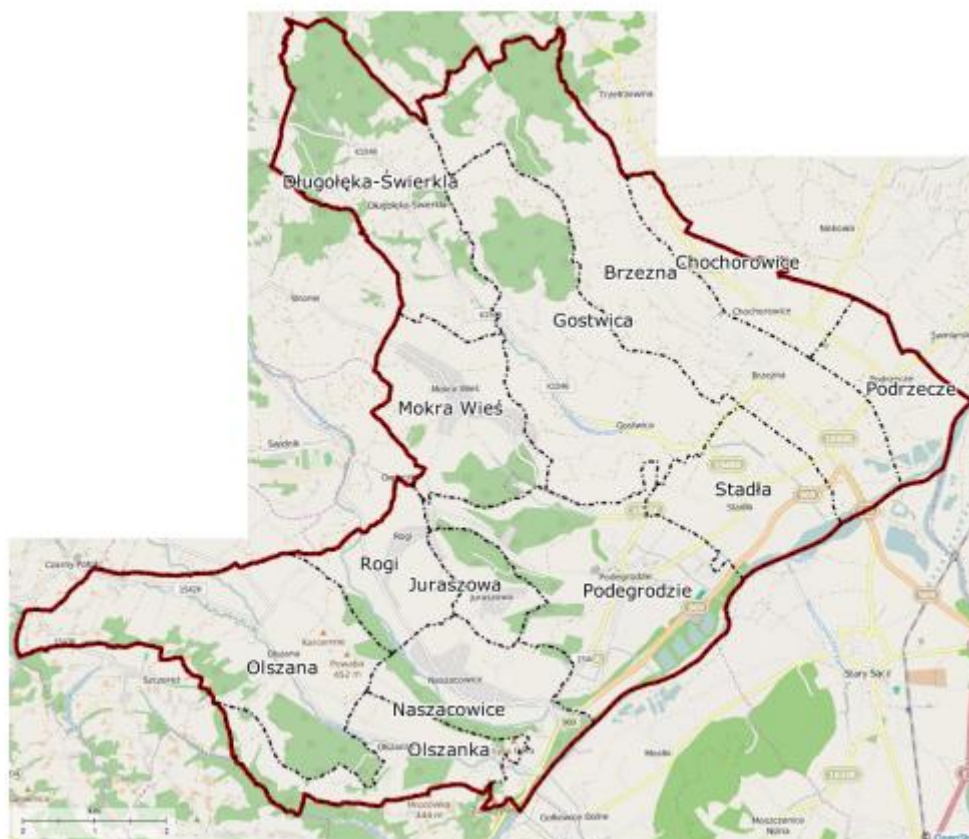
⁶ <http://www.podegrodzie.pl/files/files/rozne/Aktualizacja.pdf>

CHARAKTERYSTYKA GMINY

Informacje ogólne

Gmina Podegrodzie to gmina wiejska, położona w województwie małopolskim, należąca do powiatu nowosądeckiego. Graniczy z gminami: Chełmiec, Stary Sącz, Łącko i Łukowica. W skład gminy wchodzi 13 sołectw: Brzezna, Chochorowice, Długoleka-Świerkla, Gostwica, Juraszowa, Mokra Wieś, Naszacowice, Olszana, Olszanka, Podegrodzie, Podrzecze, Rogi oraz Stadła.

Rysunek 1. Gmina Podegrodzie- sołectwa

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2019 r. gmina Podegrodzie liczy 13 279 mieszkańców; z czego 50,00% stanowią kobiety (6 640), a 50,00% mężczyźni (6 639). Współczynnik feminizacji dla Gminy wynosi 100 (na 100 mężczyzn przypada 100 kobiet). Biorąc pod uwagę ostatnie lata można zauważyć, iż z każdym rokiem liczba mieszkańców stopniowo wzrasta.

Wykres 1. Podział mieszkańców na płeć- statystyki na rok 2019

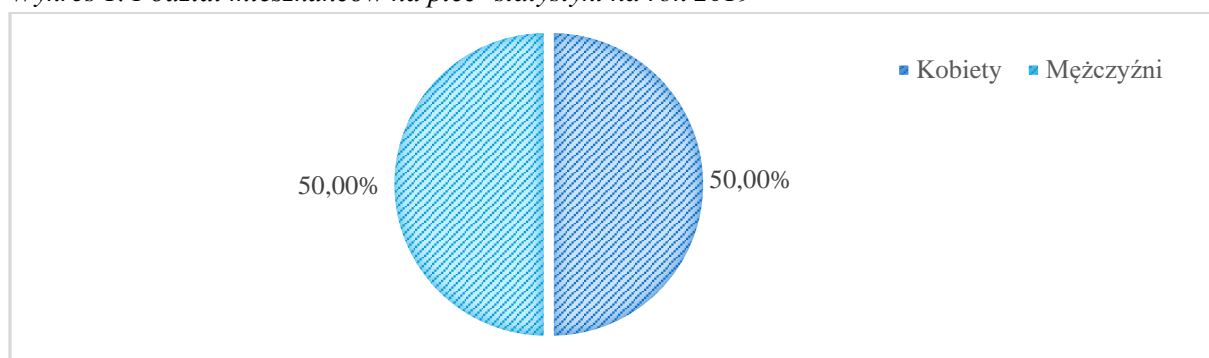

Tabela 1. Liczba mieszkańców w latach 2014- 2019

Liczba mieszkańców	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem; w tym:	12 729	12 849	12 959	13 057	13 170	13 279
- Kobiety	6 374	6 428	6 479	6 532	6 581	6 640
- Mężczyźni	6 355	6 421	6 480	6 525	6 589	6 639

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Średni wiek mieszkańców gminy wynosi 35,7 lat i jest znacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa małopolskiego oraz dla średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy gminy Podegrodzie zawarli w 2019 roku 76 małżeństw, co odpowiada 5,7 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to więcej od wartości dla województwa małopolskiego oraz znacznie więcej od wartości dla całej Polski. W tym samym okresie odnotowano 0,7 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców.

33,9% mieszkańców gminy Podegrodzie jest stanu wolnego, 57,2% żyje w małżeństwie, 1,3% mieszkańców jest po rozwodzie, a 7,3% to wdowy/wdowcy.

Gminę Podegrodzie charakteryzuje dodatni przyrost naturalny, który na koniec roku 2019 wyniósł 97. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 7,33 na 1000 mieszkańców gminy. Uściślając, w 2019 roku w gminie odnotowano 183 urodzenia dzieci, w tym 46,45% dziewczynek i 53,55% chłopców. W tym samym czasie doszło do 86 zgonów, co odpowiada 6,50 zgonom na 1000 mieszkańców. Wysoki dodatni przyrost naturalny utrzymuje się na przestrzeni ostatnich lat.

Tabela 2. Przyrost naturalny w latach 2014-2019

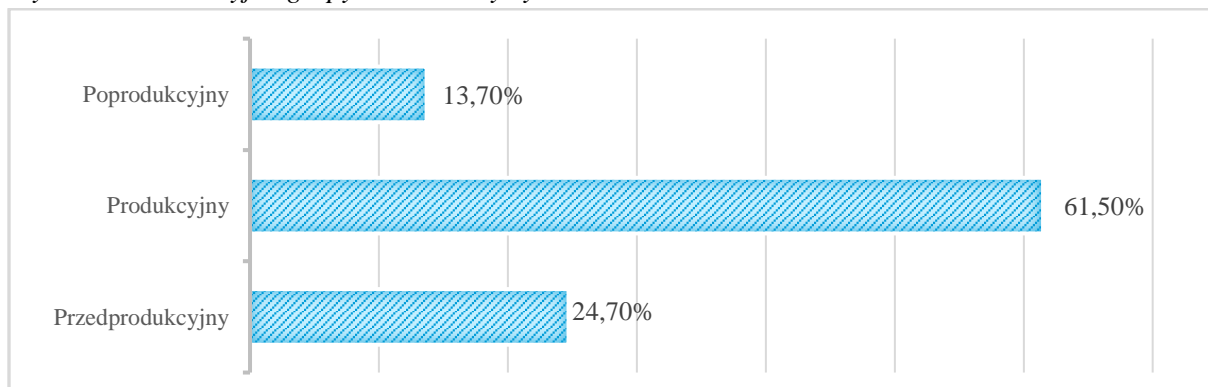
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Przyrost naturalny, ogółem w tym:	108	78	106	105	96	97
- Kobiety	34	36	51	44	52	47
- Mężczyźni	74	42	55	61	44	50
Urodzenia żywe ogółem, w tym:	189	162	184	197	189	183
- Kobiety	84	68	85	97	94	85
- Mężczyźni	105	94	99	100	95	98
Zgony ogółem, w tym:	81	84	78	92	93	86
- Kobiety	50	32	34	53	42	38
- Mężczyźni	31	52	44	39	51	48

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane statystyczne na koniec roku 2019 wskazują, że 61,50% mieszkańców gminy Podegrodzie jest w wieku produkcyjnym, 24,70% w wieku przedprodukcyjnym, a 13,70% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik obciążenia demograficznego osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym dla gminy Podegrodzie jest równy 62,50. Jest on niższy w porównaniu do województwa małopolskiego (65,1) jak również w stosunku do całego kraju (66,7).⁷

⁷ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica#>

Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku- statystyki na rok 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Infrastruktura społeczno- techniczna

Oświata

Gmina Podegrodzie, jest organem prowadzącym 12 jednostek oświatowych i dwóch żłobków, działających na jej terenie (2 gminne przedszkola; 10 szkół podstawowych).

W roku szkolnym 2018/2019 do przedszkoli, dla których organem prowadzącym jest Gmina Podegrodzie uczęszczało 175 dzieci, skupionych w 7 oddziałach. Od września 2019 roku liczba oddziałów w Gminnych Przedszkolach nie uległa zmianie, liczba dzieci w tych przedszkolach wg stanu na dzień 30 września 2019 roku wynosiła 168.

- Gminne Przedszkole w Podegrodziu,
- Gminne Przedszkole w Brzeznej.

W roku szkolnym 2018/2019 w 9 szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Podegrodzie funkcjonowały oddziały przedszkolne, do których uczęszczało 167 dzieci, w wieku 3 – 6 lat. Natomiast w roku szkolnym 2019/2020 liczba oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych na terenie Gminy Podegrodzie zwiększyła się o 1 (utworzono oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej w Podegrodziu). Liczba dzieci w tych oddziałach na dzień 30 września 2019 roku wynosiła 181 dzieci.

Ponadto na terenie gminy funkcjonują przedszkola niepubliczne, do których uczęszczało w 2019 roku 133 dzieci:

- Przedszkole Niepubliczne „Kraina Bajek” w Podegrodziu,
- Przedszkole Zgromadzenia Sióstr Służebniczek NMP NP, Ochronka P.W. Świętego Józefa w Olszanie,
- „Madzialenka” Niepubliczne Przedszkole w Długołęce- Świerkli,
- Niepubliczne Przedszkole „Mały Artysta” w Olszanie.⁸

W gminie Podegrodzie działają także dwa żłobki:

- Gminny Żłobek w Podegrodziu,
- Gminny Żłobek w Brzeznej.

---

⁸ Raport o stanie gminy Podegrodzie za rok 2019, dostęp on-line: <https://bip.malopolska.pl/ugpodegrodzie,m,336462,raport-o-stanie-gminy.html>

Na terenie gminy funkcjonuje dziesięć szkół podstawowych:

- Szkoła Podstawowa im. Jana III Sobieskiego w Brzeznej,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brzeznej – Litaczu,
- Szkoła Podstawowa w Długolęce- Świerkli,
- Szkoła Podstawowa im. płk. Narcyza Wiatra w Gostwicy,
- Szkoła Podstawowa w Mokrej Wsi,
- Szkoła Podstawowa im. Mieczysława Wieczorka w Olszanie,
- Szkoła Podstawowa im. Św. Kingi w Olszance,
- Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Rogach,
- Szkoła Podstawowa w Stadłach,
- Szkoła Podstawowa im. Św. Ojca Stanisława Papczyńskiego w Podegrodziu.

Na jeden oddział w szkole podstawowej przypada średnio 14 uczniów. W roku szkolnym 2019/20 w szkołach podstawowych na terenie gminy uczyło się łącznie 1 168 uczniów. Na przestrzeni lat 2017-2020 liczba uczniów szkół podstawowych wzrosła o 16,57%. Wzrost liczby uczniów w szkołach podstawowych spowodowany był m.in. reformą oświaty, w wyniku której od 1 września 2017 r. gimnazja zostały włączone do szkół podstawowych. W rezultacie powstały szkoły podstawowe z oddziałami gimnazjalnymi.

Tabela 3. Szkoły podstawowe na terenie gminy

	2017/18	2018/19	2019/20
Szkoły podstawowe	10	10	10
Uczniowie szkół podstawowych	1 002	1 161	1 168

W roku 2019, w szkołach podstawowych na terenie gminy Podegrodzie zrealizowano następujące projekty:

- Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce II”- projekt realizowany w 2 szkołach podstawowych, w ramach którego utworzono i prowadzono Szkolne Punkty Informacji i Kariery (SPinKa).
- „Aktywna tablica”- 9 szkół podstawowych z terenu gminy realizowało rządowy program rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych – „Aktywna tablica”. W ramach programu szkoły podstawowe zostały wyposażone w interaktywne monitory dotykowe.
- „Szkolny Klub Sportowy” -w ramach podpisanego porozumienia z Małopolskim Szkolnym Związkiem Sportowym w 3 szkołach na terenie gminy Podegrodzie realizowano Program SKS,

którego celem jest popularyzacja aktywnego i zdrowego trybu życia wśród dzieci i młodzieży poprzez dostęp do nieodpłatnych zajęć sportowo- rekreacyjnych (SKS).⁹

Na terenie gminy nie funkcjonuje żadna szkoła ponadpodstawowa. Absolwenci szkół podstawowych mają możliwość kontynuowania nauki w szkołach publicznych, znajdujących się na obszarze powiatu nowosądeckiego, o profilach ogólnokształcących oraz technicznych.

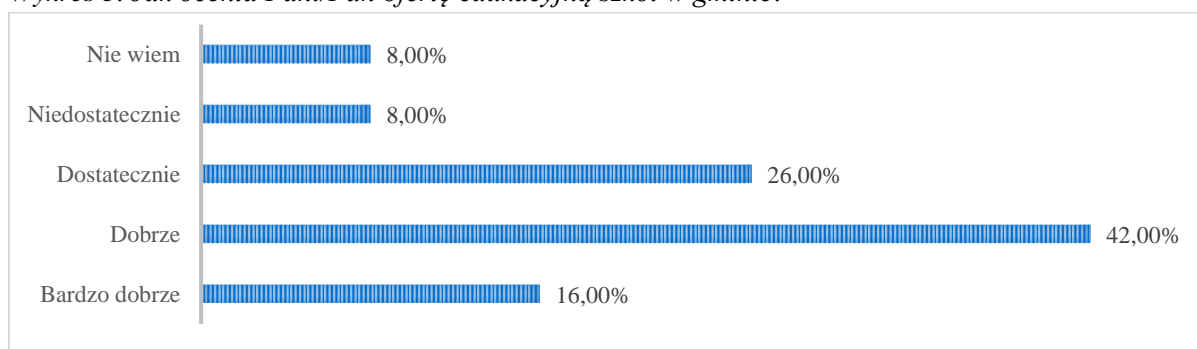
W ramach przygotowania dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzono badanie ankietowe wśród 50 dorosłych mieszkańców gminy Podegrodzie. Gdy zapytano ich czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców, 30,00% badanych udzieliło odpowiedzi twierdzącej, natomiast 24,00% stwierdziło, że oferta gminy w tym zakresie nie jest wystarczająca. Pozostałe 46,00% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. W przypadku oferty opieki przedszkolnej, 46,00% ankietowanych przyznało, że zaspokaja ona potrzeby mieszkańców, natomiast 22,00% było przeciwnego zdania. Pozostałe 32,00% respondentów nie wyraziło swojej opinii.

Tabela 4. Oferta gminy w zakresie opieki nad dziećmi

Czy oferta gminy w zakresie opieki nad dziećmi zaspokaja potrzeby mieszkańców?	Tak	Nie	Nie wiem
Opieka na dziećmi do lat 3	30,00%	24,00%	46,00%
Opieka przedszkolna	46,00%	22,00%	32,00%

Ponadto, większość mieszkańców oceniła na poziomie dobrym ofertę edukacyjną szkół w gminie.

Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?

⁹ Raport o stanie gminy Podegrodzie za rok 2019, dostęp on-line: <https://bip.malopolska.pl/ugpodegrodzie,m,336462,raport-o-stanie-gminy.html>

Opieka Zdrowotna

Na terenie gminy funkcjonują dwie przychodnie zapewniające mieszkańcom dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej. Ponadto prowadzą działalność medyczną w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej oraz rehabilitacji medycznej.

NZOZ Praktyka Grupowa Lekarzy Sp. z o. o. w Podegrodziu:

- gabinety internistyczne,
- gabinet pediatryczny,
- poradnia dermatologiczno- wenerologiczna,
- poradnia diabetologiczna,
- poradnia okulistyczna,
- poradnia ginekologiczno- położnicza,
- poradnia neurologiczna,
- poradnia endokrynologiczna,
- poradnia chorób metabolicznych,
- poradnia rehabilitacji medycznej,
- pracownia fizjoterapii,
- pracownia ultrasonografii,
- pracownia densytometrii,
- gabinet psychodietetyki.¹⁰

Ośrodek Zdrowia Brzezna:

- podstawowa opieka zdrowotna (świadczenia lekarzy rodzinnych, pediatrów, pielęgniarek środowiskowo-rodzinnych, położnych środowiskowo-rodzinnych, pielęgniarek medycyny szkolnej),
- ambulatoryjna opieka specjalistyczna (endokrynologia, neurologia, dermatologia i wenerologia, ginekologia i położnictwo, otolaryngologia, okulistyka, diabetologia, audiologia i foniatria, kardiologia, chirurgia ogólna, chirurgia naczyniowa),
- rehabilitacja lecznicza (rehabilitacja medyczna lekarska, fizjoterapia ambulatoryjna, rehabilitacja ogólnoustrojowa w warunkach oddziału dziennego).

---

¹⁰ <http://www.nzozpodegrodzie.pl/>

Tabela 5. Liczba osób objętych opieką NZOZ

	2018	2019	2020
Liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ	10 880	11 010	11 090
Liczba osób przebywających pod opieką pielęgniarek	10730	10085	10090

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NZOZ

Tabela 6. Programy profilaktyczne realizowane na terenie gminy w latach 2018-2020

Programy profilaktyczne	
Rok 2018	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Profilaktyka chorób układu krążenia- liczba osób uczestniczących: 120 ➤ Ocena profilu klinicznego u dzieci z infekcją dróg oddechowych- liczba osób uczestniczących: 35
Rok 2019	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Profilaktyka chorób układu krążenia- liczba osób uczestniczących: 110
Rok 2020	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Profilaktyka chorób układu krążenia- liczba osób uczestniczących: 60 ➤ Rządowy program rehabilitacji osób niepełnosprawnych- liczba osób uczestniczących: 50

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NZOZ

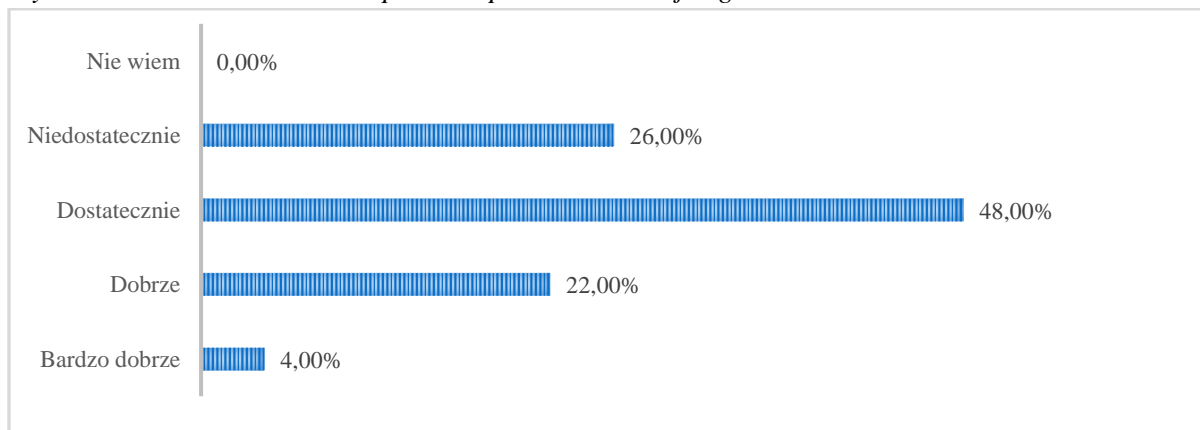
Zgodnie z danymi GUS, w roku 2019 udzielono łącznie 51 592 porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz 40 555 porad w ramach opieki podstawowej.

Na terenie gminy działają cztery ogólnodostępne apteki, dzięki czemu mieszkańcy mają zapewniony dobry dostęp do leków i artykułów medycznych.¹¹

Większość mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dostatecznym ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia, taka odpowiedź wskazało 48,00% badanych. Kolejno 26,00% stwierdziło, że oferta usług medycznych jest niedostateczna. 22,00% ankietowanych przyznało, że gmina jest dobrze przygotowana w tym zakresie, natomiast pozostałe 4,00% uznało, że bardzo dobrze.

¹¹ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?

Jak wynika z odpowiedzi badanych największym problemem jest niewystarczająca kadra lekarzy w ośrodku zdrowia, zarówno jeśli chodzi o lekarzy pierwszego kontaktu jak również lekarzy specjalistów oraz związane z tym długie terminy oczekiwania na wizyty. Ankietowani zwrócili również uwagę na zasadność usprawnienia dostępu do rehabilitacji osobom niepełnosprawnym, wzmocnienie opieki i pomocy ludziom w podeszłym wieku (opieka geriatryczna, zatrudnienie asystentów osób niepełnosprawnych zamiast kierowania ich do DPS-ów), utworzenie Dziennego Domu Opieki Społecznej. Istotnym jest również podejmowanie działań w zakresie przeciwdziałania smogowi. a także poszerzenie oferty gminy w zakresie aktywnego spędzania czasu wolnego (np. budowa basenu, więcej miejsc do spacerów, biegania i bezpiecznej jazdy rowerem).

Bezpieczeństwo

Główne zadania w zakresie ochrony bezpieczeństwa mieszkańców oraz utrzymania porządku publicznego realizuje Komisariat Policji w Starym Sączu. Ponadto na terenie gminy w poszczególnych sołectwach działają jednostki ochotniczych straży pożarnych.

W 2019 roku w gminie Podegrodzie stwierdzono 340 przestępstw (szacunkowo w oparciu o dane powiatowe). Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 25,64 przestępstw. Jest to wartość większa od wartości dla województwa małopolskiego (23,5) oraz znacznie większa od średniej dla całej Polski (20,75).

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Podegrodzie najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze gospodarczym- 17,94 (wykrywalność 98%) oraz o charakterze kryminalnym - 5,60 (wykrywalność 76%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa przeciwko mieniu - 3,47 (59%), drogowe - 1,08 (99%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,18 (92%).

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Podegrodzie wynosi 93,20% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa małopolskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.¹²

Biorąc pod uwagę ostatnie lata można zauważyć, iż ogólna liczba odnotowanych przestępstw na terenie gminy Podegrodzie była zdecydowanie najwyższa w roku 2019. Odnotowano wówczas bardzo dużą liczbę przestępstw o charakterze gospodarczym.

Tabela 7. Przestępstwa odnotowane na terenie gminy w latach 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	195	252	107	303	195	340
Kryminalne	82	74	63	72	72	74
Gospodarcze	88	96	22	207	100	238
Drogowe	59	18	16	18	17	14
Przeciwko życiu i zdrowiu	4	3	2	3	4	2
Przeciwko mieniu	59	55	42	236	43	46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

¹² https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Podegrodzie#poziom-przestepczosci

Kultura i sport

Głównymi instytucjami kultury w gminie Podegrodzie są: Gminny Ośrodek Kultury w Podegrodziu wraz z filiami w Mokrej Wsi, Naszacowicach i Podrzeczu oraz Biblioteka Gminna wraz z filiami w Brzeznej, Gostwicy i Olszanie.

Gminny Ośrodek Kultury:

Bazą Gminnego Ośrodka Kultury w Podegrodziu jest Dom Kultury w Podegrodziu (sala widowiskowa, pomieszczenie małej poligrafii, pracownia plastyczna, ceramiczna, malarska, salka konferencyjna itp.) oraz jego filie.

W ramach działalności Gminnego Ośrodka Kultury funkcjonują:

- kółko muzyczne,
- kółko plastyczne,
- kółko językowe,
- szkołka bibułkarska,
- szkołka ceramiczna.
- szkołka haftu,
- szkołka malowania na szkle,
- szkołka muzykowania ludowego;
- Zespół Regionalny Pieśni i Tańca „Podegrodzie”;
- Grupa wokalna „Podegrodzcy Chłopcy”;
- Grupa wokalna Podegrodzkie Dziopy”;
- Orkiestra dęta z Długołęki Świerkli.

Przy Szkole Podstawowej w Podegrodziu funkcjonuje również Zespół Regionalny „Małe Podegrodzie”.

Ziemia podegrodzka ze swoją bogatą historią i piękną kulturą ludową stanowi motto do działalności dla wielu twórców i artystów ludowych oraz twórców profesjonalnych. Osiągnęli oni bardzo wysoki poziom artystyczny zdobywając wiele nagród i wyróżnień. Są oni aktywni w wielu dziedzinach sztuki m.in. malarstwa, rzeźby, haftu, poezji.¹³

---

¹³ <http://gok-podegrodzie.net/>

„Kubalówka”- Zagroda Lachowska

To drewniana zagroda lachowska składająca się aktualnie z chałupy, spichlerza i kuźni, wyposażonych w stare, tradycyjne sprzęty, odtworzona w obejściu znanej rodziny Podegrodzkiej Bodzionych "Kubali". Wszystkie przeniesione budynki pochodzą z Podegrodzia. Twórcą zabytkowej zagrody jest rodowity podegrodzianin Krzysztof Bodziony, dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Podegrodziu, który od kilkunastu lat gromadzi tam stare, wiejskie sprzęty codziennego użytku, obrazy, ludowe stroje, zegary. Zapisuje również zwyczaje, obrzędy, stare piosenki i melodie lachowskie, gromadzi literaturę z zakresu etnografii, archeologii i historii dotyczącą regionu Podegrodzkiego. Wszystkie eksponaty znajdujące się w zagrodzie pochodzą ze wsi lachowskich, które należały do starej parafii Podegrodzkiej. Większość tych przedmiotów pochodzi z końca XIX lub początku XX wieku. W „Kubalówce” odbywają się ponadto liczne pokazy tradycyjnych zajęć wiejskich, na przykład: pieczenie chleba w piecu chlebowym, wypiek opłatków wigilijnych, wykonywanie tradycyjnych ozdób obrzędowych jak podłaźniczki, pająki, czy układanie bukietów na święto matki boskiej zielnej.¹⁴

Biblioteka Gminna:

Biblioteka prowadzi działalność edukacyjną i kulturalną, promuje czytelnictwo wśród społeczności lokalnej, ukazuje nowe kierunki literatury. W celu popularyzacji i upowszechniania czytelnictwa w Bibliotece Gminnej w Podegrodziu oraz Filiach Bibliotecznych: Brzezna, Olszana, Gostwica organizowane są następujące zajęcia:

- Ferie w Bibliotece;
- „Przystanek Biblioteka” – lekcje biblioteczne dla dzieci i młodzieży;
- „Cała Polska Czyta Dzieciom”-„Bajkowe poranki” - cotygodniowe spotkania z przedszkolakami i wspólne czytanie bajek;
- Światowy Dzień Książki - Warsztaty robienia róż;
- Konkurs plastyczny „Zakładka do książki”;
- Konkurs recytatorski - „Co słońko widziało... - wiersze Marii Konopnickiej”;
- Jak nie czytam, jak czytam! - Ogólnopolska Akcja Czytelnicza;
- Całoroczny konkurs czytelniczy „Wzorowy Czytelnik”;
- Szkołka Ikonopisarska - Warsztaty pisania Ikon

---

¹⁴ http://gok-podegrodzie.net/index.php?option=com_content&view=article&id=5&Itemid=126

- Spotkania autorskie;
- Ogólnopolska Akcja „Noc Bibliotek”;
- Lekcje regionalne ,pogadanki o folklorze i kulturze Lachów;
- „Święto Misia”- Światowy Dzień Pluszowego Misia;
- Konkurs plastyczny - „Czytać, nie czytać...?”;
- Klub Gier Planszowych – „GRANNA”;
- Mała Książka –Wielki Człowiek – Kampania społeczna;
- Wystawy okolicznościowe , całoroczne, plenery;
- Warsztaty plastyczne- „Konfitura uczuć”;
- Promocja wydawnictw regionalnych-„ Sąddeckizna sto lat temu w fotografii Wojciecha Migacza”;
- Teatrzyki kukielkowe dla dzieci.¹⁵

Biblioteka Gminna w Podegrodziu, zgodnie z danymi GUS na rok 2019 posiada księgozbiór liczący 43 211 woluminów. W ciągu roku z biblioteki skorzystało łącznie 3 533 czytelników, odnotowano 54 483 wypożyczonych księgozbiorów na zewnątrz oraz 158 wypożyczonych zbiorów audiowizualnych.¹⁶

Muzeum Lachów Sądeckich

Muzeum Lachów Sądeckich im. Zofii i Stanisława Chrzastowskich w Podegrodziu jest największą na Sądecku regionalną placówką powstałą ze zbiorów prywatnej kolekcji, jest filią Muzeum Okręgowego w Nowym Sączu.

Ekspozycja poświęcona jest tradycyjnej kulturze materialnej regionu lachowskiego. Prezentowana jest również współczesna sztuka ludowa oraz plastyka obrzędowa. Ekspozowane są oryginalne świąteczne stroje podegrodzkie. Wystawę etnograficzną w muzeum uzupełnia ekspozycja archiwalnych zdjęć wiejskiego fotografa Wojciecha Migacza żyjącego w Gostwicy w latach 1874-1944. Osobny zakres tematyczny prezentuje wystawa pt. Archeologia Podegrodzia i okolic Nowego Sącza. Osoby zwiedzające to dzieci, młodzież i dorośli nie tylko z gminy Podegrodzie ale z całej Polski i z zagranicy. Muzeum czynne jest w godzinach otwarcia Biblioteki Publicznej w Podegrodziu.¹⁷

---

¹⁵ <http://biblioteka.podegrodzie.net/index.php/muzeum.html>

¹⁶ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica#>

¹⁷ <https://www.podegrodzie.pl/pl/522/0/muzeum-lachow-sadeckich.html>

Zgodnie z danymi GUS, w 2019 roku na terenie gminy Podegrodzie zorganizowano łącznie 111 imprez kulturalnych, w których wzięło udział łącznie 13 690 osób.¹⁸

Tabela 8. Imprezy kulturalne na terenie gminy Podegrodzie w roku 2019

Forma wydarzenia	Ilość	Liczba uczestników
Seanse filmowe	3	190
Wystawy	3	550
Festiwale i przeglądy artystyczne	18	3 300
Koncerty	5	2 700
Prelekcje, spotkania, wykłady	32	1 850
Imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne	8	500
Konkursy	25	840
Pokazy teatralne	2	80
Konferencje	1	140
Warsztaty	10	340
Inne imprezy kulturalne	4	3 200

Gmina Podegrodzie dysponuje bardzo dobrą infrastrukturą sportową i rekreacyjną. Posiada kompleks sportowy, w skład którego wchodzi boiska typu Orlik w Podegrodziu i Brzeznej. Obiekt ten jest ogólnodostępny i bezpłatny dla mieszkańców Gminy Podegrodzie. Istnieje możliwość odpłatnego udostępnienia obiektu osobom i instytucjom spoza Gminy Podegrodzie. W skład obiektu wchodzi boisko do piłki nożnej o nawierzchni typu syntetycznej, boisko wielofunkcyjne o nawierzchni z poliuretanu oraz kontenerowy budynek sanitarno-szatniowy. Boisko przeznaczone jest do gry nie tylko w piłkę nożną ale również w siatkową, koszykową, ręczną i tenis ziemny. Ponadto w Brzeznej znajduje się Hala Widowiskowo-Sportowa posiadająca pełne zaplecze socjalne tj. szatnie, wc, magazyny, umywalnie, pokoje dla nauczycieli i trenerów. Widownia mieści ok. 600 osób w tym 300 na miejscach siedzących. Parametry hali oraz zastosowane rozwiązania umożliwiają organizowanie zawodów sportowych o charakterze międzynarodowym.¹⁹

¹⁸ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica#>

¹⁹ <https://www.podegrodzie.pl/pl/539/0/sport.html>

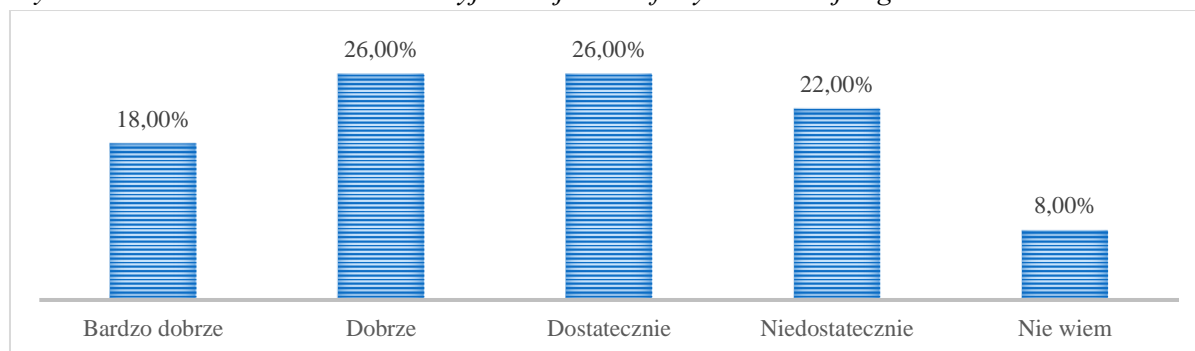
Na terenie gminy funkcjonują również boiska wielofunkcyjne w Olszanie, Olszance, Mokrej Wsi, Brzeznej-Litacz, Długołęce Świerkli i Rogach oraz hale sportowe w Długołęce Świerkli oraz Gostwicy.

Organizacje pozarządowe prowadzące działalność w zakresie sportu i rekreacji:

- Uczniowski Klub Sportowy „Ten-hoc” w Brzeznej,
- Stowarzyszenie Kolarstwa Górskiego MTB „Fun Ride Team” w Brzeznej,
- Młodzieżowy Klub Sportowy „Słomka” w Naszacowicach,
- Wiejskie Stowarzyszenie Sportowe „Eksperyment” w Olszance,
- Ludowy Klub Sportowy „Gród” w Podegrodziu,
- Stowarzyszenie- Klub Sportowy „Gród Czop Podegrodzie”.

Opinie mieszkańców na temat jakości oferty kulturalnej gminy były nieco zróżnicowane, natomiast przeważały odpowiedzi wskazujące na dobry lub dostateczny poziom oferty (równo po 26,00%). 22,00% badanych przyznało, że zasoby gminy w tym zakresie są niedostateczne, z kolei według 18,00% oferta kulturalna jest bardzo dobra. Pozostałe 8,00% badanych nie wyraziło swojej opinii.

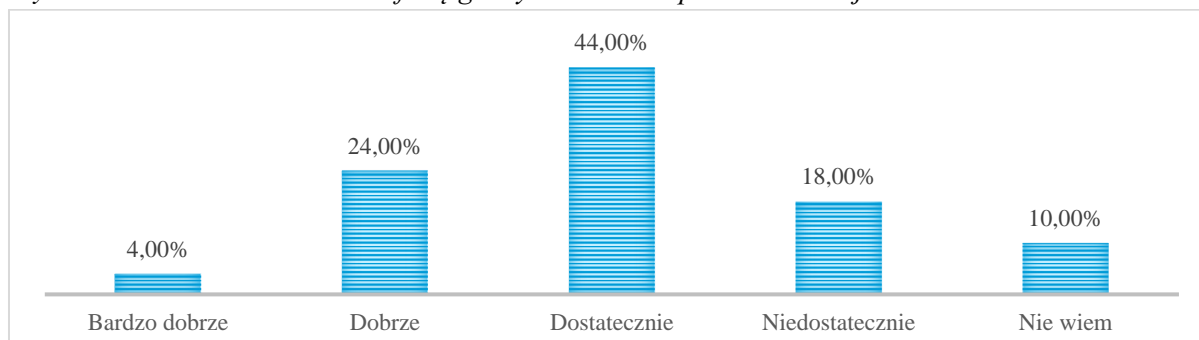
Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?

Gdy zapytano ankietowanych jakich placówek kulturalnych lub form zajęć artystycznych brakuje w gminie lub dostęp do nich jest ograniczony, najczęściej wymieniali kino, teatr, amfiteatr, galerie i basen. Pojawiły się również odpowiedzi wskazujące na brak miejsc wspólnych spotkań oraz ograniczoną ofertę zajęć dla dzieci, jak również osób dorosłych i seniorów (zajęcia sportowe, muzyczne, taneczne, językowe, obozowiska dla dzieci).

Ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji, większość mieszkańców tj. 44,00% oceniło na poziomie dostatecznym. 24,00% uznało, że zasoby gminy są dobre, a 4,00% stwierdziło, że bardzo dobre. Z kolei 18,00% badanych przyznało, że oferta gminy w tym zakresie jest niedostateczna, natomiast pozostałe 10,00% nie wyraziło swojej opinii.

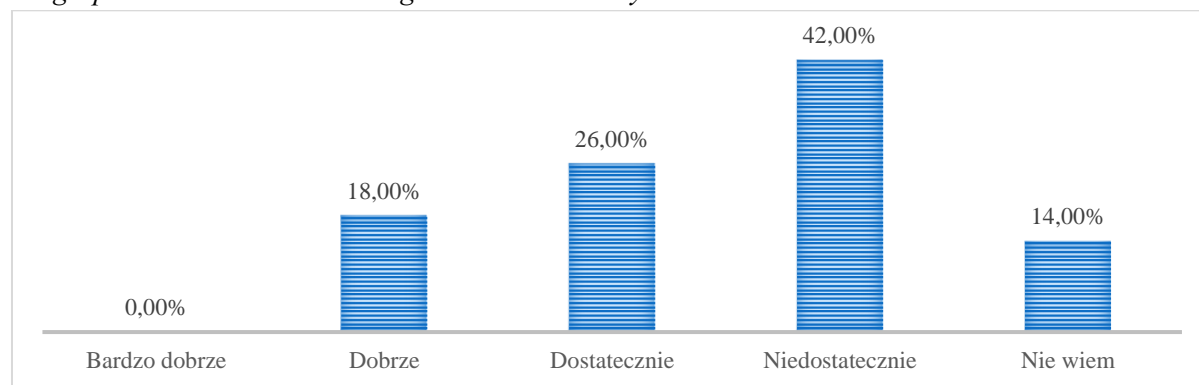
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?

Wśród działań i inwestycji, które należałoby podjąć w gminie w celu pełniejszego dostosowania oferty w zakresie sportu i rekreacji mieszkańcy wskazywali najczęściej poszerzenie oferty zajęć sportowych i kulturalnych (turnieje, zajęcia sportowe, fitness, aerobik, kolonie i półkolonie sportowe, widowiska, koncerty itp.) oraz utworzenie miejsc spotkań dla dzieci i młodzieży, gdzie mogłyby spędzać czas zarówno w okresie letnim jak i zimowym (plac zabaw, świetlice, skatepark, park linowy). Jako zasadne wskazano również poszerzenie działalności przyszkolnych klubów sportowych, organizację zajęć sportowych w różnych miejscowościach typu SKS, zwiększenie dostępu do obiektów sportowych (sale gimnastyczne, boiska, orliki), możliwość wynajęcia sal gimnastycznych do różnego rodzaju turniejów i rozgrywek oraz budowę ścieżek rowerowych, hali sportowej, basenu, lodowiska. Pojawił się także pomysł utworzenia działu sportowego, koordynującego rozwój sportu i rekreacji na terenie gminy.

Większość ankietowanych mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym oceniła działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży jako niedostateczne. Taką odpowiedź wskazało 42,00% badanych. Kolejno 26,00% uznało, że działania gminy w tym zakresie są dostateczne, a według 18,00% dobre. Pozostałe 14,00% respondentów nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?

Turystyka i rekreacja

Gmina Podegrodzie położona jest na lewym brzegu Dunajca, w centrum pięknej Kotliny Sądeckiej. Leży na wysokości ok. 340 m n p m. Gmina Podegrodzie posiada piękną rzeźbę terenu, leżąc w zalewowej dolinie Dunajca. Otoczona jest przez fliszowe wzgórza, porożcinane licznymi wąwozami, strumieniami i lasami. Środowisko naturalne cechuje bogactwo fauny i flory. Tutejsze lasy, łąki, strumienie i wzgórza posiadają naturalny urok dzikości.²⁰

Szlaki piesze:

➤ Ścieżka historyczno- turystyczna „Podegrodzie przez wieki”

Punkty ścieżki:

- Gminny Ośrodek Kultury w Podegrodziu – pierwszym punktem jest budynek GOK -u, który na terenach wiejskich nie tylko pełni funkcje kulturalne, ale przede wszystkim centrum informacji i promocji gminy.
- Tradycyjna Zagroda Lachowska „Kubalówka”.
- Kaplica św. Anny – najstarszy zabytek Podegrodzia, wpisany do rejestru zabytków w 2006 roku. Została wzniesiona w 1631 r. w stylu barokowym.
- Kapliczka obok Grobli – Kapliczka obok Grobli pod wezwaniem św. Kunegundy znajduje się w sąsiedztwie X – wiecznego grodu „Grobla” będącego niegdyś siedzibą kasztelana, sprawującego w imieniu księcia władzę nad okolicznymi osadami.
- „Stara Plebania” – budynek jest miejscem spotkań mieszkańców zrzeszonych w różnego rodzaju organizacjach, stowarzyszeniach, wspólnotach.
- Kościół Parafialny św. Jakuba w Podegrodziu – zbudowany w latach 1831 – 1835. Ołtarze z wyposażeniem kościoła wpisane są do rejestru zabytków.

Trasy rowerowe:

- Nowy Sącz - Stary Sącz - Gołkowice - Skrudzina - Gaboń - Przehyba - przełęcz Minkowska - Kuba - Rokita – Bucznik;
- Obidza - Łazy Brzyńskie - Jazowsko - Podegrodzie - Nowy Sącz.

---

²⁰ <https://www.podegrodzie.pl/pl/513/0/polozenie.html>

Atrakcje turystyczne:

- Muzeum Lachów Sądeckich w Podegrodziu
- Tradycyjna Zagroda Lachowska „Kubalówka”
- Kaplica św. Anny w Podegrodziu
- Kościół Parafialny św. Jakuba w Podegrodziu
- Grodzisko w Naszacowicach – wczesnośredniowieczne grodzisko istniejące od VIII do XI wieku. Część znalezionych tu pamiątek można zobaczyć w Muzeum Lachów Sądeckich.²¹

---

²¹ <https://bramabeskidu.pl/archiwum/cis-aktywnie-i-skutecznie/wyniki-rekrutacji-do-projektu-pn-cis-aktywnie-i-skutecznie-ii-grupa/root/turystyka/podegrodzie>

Rynek pracy

Zgodnie z danymi GUS na koniec roku 2019, w gminie Podegrodzie pracowały ogółem 1 524 osoby. 42,45% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 57,55% mężczyźni. Na przestrzeni lat 2016-2019 liczba osób pracujących znacznie wzrosła.

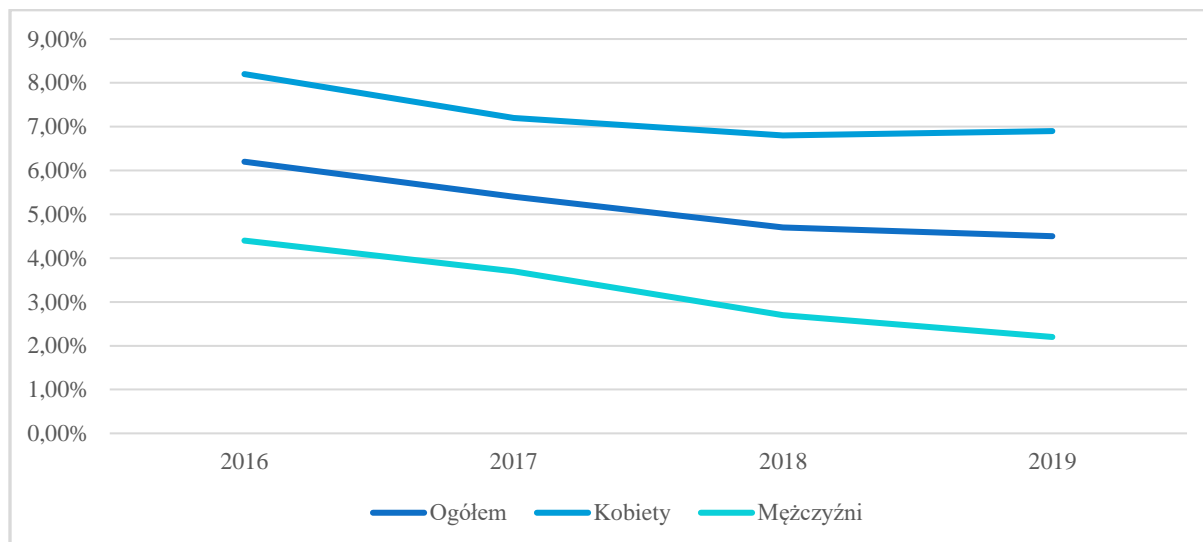
Tabela 9. Liczba osób pracujących w gminie Podegrodzie w latach 2016-2019

Liczba osób pracujących w gminie	2016	2017	2018	2019
Pracujący ogółem; w tym:	1 159	1 269	1 448	1 524
Kobiety	526	579	639	647
Mężczyźni	633	690	809	877

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni lat 2016-2019 widoczny jest stały spadek udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Na koniec roku 2019 współczynnik ten wyniósł 4,5% (6,9% wśród kobiet i 2,2% wśród mężczyzn).

Wykres 8. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2016-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

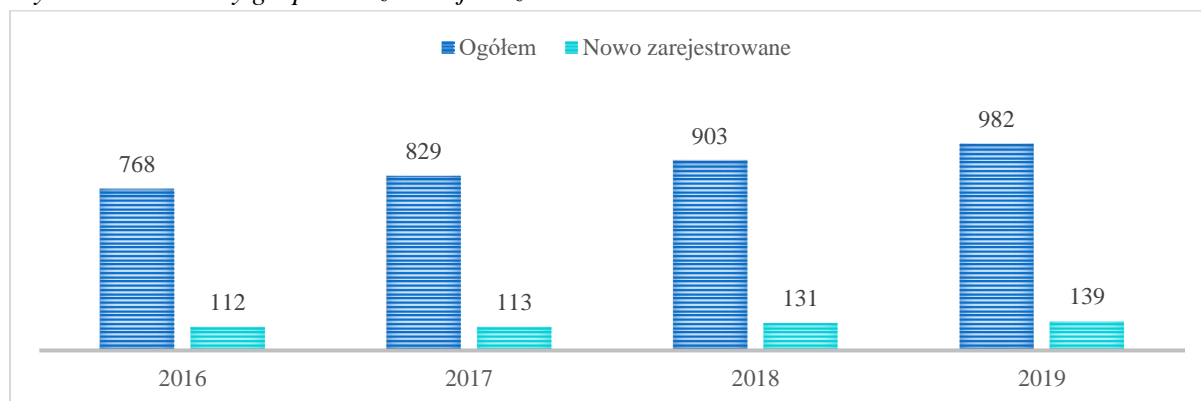

Gospodarka

W gminie Podegrodzie w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowane były 982 podmioty gospodarki narodowej, z czego 829 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Zarejestrowano 139 nowych podmiotów, a 52 podmioty zostały wyrejestrowane. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Podegrodzie najwięcej stanowią spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością (26). Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej jest mikro-przedsiębiorstw (931), zatrudniających 0-9 pracowników. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Podegrodzie najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są budownictwo (31,5%) oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (22,8%).

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się stały wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów.

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2016-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, iż warunki do rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej są sprzyjające, a działania gminy w zakresie wspierania i rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do poprawy stanu gospodarki lokalnej.

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY PODEGRODZIE

W wyniku badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Podegrodzie pozyskano dane dotyczące rozpowszechnienia poszczególnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

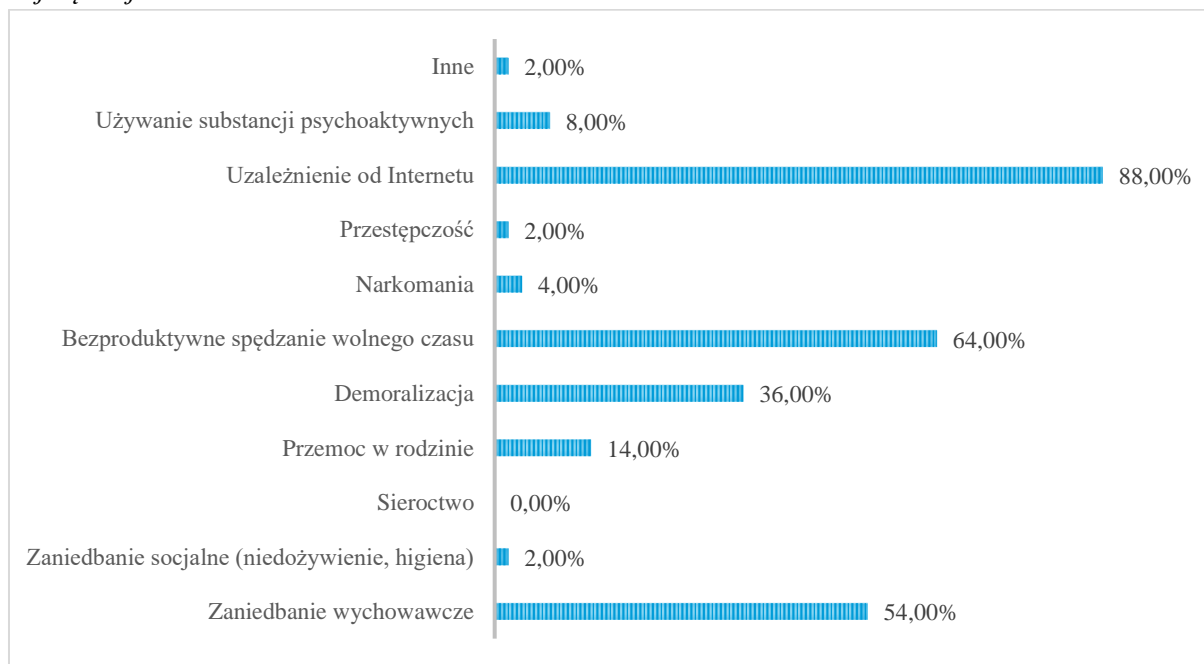
Tabela 10. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie gminy Podegrodzie

Problemy społeczne	Ważność problemu
Alkoholizm	3,46
Narkomania	2,58
Wzrost przestępczości	2,70
Nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	2,70
Bezrobocie	3,56
Ubóstwo	3,32

Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali problem bezrobocia, którego ważność została oceniona na poziomie 3,56. Problem bezrobocia jest jednym z największych problemów społecznych, gdyż bardzo często jest powodem występowania również innych problemów, w szczególności mieszkaniowych, rodzinnych oraz związanych z nadużywaniem alkoholu. Bardzo często wśród osób, które przez długi czas pozostają bez zatrudnienia występuje niechęć do dalszych poszukiwań pracy. Poważnym skutkiem bezrobocia, szczególnie jeżeli występuje ono przez dłuższy czas, jest zubożenie rodziny, to z kolei może doprowadzić do narastania konfliktów oraz napięć między jej członkami, a także powoduje powstawanie patologii społecznych. Na kolejnych pozycjach wśród istotnych problemów na terenie gminy Podegrodzie mieszkańcy wskazali alkoholizm oraz ubóstwo.

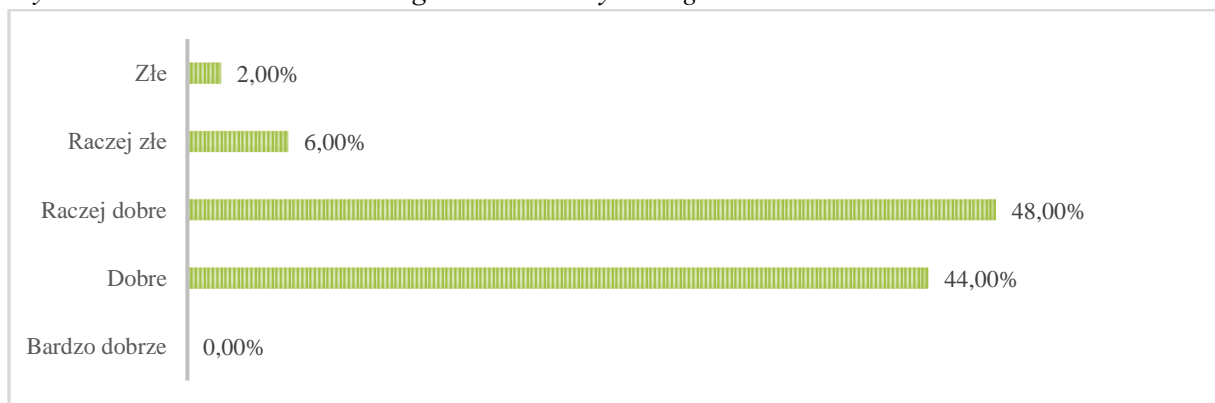
Mieszkańcy zostali również zapytani jakie negatywne zjawiska dostrzegają na terenie gminy w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Jak wynika z odpowiedzi najbardziej zauważalnym problemem jest uzależnienie od Internetu, a kolejno bezproduktywne spędzanie czasu wolnego. Wielu respondentów zwróciło również uwagę na zaniedbanie wychowawcze oraz demoralizację.

Wykres 10. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?

Ogólne warunki życia w gminie Podegrodzie mieszkańcy najczęściej oceniali jako raczej dobre lub dobre. Negatywną opinię na temat warunków życia w gminie wyraziło łącznie 8,00% respondentów.

Wykres 11. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Zgodnie z art. 2. 1. Ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zgodnie z Art. 3. w/w ustawy Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W PODEGRODZIU

Ośrodek Pomocy Społecznej w Podegrodziu jest jednostką organizacyjną gminy Podegrodzie, która realizuje zadania własne o charakterze obowiązkowym i zadania zlecone gminie polegające w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- pracy socjalnej;
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- OPS realizuje zadania własne gminy zgodnie z wymaganiami ustawowymi oraz z zadaniami określonymi przez Radę Gminy Podegrodzie, natomiast zadania zlecone z ustaleniami przekazanymi przez administrację rządową.²²

---

²² <https://www.podegrodzie.pl/pl/543/0/osrodek-pomocy-spoecznej.html>

Ośrodek obejmuje swoją pomocą zarówno materialną jak i doradczą, osoby i rodziny, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej i nie mogą wykorzystując własne środki możliwości, poprawić swojej trudnej sytuacji. Za takie sytuacje uznaje się:

- ubóstwo,
- sieroctwo,
- bezdomność,
- potrzebę ochrony macierzyństwa,
- bezrobocie,
- długotrwałą chorobę,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-rodzinnych i gospodarstwa domowego zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych,
- alkoholizm,
- narkomanię,
- trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego,
- klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Podstawowe formy pomocy:

- Praca socjalna- jako szeroko rozumiane poradnictwo rodzinne i społeczne,
- Zasiłki stałe dla osób niepełnosprawnych, które nie nabyły uprawnień do renty z systemów ubezpieczeń społecznych,
- Zasiłki okresowe, dla osób i rodzin, mające na celu okresową pomoc materialną,
- Pomoc w formie gorących posiłków dla uczniów szkół,
- Zasiłki celowe i pomoc w naturze, mające na celu zapewnienie określonego rodzaju pomocy, przeznaczone na konkretny cel, na zaspokojenie niezbędnej potrzeby życiowej,
- Usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze.²³

---

²³ <http://podegrodzie.naszops.pl/pomoc-spoeczna>

Z danych przekazanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Podegrodziu wynika, iż ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy na przestrzeni lat 2018-2020 zmalała. Coraz więcej rodzin natomiast korzysta z pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej.

Tabela 11. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną

	2018	2019	2020
Rodziny korzystające z pomocy społecznej ogółem,	633	620	546
w tym:			
- liczba rodzin korzystających wyłącznie z pracy socjalnej	317	340	337
Rodziny korzystające z pomocy z powodu uzależnień	7	9	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Podegrodziu

Na przestrzeni ostatnich trzech lat znacznie spadła liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych. Bardzo dużo rodzin objętych jest pomocą w formie dożywiania, choć w roku 2020 ich liczba nieco zmalała.

Tabela 12. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych

Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS	2018	2019	2020
Świadczenia pieniężne ogółem, w tym:	626	491	385
- dożywianie	276	273	235
Świadczenia rzeczowe	Pomoc żywnościowa		
Świadczenia porady dla osób	Praca socjalna, poradnictwo		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Podegrodziu

Najczęstszym powodem udzielania pomocy społecznej jest ubóstwo.

Tabela 13. Powody przyznawania pomocy społecznej

Powód trudnej sytuacji życiowej	2018	2019	2020
Ubóstwo	188	152	118
Bezrobocie	81	63	49
Niepełnosprawność	113	92	71
Długotrwała lub ciężka choroba	137	117	89
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego	7	9	7
Przemoc w rodzinie	2	2	0
Kłeska żywiołowa	0	8	0

Inne (sieroctwo, bezdomność, potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm, pomoc po opuszczeniu zakładu karnego, zdarzenie losowe, sytuacja kryzysowa)	134	144	103
--	-----	-----	-----

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Podegrodziu

Odbiorcami pomocy społecznej były przede wszystkim osoby bezrobotne oraz biernie zawodowo.

Tabela 14. Odbiorcy pomocy społecznej

Odbiorcy pomocy społecznej	2018	2019	2020
Pracujący	218	205	165
Pracujący tylko dorywczo	32	27	27
Niepracujący	362	347	303
Emeryci i renciści	131	127	114
Bezrobotni na zasiłku	414	427	371
Bezrobotni bez prawa do zasiłku	336	310	253
Inni (niezarobkowe źródła dochodów z użytkowania gospodarstwa rolnego, praca na własny rachunek)	146	138	138

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Podegrodziu

Zgodnie z danymi GUS w 2019 roku ze świadczeń rodzinnych korzystało 735 rodzin, w których pomocą objęto łącznie 1 687 dzieci. Przeciętna miesięczna liczba rodzin w gminie pobierających świadczenie wychowawcze 500 plus w 2019 roku wyniosła 2 211, a liczba dzieci w rodzinach 2 820. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych i wychowawczych zmalała.

Tabela 15. Korzystający ze świadczeń rodzinnych i wychowawczych w latach 2017-2019

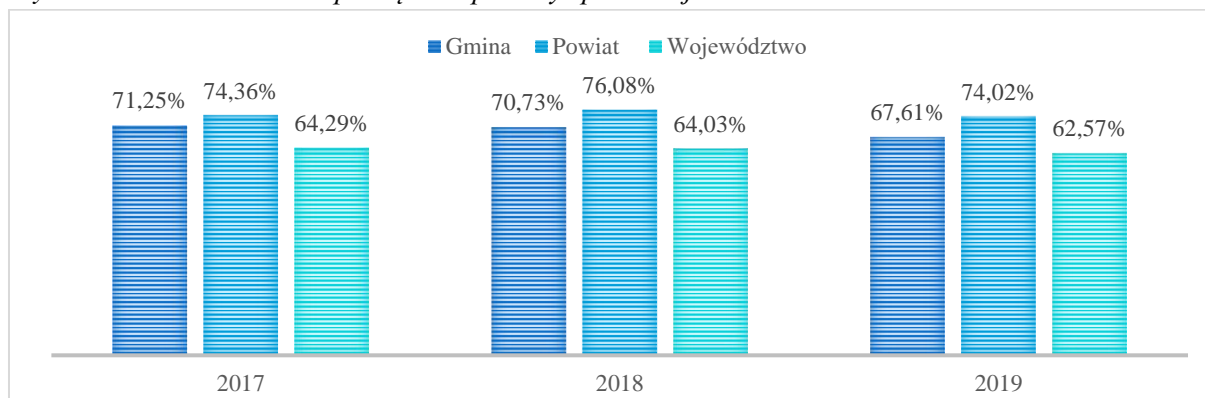
Korzystający ze świadczeń	2017	2018	2019
Świadczenia rodzinne:			
- rodziny	833	815	735
- dzieci	1 824	1 798	1 687
Świadczenia wychowawcze 500 plus:			
- rodziny (przeciętna miesięczna liczba pobierających świadczenie)	1 239	1 196	1 179
-dzieci (przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które pobierane są świadczenia)	2 293	2 240	2 211

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W roku 2019 świadczenia pieniężne stanowiły 69,85% w ogólnej liczbie świadczeń przyznanych w ramach pomocy społecznej.

Na przestrzeni lat 2017-2019 zmalał odsetek świadczeń niepieniężnych z pomocy społecznej. W roku 2019 wynosił 67,61% i podobnie jak w latach poprzednich był niższy niż wskaźnik dla powiatu nowosądeckiego oraz wyższy od wskaźnika dla całego województwa małopolskiego.²⁴

Wykres 12. Świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej w latach 2017-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej

Według danych GUS beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej w 2019 roku było 275 gospodarstw domowych, w których pomocą objęto łącznie 987 osób. Na przestrzeni lat 2017-2019 zmalała zarówno liczba gospodarstw domowych jak i liczba osób korzystających z środowiskowej pomocy społecznej.

Wykres 13. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w latach 2017-2019

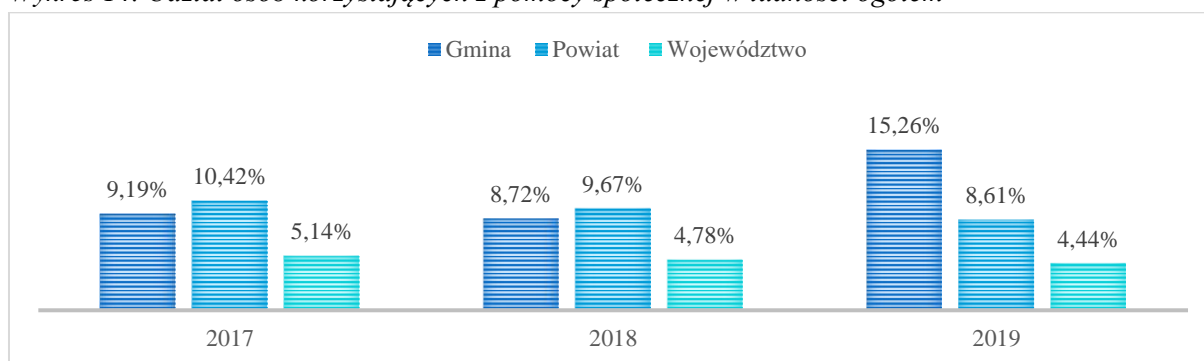
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

²⁴ <http://www.obserwator.rops.krakow.pl/trendanalysis>

Udział osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem - na podstawie danych o rzeczywistej liczbie osób w rodzinach objętych pomocą społeczną (świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych bez względu na rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania) w 2019 roku wynosił 15,26% i był dużo wyższy niż w latach poprzednich. Porównując dane ze wskaźnikami dla powiatu nowosądeckiego oraz dla całego województwa małopolskiego, wskaźnik dla gminy Podegrodzie w roku 2019 był zdecydowanie najwyższy.²⁵

Wykres 14. Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej

W 2019 roku uruchomiono Gminną Stołówkę w Brzeznej, która posiada dwie dodatkowe kuchnie w Olszanie oraz Podegrodziu. Zgodnie ze statutem, stołówka realizuje zadania o charakterze użyteczności publicznej, których celem jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych. Do zadań stołówki należy m.in. przygotowywanie, dostarczanie i podawanie posiłków dla osób dorosłych z terenu Gminy Podegrodzie wytypowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Podegrodziu.

W ramach przygotowania dokumentu Strategii przeprowadzono badanie ankietowe wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Podegrodziu, w którym wzięło udział 13 osób. Jak wynika z pozyskanych danych, wśród najważniejszych problemów społecznych, które dotyczą rodziny z terenu gminy pracownicy GOPS najczęściej wymieniali alkoholizm oraz nieporadność życiową. Na kolejnych pozycjach znalazło się bezrobocie, ubóstwo i bezradność opiekuńczo- wychowawcza.

²⁵ <http://www.obserwator.rops.krakow.pl/trendanalysis>

Z odpowiedzi pracowników GOPS wynika również, iż rodziny z dziećmi najczęściej zgłaszają problemy finansowe, zdrowotne, bezrobocie oraz trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczym.

Bezrobocie

Na przestrzeni lat 2016-2019 ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminie Podegrodzie zmalała o 26,36%. Świadczy to o pozytywnych zmianach na rynku pracy oraz ogólnym ożywieniu gospodarczym będącymi wynikiem właściwej polityki gminy oraz działania krajowych instrumentów wsparcia bezrobotnych, w szczególności kierowanych do osób poniżej 30 roku życia, powyżej 50 roku życia oraz długotrwale bezrobotnych.

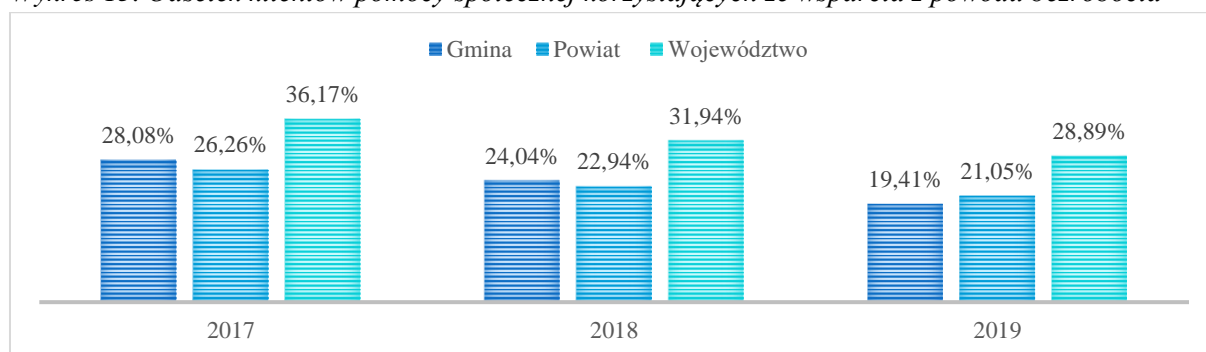
Tabela 16. Stan bezrobocia rejestrowanego w gminie Podegrodzie w latach 2016-2019

Stan bezrobocia	2016	2017	2018	2019
Bezrobotni zarejestrowani ogółem; w tym:	497	431	378	366
Kobiety	311	276	263	270
Mężczyźni	186	155	115	96
Osoby do 30 roku życia	195	163	137	125
Osoby po 50 roku życia	87	83	67	70
Długotrwale bezrobotne	271	214	199	189

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia (na podstawie danych o rzeczywistej liczbie osób w rodzinach objętych pomocą społeczną), w roku 2019 wynosił 4,75% i był znacznie niższy niż w latach poprzednich. W zestawieniu z danymi dla powiatu nowosądeckiego oraz całego województwa małopolskiego wskaźnik dla gminy Podegrodzie był najniższy.²⁶

Wykres 15. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej

²⁶ <http://www.obserwator.rops.krakow.pl/trendanalysis>

W ramach ograniczenia zjawiska bezrobocia, gmina Podegrodzie w ramach swoich zadań obejmuje swoją opieką osoby bezrobotne, organizując miejsca pracy, prowadząc aktywizację i integrację m.in. poprzez:

- Organizowanie na podstawie umowy podpisanej ze Starostą Nowosądeckim Prac Społecznie Użytecznych dla Klientów Pomocy Społecznej tzw. II profil.
- Przystąpienie w roku 2016 do Projektu w ramach Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 działanie 9.1. Aktywna Integracja, Podziałanie 9.1.1. Aktywna Integracja projekty konkursowe wyłącznie dla OPS/PCPR współfinansowane ze środków europejskich pod nazwą „Razem łatwiej- aktywizacja dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w gminie Podegrodzie” a skierowanym do osób i rodzin zamieszkałych na terenie gminy Podegrodzie korzystających z pomocy społecznej, bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo.
- Realizację Programu Aktywizacji i Integracji (PAI) w ramach porozumienia pomiędzy gminą Podegrodzie a Powiatowym Urzędem Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego dla osób z tzw. III profilu pomocy.²⁷

---

²⁷ Raport o stanie gminy Podegrodzie za rok 2019, dostęp on-line: <https://bip.malopolska.pl/ugpodegrodzie,m,336462,raport-o-stanie-gminy.html>

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Alkoholizm

Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych co ósmy dorosły Polak nie pije w ogóle alkoholu. Ponadto większość osób pijących alkohol spożywa go w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i dla osób z ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. Należy podkreślić, że grupa osób najczęściej pijących, stanowiąca 9% ogólnej liczby osób konsumujących alkohol, spożywa aż 43% całego wypijanego alkoholu.²⁸

Konkretna liczba osób uzależnionych od alkoholu jest trudna do ustalenia. Posługując się danymi szacunkowymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można natomiast określić przybliżoną liczbę osób wśród danej populacji, u których mogą występować różne kategorie problemów alkoholowych.²⁹

Tabela 17. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe)	Polska 38,6 mln	Gmina Podegrodzie 13 297 mieszkańców
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 266 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 532 osoby
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 532 osoby
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	ok. 665-931 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	ok. 710 osób dorosłych i dzieci

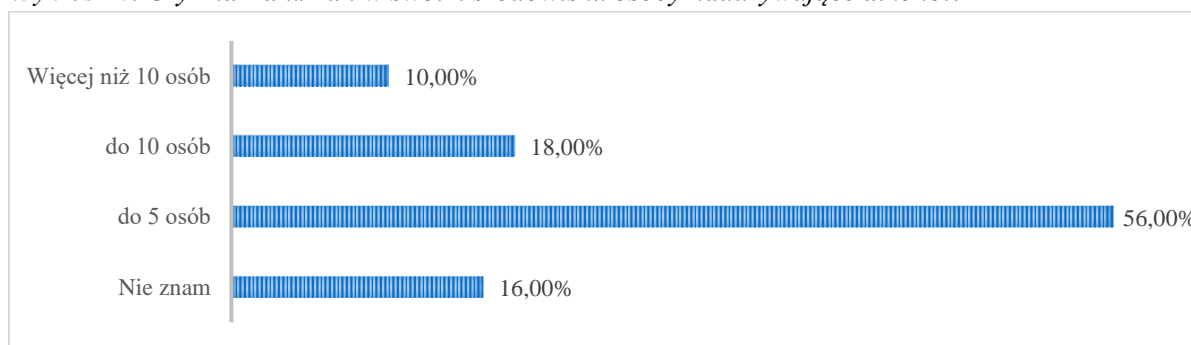
Źródło: PARPA

²⁸ <http://www.parpa.pl/index.php/szkody-zdrowotne-i-uzaleznienie/picie-ryzykowne-i-szkodliwe>

²⁹ <http://www.parpa.pl/index.php/33-analazy-badania-raporty/132-statystyki>

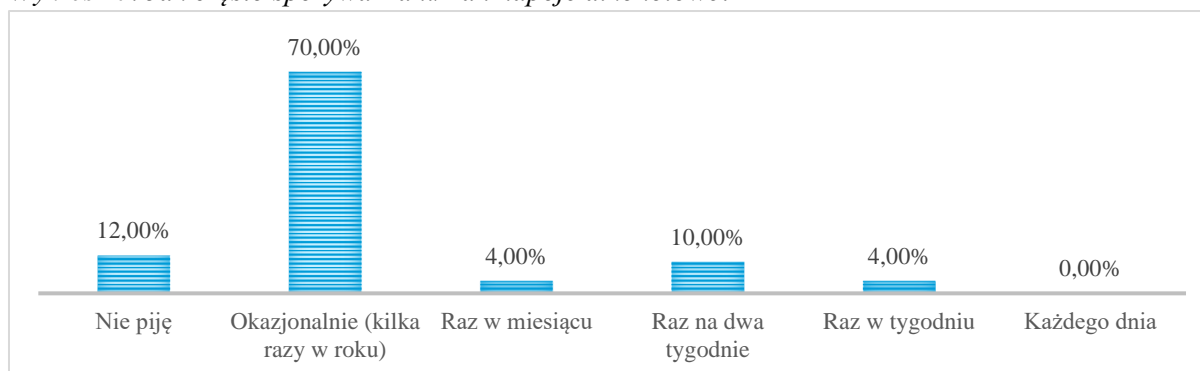
Dane z przeprowadzonej diagnozy społecznej wśród mieszkańców gminy Podegrodzie wskazują, iż problem alkoholizmu został wskazany jako drugi w kolejności w hierarchii problemów społecznych. Połowa badanych stwierdziła, że jest to bardzo powszechny problem, a 36,00% uznało, że są to nieliczne przypadki. Co więcej, 52,00% ankietowanych uznało, że osoby spożywające alkohol w przestrzeni publicznej stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej. Problem alkoholizmu odnotowany został także w odpowiedziach respondentów potwierdzających znajomość w swoim otoczeniu osób nadużywających alkoholu, ogółem 84,00% z nich przyznało, że zna takie osoby.

Wykres 16. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol?

Jak wskazują wyniki pozyskane w trakcie badania, 70,00% respondentów spożywa alkohol okazjonalnie, a najczęściej spożywanym napojem są drinki. 12,00% respondentów zadeklarowało abstynencję, natomiast pozostali ankietowani przyznali się do spożywania alkoholu raz w miesiącu lub częściej.

Wykres 17. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?

48,00% ankietowanych potwierdziło, że spotyka się ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców, w tym 42,00% zadeklarowało, że zdarzyło się to kilka razy, a 6,00% stwierdziło, że są to sytuacje bardzo częste. Niepokojącym jest, iż 10,00% badanych było świadkami spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.

Mieszkańcy zwrócili również uwagę na nasilenie zjawiska spożywania alkoholu przez osoby nieletnie. 24,00% badanych przyznało, że spotkało się z przypadkami sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

Pozytywnym jest, że zdecydowana większość ankietowanych tj. 90,00% ma świadomość tego, że niezależnie jaki rodzaj alkoholu jest spożywano możliwość uzależnienia jest taka sama. Należy jednak zwrócić uwagę, iż według 22,00% badanych tylko codzienne spożywanie alkoholu może prowadzić do uzależnienia. Wobec powyższego, powołując się na zdanie kierownika działu leczenia odwykowego i programów medycznych PARPA wystarczy, aby raz w tygodniu lub nawet raz w miesiącu odczuwać potrzebę spożycia alkoholu, bowiem nie ma określonej dopuszczalnej ilości spożywanego alkoholu, która gwarantowałaby brak szkód zdrowotnych.³⁰ Należy zatem podejmować działania profilaktyczne mające na celu zwiększanie świadomości mieszkańców w tym zakresie.

Uwagę zwraca również wynik wskazujący, iż 54,00% respondentów nie zna żadnych instytucji działających na terenie gminy, które pomagają osobom uzależnionym. Pozostałe 46,00% badanych zadeklarowało posiadanie wiedzy w tym zakresie, a wśród najczęściej wymienianych znalazły się: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oraz Ośrodek Pomocy Społecznej. Pojedyncze odpowiedzi wskazywały na Parafie i szkoły podstawowe. Zasadnym wydaje się więc zintensyfikowanie działań informacyjnych w tym zakresie.

Problem spożywania napojów alkoholowych przez młode osoby potwierdzają także wyniki badania przeprowadzonego wśród uczniów szkół podstawowych z terenu gminy Podegrodzie. Z pozyskanych danych wynika, iż 6,57% uczniów klas piątych i szóstych oraz 22,30% uczniów klas siódmych i ósmych miało już kontakt z alkoholem. Niepokojącym jest również fakt, iż obniża się wiek inicjacji alkoholowej, która według deklaracji badanych uczniów najczęściej przypada na wiek 11 lat. Pierwszym kontaktem z alkoholem sprzyja zazwyczaj okres wakacyjny, a młode osoby sięgają po alkohol dla towarzystwa. Wielu uczniów biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Pozyskane w trakcie badania dane wskazują, iż takie znajomości zazwyczaj poszerzają się wraz z wiekiem badanych.

---

³⁰ Fudała J., *Bezpieczne picie alkoholu*, 2017, <https://www.mp.pl/pacjent/psychiatria/uzaleznienia/69551,bezpieczne-picie-alkoholu>

Akcentowany przez respondentów problem alkoholizmu wskazuje zatem jednoznacznie na priorytetowy kierunek działań, jaki powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym, szkoleniowym, informacyjnym, a także promującym różne formy zdrowego stylu życia.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizowane są w oparciu o corocznie uchwalany Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do kluczowych zadań należy zaliczyć:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielanie rodzinom, w którym występuje problem alkoholowy pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo- wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- podejmowanie interwencji, w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 1 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem o charakterze oskarżyciela publicznego,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Dane z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wskazują, iż na przestrzeni lat 2018-2020 zmalała liczba wniosków o leczenie odwykowe skierowanych do Komisji, natomiast liczba wniosków skierowanych do Sądu w sprawie obowiązku podjęcia leczenia odwykowego, w roku 2020 była najwyższa.

Tabela 18. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020

Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2018	2019	2020
Posiedzenia GKRPA	15	13	14
Przeprowadzone rozmowy motywujące	22	28	26
Wnioski o leczenie odwykowe skierowane do GKRPA	15	7	9
Zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	3	5	8
Wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	3	3	6
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	2 (4 punkty sprzedaży)	1 (5 punktów sprzedaży)	1 (5 punktów sprzedaży)
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych; w tym negatywne	8 0	10 0	9 0
Szkolenia, w których uczestniczyli członkowie GKRPA	2	4	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA w Podegrodziu

Punkt Konsultacyjny GKRPA

Osoby uzależnione oraz członkowie ich rodzin, w których występuje problem alkoholowy, narkotykowy lub zjawisko przemocy w rodzinie z terenu gminy Podegrodzie mogą korzystać z bezpłatnej pomocy specjalistów: prawnika i psychologa pełniących dyżury w Punkcie Konsultacyjnym.

- Psycholog- udzielanie porad i wsparcia, pomoc psychologiczno- pedagogiczna, pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzinnych i wychowawczych dla rodzin uwikłanych w problem alkoholowy lub przemoc.
- Prawnik- poradnictwo, pomoc prawna dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz dla ofiar przemocy w rodzinie

Dane z działalności Punktu Konsultacyjnego wskazują, iż liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu była najwyższa w roku 2019. Z kolei w roku 2020 połowa przypadków dotyczyła pomocy rodzinom z problemem alkoholowym.

Tabela 19. Działalność Punktu Konsultacyjnego w latach 2018-2020

Działalność Punktu Konsultacyjnego	2018	2019	2020
Liczba rodzin korzystających z pomocy PK ogółem;	7	24	8
w tym rodziny z problemem alkoholowym	0	0	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA w Podegrodziu

Na terenie gminy Podegrodzie realizowany jest szereg działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży poprzez organizację m.in. szkolnych programów profilaktycznych, zajęć sportowych, kolonii. Organizowane są również szkolenia i warsztaty profilaktyczne dla kadry pedagogicznej oraz rodziców.

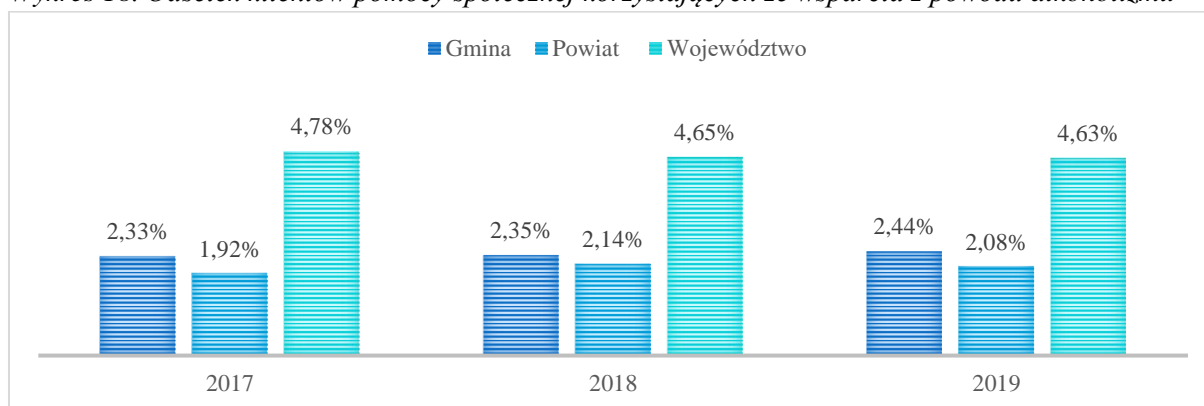
Tabela 20. Działalność profilaktyczna

Działalność profilaktyczna	
Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży	
2018 rok	<p><u>Szkolne programy profilaktyczne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • „Kampania ZTU”; • „Archipelag skarbów”; • „Agresja i przemoc rówieśnicza”; • „Panuje nad emocjami”; • „Zgrana klasa”; • „Dzień dziecka i sportu”; • „Cukierki”; • „Debata”. <p>Łączna liczba uczestników: ok.1000 uczniów, 50 nauczycieli, 22 rodziców</p>
2019 rok	<p><u>Szkolne programy profilaktyczne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • „Nasze spotkania”; • „Nie dla dopalaczy i innych narkotyków”; • „Kampania ZTU”; • „Emocjonalnie silni”; • „Cukierki”; • „Debata” <p>Łączna liczba uczestników: ok.1000 uczniów</p>
2020 rok	<ul style="list-style-type: none"> • Ogólnopolska Kampania „Zachowaj Trzeźwy Umysł” • Szkolne programy profilaktyczne <p>Łączna liczba uczestników: ok.1000 uczniów, 40 nauczycieli</p>

Inne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży	
2018 rok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych- 18 osób ▪ Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – 158 osób ▪ Inne działania- 116 osób
2019 rok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przegląd Małych Form Teatralnych ▪ Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych- 306 osób ▪ Inne działania- 100 osób
2020 rok	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych- 110 osób

Zdarza się, że problem uzależnień od substancji psychoaktywnych jest powodem korzystania przez rodziny ze świadczeń socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu alkoholizmu (na podstawie danych o rzeczywistej liczbie osób w rodzinach objętych pomocą społeczną) w roku 2019 wyniósł 2,44% i był nieco wyższy niż w latach poprzednich. W zestawieniu z danymi dla powiatu nowosądeckiego wskaźnik dla gminy Podegrodzie był nieco wyższy, natomiast niższy niż wskaźnik dla całego województwa małopolskiego.

Wykres 18. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu alkoholizmu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Podegrodziu

W 2019 roku 4 rodziny (10 osób) z problemem alkoholowym zostały objęte pomocą celową bądź okresową na łączną kwotę 7 111,38 zł, ponadto 3 rodziny z problemem alkoholowym otrzymały pomoc w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” (stan na 27.11.2019 r.). Ww. rodziny miały możliwość skorzystania z pomocy w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej w ramach szeroko rozumianej pracy socjalnej. W roku 2019 z konsultacji psychoterapeuty świadczącego pomoc rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym oraz przemocą w rodzinie skorzystało 12 osób, w tym 10 dzieci.³¹

Negatywne zdarzenia zarejestrowane przez Komisariat Policji w Starym Sączu mające związek ze spożywaniem alkoholu na terenie gminy Podegrodzie³²

Tabela 21. Zdarzenia mające związek ze spożywaniem alkoholu

Rodzaj zdarzenia	2018	2019
Liczba osób na które nałożono mandaty karne – dotyczy spożywania alkoholu w miejscach niedozwolonych	7	1 +15 pouczeń
Liczba osób nietrzeźwych, zatrzymanych w celu wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych	3	15
Liczba nietrzeźwych osób nieletnich zatrzymanych w policyjnych izbach dziecka lub odwiezionych do domów rodzinnych	1	0
Liczba osób kierujących samochodami w stanie nietrzeźwości	9	9
Liczba osób kierujących samochodem w stanie po spożyciu alkoholu	6	1
Liczba osób kierujących rowerami w stanie nietrzeźwości	3	3
Zdarzenia drogowe z udziałem kierujących pod wpływem alkoholu	0	1

³¹ Raport o stanie gminy Podegrodzie za rok 2019, dostęp on-line: <https://bip.malopolska.pl/ugpodegrodzie,m,336462,raport-o-stanie-gminy.html>

³² Raporty o stanie gminy Podegrodzie za lata 2018 i 2019, dostęp on-line: <https://bip.malopolska.pl/ugpodegrodzie,m,336462,raport-o-stanie-gminy.html>

Narkomania

„Narkomania staje się coraz bardziej powszechnym zjawiskiem w Polsce. Aż co piąty nastolatek spróbował marihuany, co dziesiąty – amfetaminy, natomiast co piętnasty próbował heroiny. Zjawisko narkomanii jest coraz bardziej wszechobecne. Obowiązujące w Rzeczypospolitej normy prawne nakładają wiele sankcji karnych na osoby powiązane ze środowiskiem narkomanii: na dealerów narkotyków, osoby, które je przetwarzają, wytwarzają, czerpią zyski ze sprzedaży lub są ich posiadaczami. Normy te są często interpretowane jako jedne z najbardziej restrykcyjnych w porównaniu z innymi państwami Europy. Zjawisko narkomanii to jeden z najpoważniejszych problemów społecznych, a także chorób XXI wieku. Osób zarażonych wciąż przybywa i są to w głównej mierze osoby młode.”³³

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie gminy Podegrodzie natomiast są to raczej sporadyczne przypadki. Taką odpowiedź wskazało 54,00% ankietowanych mieszkańców. 16,00% respondentów biorących udział w badaniu zna do 5 osób zażywających narkotyki, a 2,00% wskazało na przedział od 5 do 10 osób. 12,00% respondentów wie gdzie można dokonać zakupu tego rodzaju substancji psychoaktywnych. Do zażywania narkotyków przyznało się łącznie 6,00% badanych, w tym 2,00% przyznało, że zdarzyło to tylko raz, a 4,00% potwierdziło kilkukrotne użycie narkotyków.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów pojawiły się deklaracje potwierdzające znajomość w swoim środowisku osób niepełnoletnich zażywających narkotyki. Do posiadania tego typu znajomości przyznało się 7,04% uczniów klas piątych i szóstych oraz 10,78% uczniów klas siódmych i ósmych. Ponadto do zażywania tego typu substancji psychoaktywnych przyznało się 4,09% uczniów klas siódmych i ósmych.

---

³³ Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, *Praca zbiorowa Zdrowie i jego uwarunkowania. Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*, Lublin 2017, http://www.neurocentrum.pl/dcten/wp-content/uploads/nowak-starz_g3p1.pdf

Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Dane demograficzne z ostatnich lat wskazują na problem starzenia się społeczeństwa na terenie gminy Podegrodzie. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości. W związku z migracją ludzi młodych wzrasta ilość osób starszych, samotnie mieszkających, które często wymagają opieki. Na terenie gminy zauważalny jest problem zapewnienia opieki, który z biegiem lat może narastać.

Tabela 22. Podział mieszkańców ze względu na wiek

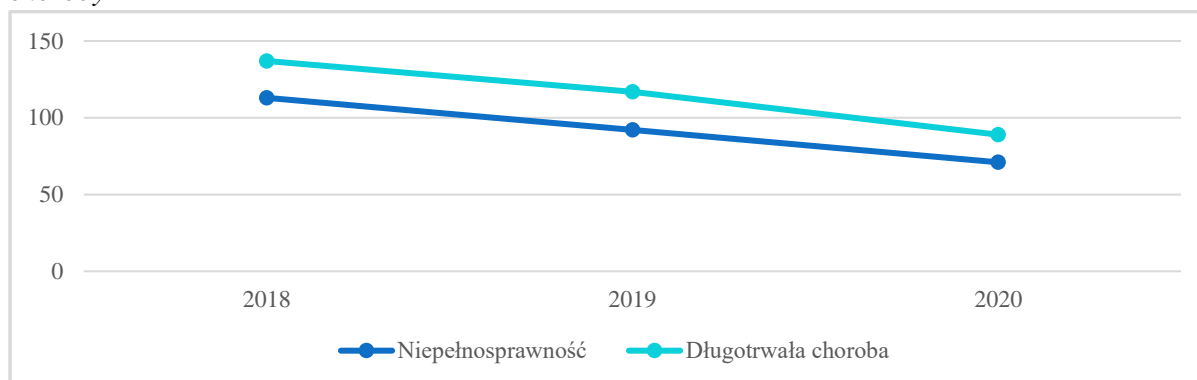
Liczba mieszkańców	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem, w tym:	12 849	12 959	13 057	13 170	13 279
Osoby w wieku 0-17 lat	3 278	3 272	3 291	3 290	3 284
Osoby w wieku 18-59 lat	7 643	7 686	7 711	7 785	7 833
Osoby w wieku 60 lat i więcej	1 928	2 001	2 055	2 095	2 162

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba to przesłanki do udzielania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej, uprawniające między innymi do zasiłku okresowego, usług opiekuńczych, zasiłku pielęgnacyjnego czy świadczenia pielęgnacyjnego.

Zgodnie z danymi OPS w Podegrodziu, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności lub z powodu długotrwałej choroby na przestrzeni ostatnich lat zdecydowanie zmalała.

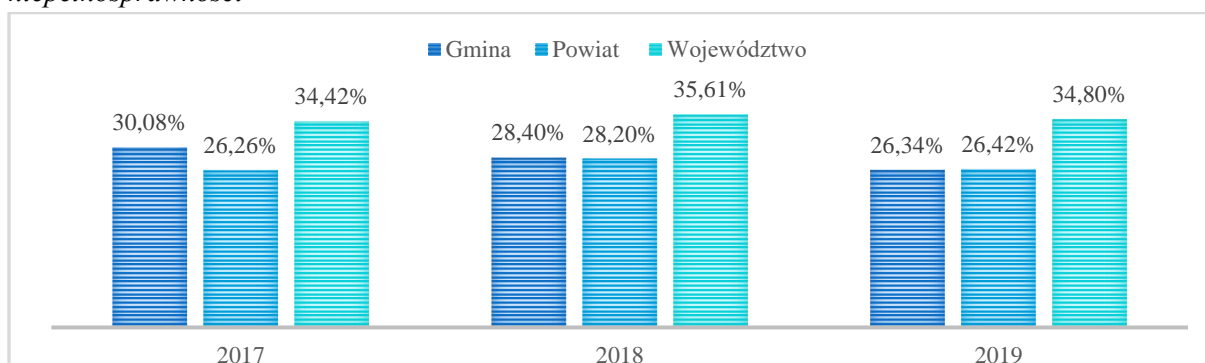
Wykres 19. Liczba rodzin korzystających z pomocy OPS z tytułu niepełnosprawności lub długotrwałej choroby

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Podegrodziu

Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności (na podstawie danych o rzeczywistej liczbie osób w rodzinach objętych pomocą społeczną) w roku 2019 wynosił 26,34% i był niższy niż w latach poprzednich. W zestawieniu z danymi dla powiatu nowosądeckiego, wskaźnik dla gminy Podegrodzie kształtował się na podobnym poziomie, natomiast był niższy niż wskaźnik dla całego województwa małopolskiego.

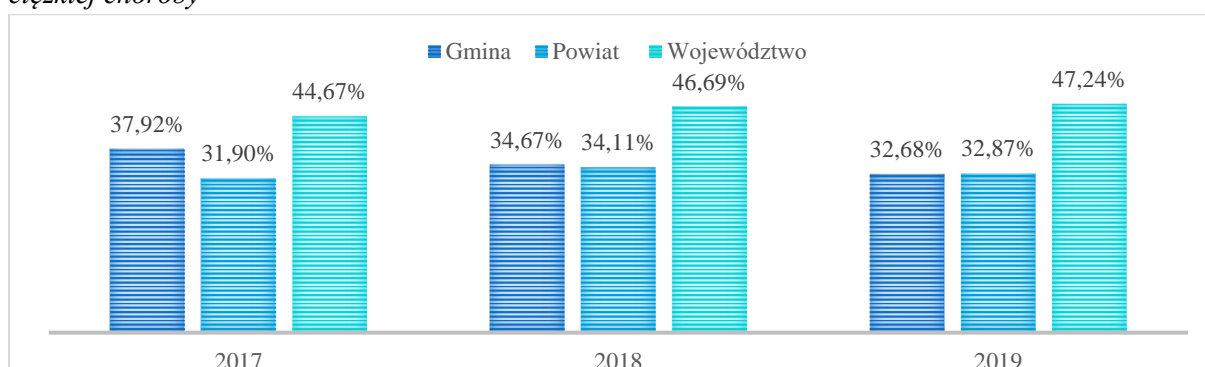
Wykres 20. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej

Na przestrzeni lat 2017-2019 zmalał odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. W roku 2019 wynosił 32,68% i był porównywalny do wskaźnika dla powiatu nowosądeckiego natomiast niższy niż wskaźnik dla całego województwa małopolskiego.³⁴

Wykres 21. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej

³⁴ <http://www.obserwator.rops.krakow.pl/trendanalysis>

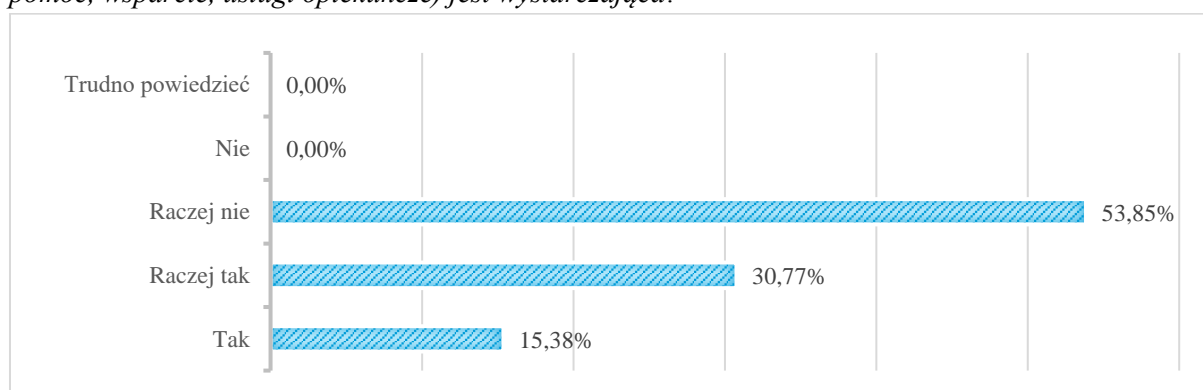
Główne problemy osób niepełnosprawnych:

Pracownicy GOPS uczestniczący w badaniu ankietowym wymienili kilka problemów odnoszących się do osób niepełnosprawnych, które dostrzegają w trakcie swojej pracy. Wskazano przede wszystkim na:

- bariery społeczne - postrzeganie osób niepełnosprawnych jako tych mniej produktywnych, niezaradnych życiowo; niewłaściwe reakcje otoczenia na osoby niepełnosprawne, niskie zaangażowanie w życie społeczne; stan zdrowia ograniczający uczestnictwo w życiu publicznym, brak spotkań w danej grupie społecznej, izolacja;
- bariery architektoniczne, problemy komunikacyjne- brak infrastruktury dla osób niepełnosprawnych, brak swobodnego dostępu w załatwieniu spraw;
- problemy finansowe- niskie świadczenia, niewystarczające dochody, brak możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych;
- niedostateczna dostępność do potrzebnych usług medycznych, rehabilitacyjnych, opiekuńczych- brak specjalistycznych placówek dla osób niepełnosprawnych, brak możliwości zagwarantowania codziennej opieki wszystkim potrzebującym, wysokie koszty w/w usług świadczonych prywatnie.

Ponadto, w opinii większości respondentów, oferta gminy skierowana do osób niepełnosprawnych, w zakresie opieki, pomocy, wsparcia czy usług opiekuńczych raczej nie jest wystarczająca.

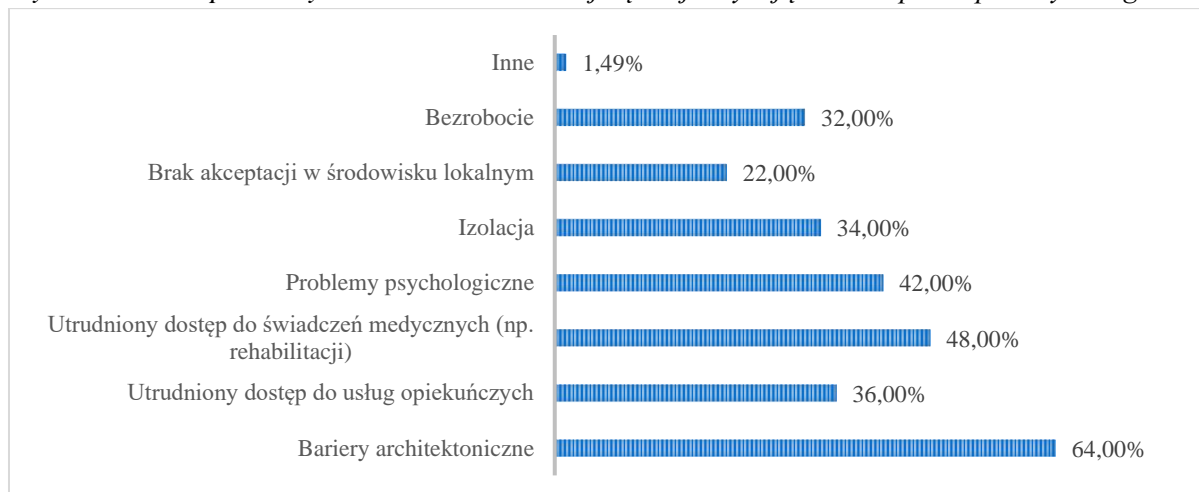
Wykres 22. Czy Pana/i zdaniem oferta gminy w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca?

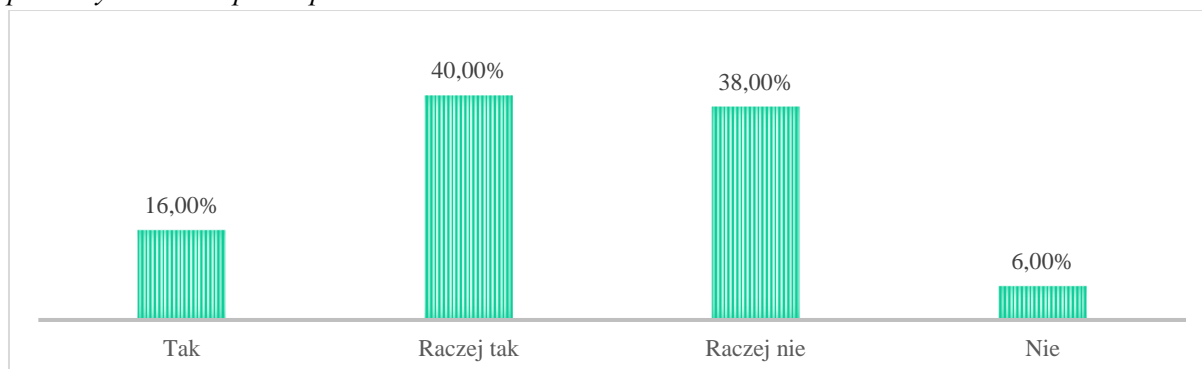
W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Podegrodzie również wskazano kilka problemów, które ich zdaniem najbardziej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami. Zdecydowana większość badanych wskazała na bariery architektoniczne, a kolejno utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. rehabilitacji) oraz problemy psychologiczne. Zwrócono również uwagę na utrudniony dostęp do usług opiekuńczych, izolację i bezrobocie.

Wykres 23. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?

Łącznie 56,00% respondentów przyznało, że działania podejmowane na terenie gminy Podegrodzie raczej uwzględniają potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Pozostali ankietowani wyrazili natomiast zdanie przeciwne.

Wykres 24. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?

Wśród działań mających na celu poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie ankietowani mieszkańcy wymieniali najczęściej likwidację barier architektonicznych, dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych, zapewnienie swobodniejszego dostępu do rehabilitacji, usług opiekuńczych i specjalistów (ośrodki rehabilitacyjne, dostęp do bezpłatnych usług) oraz podejmowanie działań w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych (organizacja miejsc pracy, zakłady pracy chronionej, a także integracji społecznej (klasy integracyjne, organizacja spotkań, warsztatów rozwijających zainteresowania, zajęć grupowych, form sportowych). Wskazano również na zasadność pomocy psychologicznej, prawnej oraz informacji o ulgach, uprawnieniach.

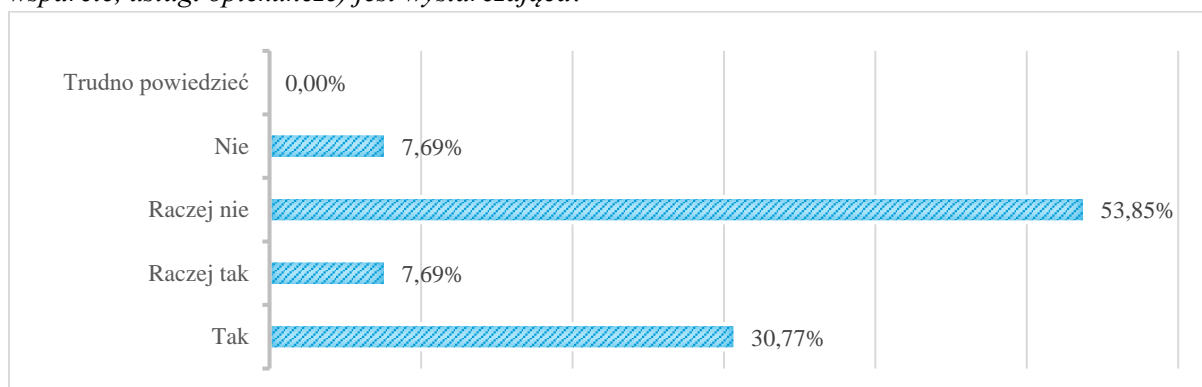
Główne problemy osób starszych:

Pracownicy GOPS uczestniczący w badaniu ankietowym, wśród problemów dotyczących osób starszych wymieniali najczęściej:

- brak zainteresowania, pomocy ze strony najbliższej rodziny (coraz bardziej powszechne wyjazdy ludzi młodych w celach zarobkowych poza miejsce zamieszkania - trudności z zapewnieniem opieki nad rodzicami; brak rodzin wielopokoleniowych);
- brak placówek wsparcia dziennego zapewniających opiekę i aktywne spędzanie czasu wolnego, niedostateczna opieka w miejscu zamieszkania ;
- marginalizacja, poczucie nieprzydatności, bycia niepotrzebnym, samotność, ograniczone kontakty społeczne;
- pogarszający się stan zdrowia powodujący trudności w codziennym funkcjonowaniu i uzależnienie od innych osób, niedostateczna pomoc ze strony najbliższych;
- ograniczony dostęp do wielu dóbr, usług, instytucji (m.in. problem z transportem);
- ubóstwo, problemy finansowe, niskie dochody.

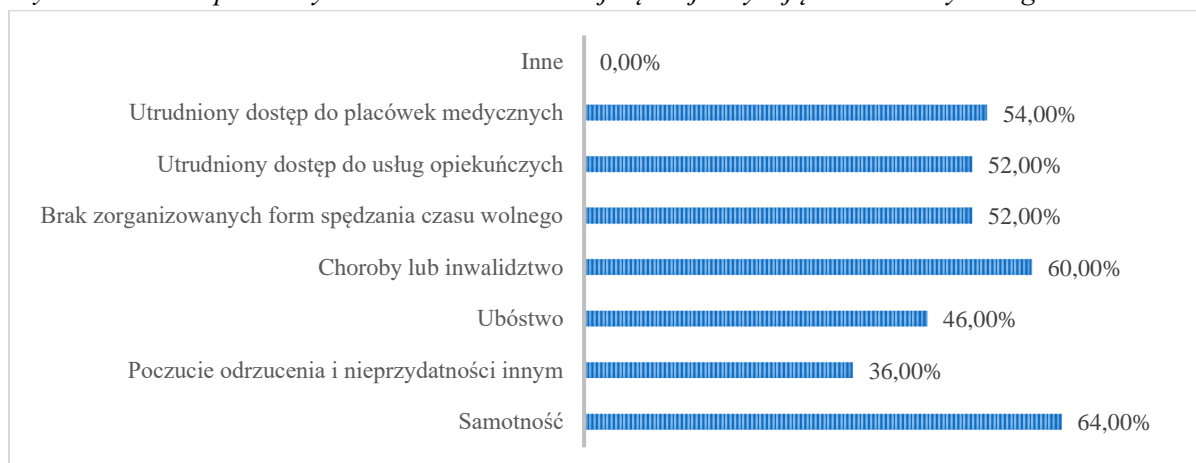
Opinie respondentów, dotyczące oferty gminy w zakresie opieki, pomocy, wsparcia i usług opiekuńczych dla osób starszych były nieco zróżnicowane, jednak większość badanych była zdania, że oferta gminy w tym zakresie jest niewystarczająca.

Wykres 25. Czy Pana/i zdaniem oferta gminy w zakresie pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca?

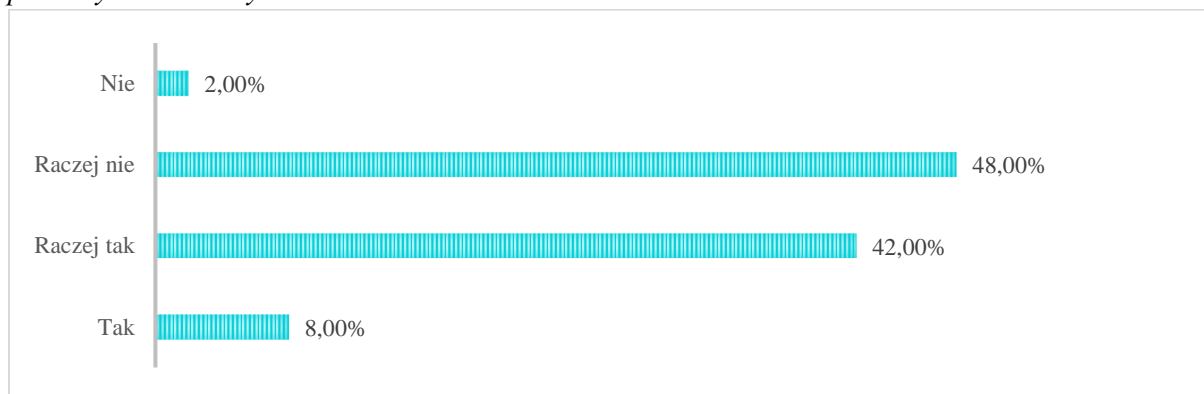
Problematykę dotyczącą osób starszych poruszono również w trakcie ankietyzacji skierowanej do mieszkańców gminy Podegrodzie. Wśród kluczowych problemów dotyczących seniorów respondenci wskazywali najczęściej samotność, choroby lub inwalidztwo, utrudniony dostęp do placówek medycznych, usług medycznych oraz brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego.

Wykres 26. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?

Opinie respondentów na temat działań podejmowanych na terenie gminy Podegrodzie na rzecz osób starszych były dość rozbieżne. Połowa badanych przyznała, że działania gminy raczej uwzględniają potrzeby osób starszych, natomiast pozostali wyrazili zdanie przeciwne w tym zakresie.

Wykres 27. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Respondenci wymienili szereg działań, które ich zdaniem poprawiłyby sytuację osób starszych. Większość wskazała na zasadność utworzenia Domu Seniora i Domu Pomocy Społecznej czy placówki wsparcia dziennego, a także organizację czasu wolnego (zajęć, spotkań integracyjnych, wycieczek, kół zainteresowań, utworzenie Klubu Seniora). Istotnym jest również zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, świadczeń medycznych oraz opieka socjalna (większe zaangażowanie GOPS, wizyty pracowników socjalnych).

Instytucje wspomagające osoby niepełnosprawne oraz starsze na terenie gminy Podegrodzie:

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Nowym Sączu

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności orzeka na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego albo, za ich zgodą, na wniosek ośrodka pomocy społecznej i wydaje:

I. orzeczenia o:

- 1) niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia;
- 2) stopniu niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 rok życia;
- 3) wskazaniach do ulg i uprawnień osób posiadających orzeczenia o inwalidztwie lub niezdolności do pracy.

II. legitymacje osoby niepełnosprawnej:

- 1) dokumentującą niepełnosprawność osoby, która nie ukończyła 16 roku życia
- 2) dokumentującą stopień niepełnosprawności osoby, która ukończyła 16 rok życia

III. karty parkingowe:

- 1) dla osób niepełnosprawnych, mających znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania
- 2) dla placówek zajmujących się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób niepełnosprawnych mających znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się³⁵

---

³⁵ <http://mops.nowysacz.pl/o-zespole.html>

Usługi świadczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Nowym Sączu dla osób niepełnosprawnych

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- bezrobotny – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.
- poszukujący pracy – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoba z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, posiadająca status „bezrobotnego” może skorzystać ze wszystkich usług urzędu pracy i instrumentów przewidzianych dla osoby bezrobotnej.

Ponadto, osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji:

- szkoleń,
- stażu,
- prac interwencyjnych,
- przygotowania zawodowego dorosłych,
- bonów szkoleniowych lub stażowych.

Dla osób niepełnosprawnych posiadających status „poszukujących pracy”, a nie pozostających w zatrudnieniu, przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty finansowane ze środków PFRON. Instrumenty te są adresowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, jak też do ich pracodawców.³⁶

Tabela 23. Instrumenty finansowane ze środków PFRON

Uprawnienia pracodawcy zatrudniającego osobę z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności	<ul style="list-style-type: none"> • Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika. • Zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy. • Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy. • Zwrot kosztów szkolenia pracownika. • Zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy.
---	--

³⁶ <https://nowysacz.praca.gov.pl/dla-bezrobotnych-i-poszukujacych-pracy/dla-niepełnosprawnych>

	<ul style="list-style-type: none"> • Zwolnienie z wpłat na PFRON. • Refundacja części wynagrodzenia lub składek na ubezpieczenia społeczne.
Uprawnienia osoby z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności zdolnej do pracy, posiadające status „bezrobotnego” lub poszukującego pracy	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc w znalezieniu zatrudnienia (pośrednictwo pracy). • Możliwość nabycia, uzupełnienia, podniesienia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia doświadczenia zawodowego (szkolenia, studia podyplomowe, staż). • Pomoc w wyborze odpowiedniego miejsca pracy przy uwzględnieniu predyspozycji zawodowych i możliwości zdrowotnych oraz wymagań w danym środowisku pracy (doradcy zawodowego).

Stowarzyszenie Rodziców Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych „Promyk” w Gostwicy

Główne cele stowarzyszenia:

- Zapewnienie dzieciom i osobom niepełnosprawnym najlepszych warunków rozwoju przystosowania do samodzielnego życia w społeczeństwie, na poziomie przynajmniej równym przeciętnemu w kraju
- Kształtowanie w świadomości społecznej właściwego stosunku do dzieci i osób niepełnosprawnych ruchowo lub umysłowo, zgodnie z zasadami etyki chrześcijańskiej.
- Inicjowanie i podejmowanie społecznych przedsięwzięć jednoczących ludzi dobrej woli wokół rozwiązywania problemów dzieci i osób niepełnosprawnych oraz pełnienie roli organizatorskiej w społecznym ruchu na rzecz dzieci i osób niepełnosprawnych ruchowo i umysłowo.
- Inicjowanie i podejmowanie działań z zakresu ochrony i promocji zdrowia, wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu oraz aktywnych form wypoczynku i spędzania wolnego czasu przez osoby niepełnosprawne.
- Inicjowanie i podejmowanie przedsięwzięć wspierających osoby pracujące z osobami niepełnosprawnymi oraz działające na rzecz osób niepełnosprawnych

Główna działalność stowarzyszenia:

- prowadzenie od 2003 roku Warsztatu Terapii Zajęciowej w zaadaptowanym do tego celu budynku starej szkoły w Gostwicy. Warsztat dysponuje 5 pracownikami terapeutycznymi, gdzie realizowana jest indywidualna rehabilitacja społeczna i zawodowa metodami terapii zajęciowej, według Indywidualnych Programów Rehabilitacji i Terapii tworzonych dla każdego uczestnika.

- organizowanie corocznie dla wszystkich podopiecznych (około 50 osób) imprez rekreacyjno-sportowych i towarzyskich. Taka forma integracji przełamuje bariery i prowadzi do akceptacji osób niepełnosprawnych w środowisku, w którym żyją i w którym widzą swoje miejsce na przyszłość. Każda taka impreza pokazuje ponadto uczestnikom, jak poprzez różnorodne formy rehabilitacji można poprawiać kondycję, zdobywać nowe sprawności, dobrze się bawić i pożytecznie spędzać wolny czas.
- współfinansowanie remontów siedziby WTZ oraz zakupów wyposażenia.
- finansowe wspieranie dodatkowych form rehabilitacji podopiecznych Stowarzyszenia (warsztaty teatralno-logopedyczne, wycieczki).

Placówka dzienna opieki i aktywizacji dla osób starszych

Placówka utworzona w ramach projektu pn. „Utworzenie placówki dziennej opieki i aktywizacji dla osób starszych w Gminie Podegrodzie” realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020.

Celem głównym projektu jest zapobieganie występowaniu oraz niwelowaniu przejawów wykluczenia społecznego, kulturowego i ekonomicznego wśród osób starszych w wieku 60 lat i powyżej zamieszkujących Gminę Podegrodzie poprzez utworzenie oraz działalność placówki zapewniającej dzienną opiekę i aktywizację dla 20 osób starszych (w tym 14 kobiet) w wieku 60 lat i powyżej w okresie od 2020 do 2023 roku. Celem działalności placówki zapewniającej dzienną opiekę i aktywizację osób starszych jest oferowanie opieki oraz polepszanie funkcjonowania osób starszych i ich rodzin. Efektem usług realizowanych w placówce jest osiągnięcie i utrzymywanie przez uczestników optymalnego poziomu samodzielności i aktywności. Placówka zapewniając wsparcie (w placówce i poza nią) ma na celu pozostawanie osób starszych jak najdłużej w ich miejscu zamieszkania i stanowienie istotnego wsparcia w ich codziennym funkcjonowaniu, a także funkcjonowaniu ich rodzin, poprzez ich odciążenie oraz podnoszenie jakości opieki rodzinnej. Aktualnie prowadzona jest rekrutacja uczestników projektu.³⁷

---

³⁷ <http://podegrodzie.naszops.pl/news/utworzenie-placowki-dziennej-opieki-i-aktywizacji-dla-osob-starszych>

Ośrodek Pomocy Społecznej w Podegrodziu

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje działania w zakresie pomocy osobom starszym, samotnym i niepełnosprawnym w postaci usług opiekuńczych w miejscach zamieszkania, czy kierowanie do Domu Pomocy Społecznej. Organizowana jest również pomoc sąsiedzka, społeczna i wolontarialna. Wypłacane jest również świadczenie dla osób rezygnujących z pracy ze względu na konieczność opieki nad osobami niepełnosprawnymi.

W roku 2019 wypłacono ok. 36 618 świadczeń dla rodzin oraz osób niepełnosprawnych w tym zasiłki rodzinne, rodzicielskie, opiekuńcze, składki zdrowotne i emerytalno- rentowe oraz dodatki do świadczeń.³⁸

---

³⁸ *Raport o stanie gminy Podegrodzie za rok 2019*, dostęp on-line: <https://bip.malopolska.pl/ugpodegrodzie,m,336462,raport-o-stanie-gminy.html>

Ubóstwo

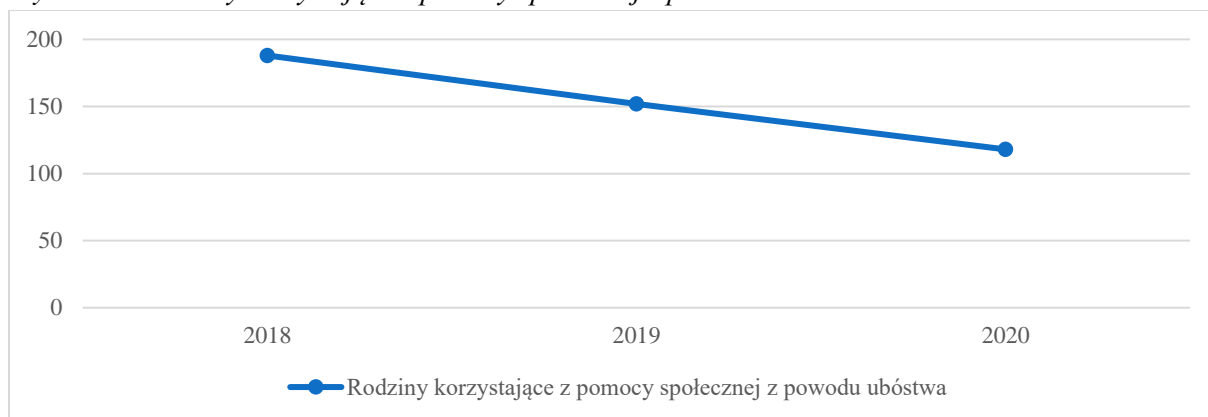
Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązany z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji. Ubóstwo staje się poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczone, ale również - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu - na resztę społeczeństwa, w tym również na tę dobrze sytuowaną pod względem materialnym. Rodzi ona bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

Zgodnie z danymi OPS w Podegrodziu, na przestrzeni ostatnich trzech lat znacznie zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa.

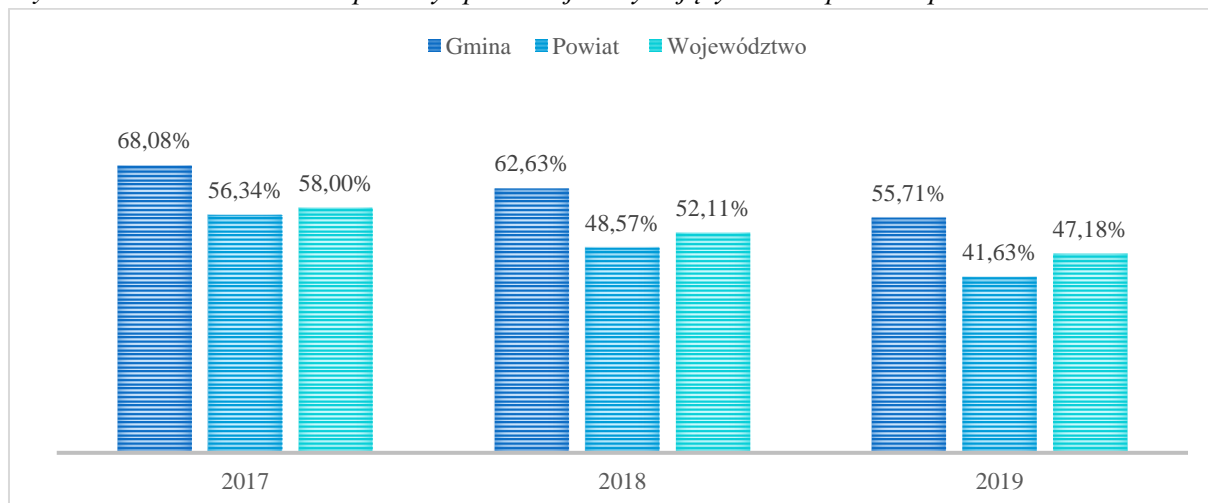
Wykres 28. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Podegrodziu

Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa (na podstawie danych o rzeczywistej liczbie osób w rodzinach objętych pomocą społeczną) w roku 2019 wynosił 55,71% i był niższy niż w latach poprzednich. W zestawieniu z danymi dla powiatu nowosądeckiego oraz dla całego województwa małopolskiego, wskaźnik dla gminy Podegrodzie był najwyższy.³⁹

Wykres 29. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej

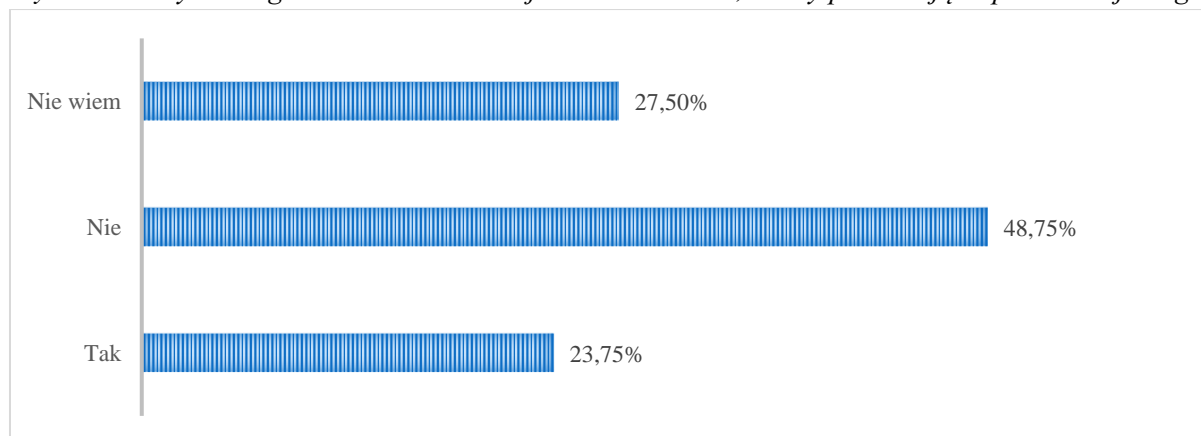
³⁹ <http://www.obserwator.rops.krakow.pl/trendanalysis>

Gmina Podegrodzie realizuje zadania w zakresie ograniczenia niedożywienia poprzez:

- realizację rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” wspierając rodziny o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, po przez zapewnienie zwłaszcza dzieciom i młodzieży posiłków w szkołach, przedszkolach i żłobkach. Zapewnia także pomoc finansową na zakup żywności oraz dostarczanie posiłków osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym. W roku 2019 zapewniono 273 osobom gorące posiłki w tym 6 osobom dorosłym z dowozem do domu oraz wypłacono 108 osobom zasiłki pieniężne na zakup posiłku lub żywności.
- realizację rządowego programu pomoc żywnościowa „Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020”, gdzie w roku 2019 w 2 transportach przyjęto a następnie wydano 1300 osobom potrzebującym 41076,20 kg żywności. Ponadto zorganizowano 4 warsztaty z zakresu gospodarowania budżetem i zapobiegania marnotrawieniu żywności, oraz zdrowego odżywiania, w których wzięło udział 30 osób.⁴⁰

Uczestniczący w badaniu ankietowym nauczyciele szkół z terenu gminy Podegrodzie zostali zapytani, czy w szkole jest wielu uczniów, którzy potrzebują wsparcia socjalnego (np. w formie dopłat do posiłków lub dopłat wycieczek szkolnych). Blisko 24,00% respondentów udzieliło odpowiedzi twierdzącej, a kolejne 48,75% zaprzeczyło. Pozostałe 27,50% przyznało, że nie posiada wiedzy na ten temat.

Wykres 30. Czy według Pani/Pana w szkole jest dużo uczniów, którzy potrzebują wsparcia socjalnego?

⁴⁰ Raport o stanie gminy Podegrodzie za rok 2019, dostęp on-line: <https://bip.malopolska.pl/ugpodegrodzie,m,336462,raport-o-stanie-gminy.html>

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko poznaje właściwe wartości i przygotowuje się do pełnienia ról społecznych. Niestety w dzisiejszych trudnych czasach rodzina narażona jest na szereg negatywnych zjawisk, które wpływają w większym lub mniejszym stopniu na jej dezorganizację. Wzrastające bezrobocie, wzrost bezdomności, zakresu ubóstwa społecznego oraz patologii społecznej stwarza zagrożenie dla funkcjonalności rodziny. Co za tym idzie, dysfunkcyjny dom rodzinny stanowi źródło frustracji, co w konsekwencji może zaburzać jego rozwój biopsychiczny i społeczny. Dysfunkcyjność w tym aspekcie może obejmować niepowodzenia w realizacji zadań wychowawczych, kryzys małżeński oraz niepowodzenia związane z niezaspokajaniem potrzeb dziecka.⁴¹

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych zapewnia się wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny,
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, mogą otrzymać wsparcie od gminy w formie asystenta rodziny. Asystenta rodziny zapewnia wsparcie poprzez analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu, wzmocnienie funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny. Asystent rodziny przez pewien czas wspiera rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci. Asystent ułatwia rodzicom wypełnianie ról społecznych, aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach

---

⁴¹ Miśkiewicz. M, *Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych*, Łódź 2013

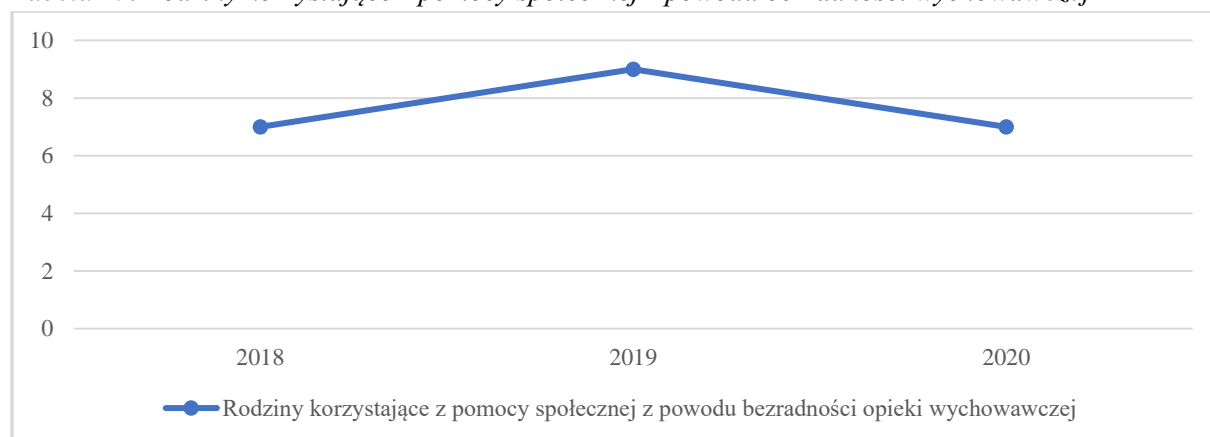
zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczęcią zastępczą, rolą asystenta jest działanie na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny.⁴²

Tabela 24. Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny w latach 2018-2019

	2018	2019
Rodziny objęte pracą asystenta rodziny;	11	10
w tym dzieci	26	23

Zgodnie z danymi OPS w Podegrodziu, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności wychowawczej na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Tabela 25. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności wychowawczej

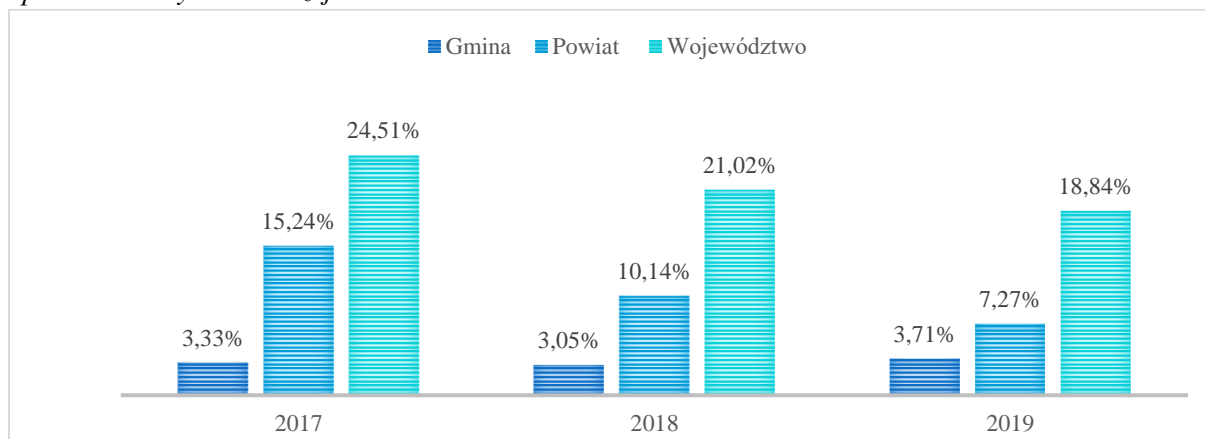
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Podegrodziu

Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej (na podstawie danych o rzeczywistej liczbie osób w rodzinach objętych pomocą społeczną) w roku 2019 wynosił 3,71% i był nieco wyższy niż w latach poprzednich. W zestawieniu z danymi dla powiatu nowosądeckiego oraz dla całego województwa małopolskiego, wskaźnik dla gminy Podegrodzie na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się na zdecydowanie najniższym poziomie.⁴³

⁴² <http://podegrodzie.naszops.pl/asystent-rodziny>

⁴³ <http://www.obserwator.rops.krakow.pl/>

Wykres 31. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej

Odpowiedzi pozyskane w trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród pracowników GOPS jednoznacznie wskazują, iż przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych jest niski poziom umiejętności wychowawczych, a w dalszej kolejności uzależnienia.

Przemoc w rodzinie

Pojęcie przemocy w rodzinie jest bardzo obszerne i obejmuje wiele płaszczyzn. Jedną z definicji przemocy podaje Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, gdzie przemoc w rodzinie należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny [*], w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.⁴⁴

Z ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie, zrealizowanej w 2019 roku dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wynika, iż według Polaków przemoc w rodzinie jest zjawiskiem stosunkowo częstym. W opinii ankietowanych najbardziej rozpowszechniona jest przemoc psychiczna. 9% osób (a więc co jedenasta) sądzi, że dotyczy niemal każdego gospodarstwa domowego, a kolejne 25% jest zdania, że dotyczy dużej części tj. ponad połowy. (...) Jeśli chodzi o przemoc fizyczną, to w jej przypadku jako zjawisko co najmniej częste postrzega ją 24% ankietowanych, a jako bardzo rzadkie lub w ogóle nie występujące 15%. Badanie pokazało, że ok. 85 % - 90 % Polaków identyfikuje różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy jako nieakceptowalne, co może świadczyć o coraz większej świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie.⁴⁵

---

⁴⁴ <http://www.niebieskalinia.pl/edukacja/podstawowe-informacje-o-przemocy/definicje/4114-przemoc-w-rodzinie-definicja-ustawowa> * Ustawa jako członka rodziny definiuje "osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą"

⁴⁵ Raport Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, *Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie*, Warszawa 2019

Zasoby instytucjonalne działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Podegrodzie:

Zespół Interdyscyplinarny

Zakres prac w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą Wójt powierzył powołanemu w gminie Podegrodzie Zespołowi Interdyscyplinarnemu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który prowadzi poradnictwo socjalne, prawne i wychowawcze dla osób dotkniętych przemocą i ich rodzin, informuje o punktach udzielania specjalistycznej pomocy, zapewnia osobom dotkniętym przemocą do schronienia w Sądeckim Ośrodku Interwencji Kryzysowej na podstawie Umowy podpisanej z prezydentem Miasta oraz starostą Nowosądeckim.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty na przestrzeni lat 2018-2020 znacznie zmalała. Spośród instytucji uprawnionych do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” inicjatorami tej procedury na terenie gminy Podegrodzie w latach 2018-2020 byli tylko przedstawiciele Policji i Pomocy społecznej.

Tabela 26. Procedura „Niebieskie Karty”

	2018	2019	2020
Wpłynęło ogółem formularzy NK, w tym:	21	12	9
z Ośrodka Pomocy Społecznej	2	3	1
z Policji	19	8	7
z Oświaty	0	0	0
z Ochrony zdrowia	0	0	0
z GKRPA	0	0	0
Z innego Ośrodka Pomocy Społecznej	0	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Podegrodziu

Z przekazanych danych wynika, iż liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie z każdym rokiem maleje. Ofiarami przemocy są przede wszystkim kobiety, natomiast sprawcami w zdecydowanej większości przypadków są mężczyźni.

Tabela 27. Osoby doświadczające i stosujące przemoc

	2018	2019	2020
Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie doświadczania przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	21	12	9
Kobiety	17	10	9
Mężczyźni	3	1	0
Małoletni do 13 r.ż.	1	1	0
Nieletni w przedziale 13-18 lat	0	0	0
Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	21	12	9
Kobiety	3	1	0
Mężczyźni	18	11	9
Nieletni	0	0	0
Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu ogółem, w tym:	11	5	3
Kobiety	0	0	0
Mężczyźni	11	5	3
Nieletni	0	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	31	19	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Podegrodziu

Liczba wniosków skierowanych do Komisji Rozwiązywania problemów alkoholowych w związku z przemocą w rodzinie, w której występuje problem uzależnienia od alkoholu:

- Rok 2018: 11
- Rok 2019: 5
- Rok 2020: 3

Według danych Komisariatu Policji w Starym Sączu, liczba interwencji przeprowadzonych w związku z przemocą w rodzinie, w roku 2019 była o ponad połowę niższa niż w latach poprzednich. Można zatem wnioskować, iż zjawisko przemocy na terenie gminy Podegrodzie zmniejsza się.⁴⁶

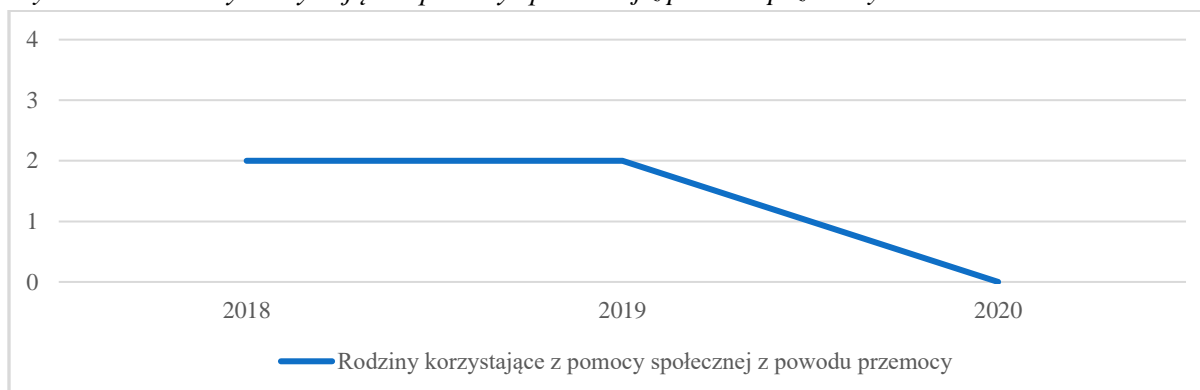
Tabela 28. Interwencje Policji w związku z przemocą w rodzinie

	2017	2018	2019
Przeprowadzone interwencje domowe	19	19	8
Liczba osób zatrzymanych podczas interwencji w związku z przemocą w rodzinie	16	10	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Podegrodziu

Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej, w roku 2020 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie spadła do 0.

Wykres 32. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy

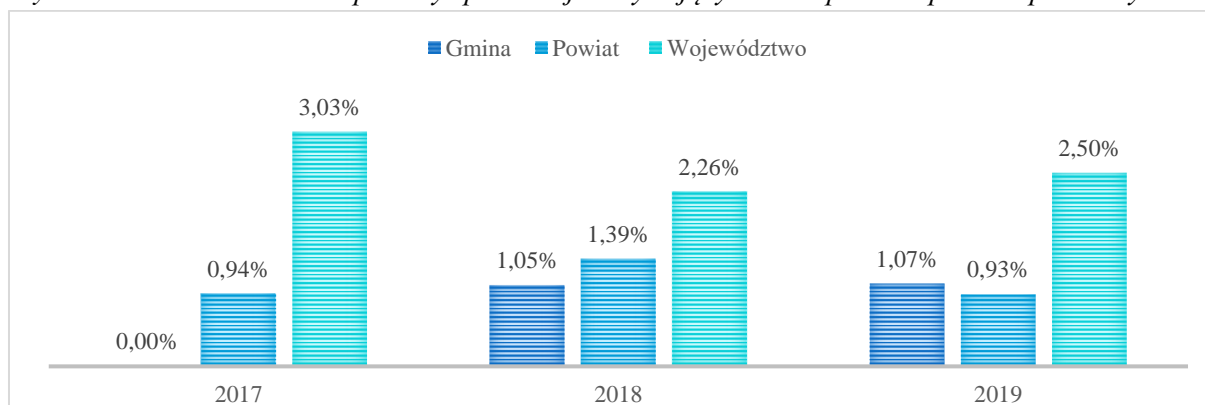

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Podegrodziu

Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu przemocy (na podstawie danych o rzeczywistej liczbie osób w rodzinach objętych pomocą społeczną) w roku 2019 wyniósł 1,07% i był nieco wyższy niż w latach poprzednich. Wskaźnik dla gminy Podegrodzie był nieco wyższy niż wskaźnik dla powiatu nowosądeckiego, natomiast niższy niż wskaźnik dla województwa małopolskiego.

⁴⁶ Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Podegrodzie na lata 2020-2022, dostęp on-line: <http://bip.podegrodzie.pl/pl/62672/1,37946/uchwala-nr-xv-193-2020-z-20-01-2020-w-sprawie-przyjecia-gminnego-programu-przeciwdzialania-przemocy-w-rodzinie-i-ochrony.html>

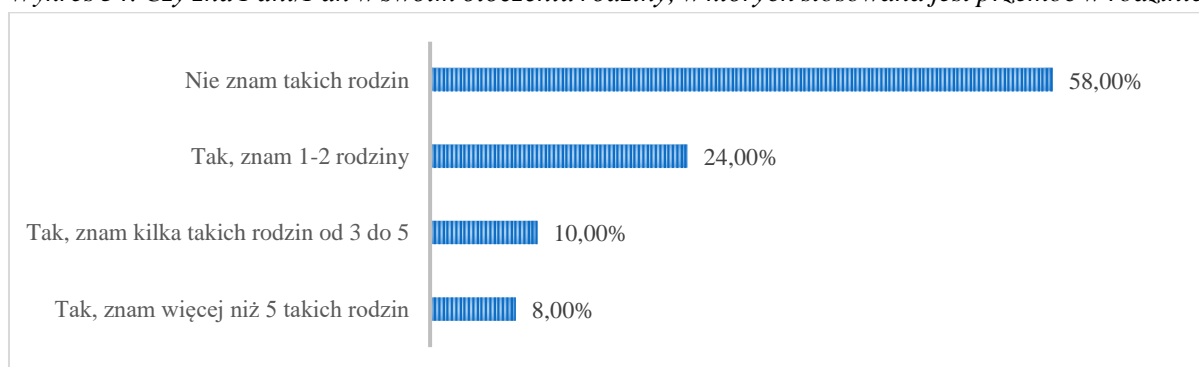
Wykres 33. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu przemocy

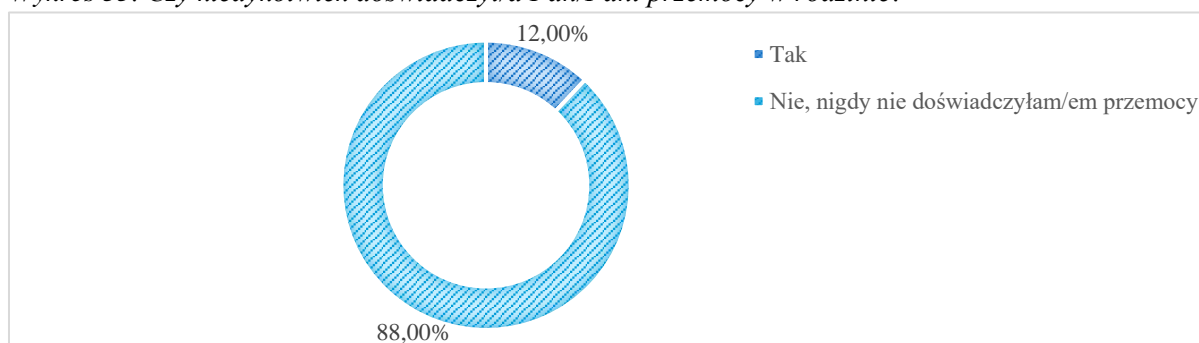
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej

Jak wynika z diagnozy zagrożeń społecznych, ogółem 42,00% ankietowanych mieszkańców gminy Podegrodzie zna rodziny, w których stosowana jest przemoc, a 12,00% osobiście doświadczyło przemocy w rodzinie, gdzie sprawcą był najczęściej ojciec, a w dalszej kolejności mąż.

Wykres 34. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc w rodzinie?

Wykres 35. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/Pani przemocy w rodzinie?

Ponadto 17,50% uczestniczących w badaniu nauczycieli przyznało, że zna kilku uczniów, którzy mogą doświadczać przemocy w rodzinie.

Poważnym problemem pozostaje także, wciąż obecne w życiu Polaków, zjawisko agresji osób dorosłych wobec dzieci i młodzieży. W dalszym ciągu kary fizyczne stanowią często stosowaną przez rodziców metodę wychowywania dzieci. Dla niektórych osób są one formą „ostatecznego rozwiązania”, po które sięga się w chwili utraty kontroli nad swoimi emocjami. Inni rodzice z kolei stosują kary fizyczne w sposób zaplanowany, wierząc w ich wychowawczą i rozwojową efektywność. Stosowanie kar fizycznych motywowane jest w tym przypadku dobrem dziecka.⁴⁷

W związku z powyższym, w trakcie ankietyzacji skierowano część pytań bezpośrednio do rodziców i dotyczyły one stosowanych metod wychowawczych oraz sposobów reagowania na złe zachowanie dziecka. Większość rodziców uczestniczących w badaniu zadeklarowało, że stara się rozmawiać z dzieckiem na ten temat, a w dalszej kolejności upomina lub ostrzega przed konsekwencjami złego zachowania. Wielu rodziców stosuje także różnego rodzaju zakazy m.in. na korzystanie z urządzeń elektronicznych. Żaden z rodziców nie przyznał się do stosowania siły fizycznej wobec dziecka.

Następnie zapytano bezpośrednio rodziców czy zdarza im się stosować wobec dzieci kary cielesne. Zdecydowaną większość tj. 74,90% stanowili respondenci, którzy nigdy nie użyli przemocy fizycznej wobec dzieci. Pozostali rodzice przyznali się do stosowania tego typu kar, w tym 22,31% rzadko, raz na pół roku, a 2,79% kilka razy w miesiącu.

Blisko 81,00% rodziców uczniów z terenu gminy Podegrodzie uważa, że dziecko nie powinno się bać rodziców. Przeciwnie zdanie w tym temacie wyraziło 8,76% ankietowanych, a pozostałe 10,36% nie miało zdania w tym temacie.

Gdy zapytano rodziców o to czy stosowanie kar cielesnych wobec dzieci jest dopuszczalne w sytuacji kiedy na to zasłużyły, 8,37% rodziców udzieliło odpowiedzi twierdzącej.

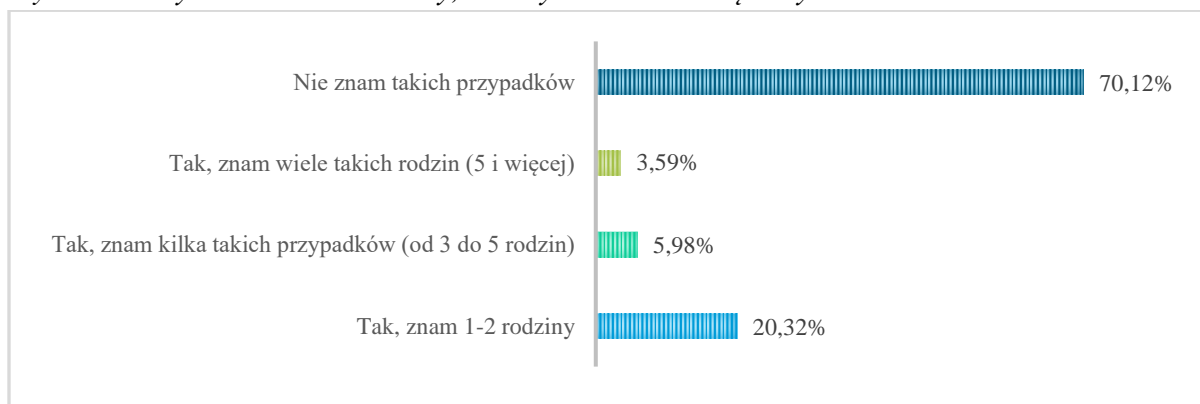
W drodze badania okazało się również, że 52,19% ogółu badanych rodziców jest za ustawowym zakazem stosowania kar cielesnych, natomiast 23,11% wyraziło zdanie przeciwnie. Pozostałe 24,70% respondentów nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie.

---

⁴⁷ Halemba. K, Izdebska. A, *Kary fizyczne w wychowaniu dzieci- uwarunkowania i konsekwencje*, *Dziecko krzywdzone* nr 3(28), 2009

Z pozyskanych w trakcie badania danych wynika, iż łącznie blisko 30,00% ankietowanych zna rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci.

Wykres 36. Czy zna Pan/Pani rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci?

Problemy w środowisku szkolnym

Używanie substancji psychoaktywnych

Problem uzależnień wśród młodzieży jest niezwykle trudny. Spożywanie środków psychoaktywnych związane jest z ryzykiem występowania szkód zdrowotnych, a także przyczynia się do nasilania zachowań antyspołecznych, osłabia hamulce społeczne, nasila agresję, powoduje najczęściej absencję szkolną, nieprawidłową realizację obowiązku szkolnego oraz konflikty z rówieśnikami, rodzicami i nauczycielami.

Diagnoza przeprowadzona wśród uczniów szkół podstawowych z terenu gminy Podegrodzie, wskazuje, iż jest to problem występujący również w środowisku badanych. Jak wynika z deklaracji ankietowanych, odsetek osób, które używały substancji psychoaktywnych dynamicznie wzrasta wraz z ich wiekiem. Wśród uczniów klas piątych i szóstych, 6,57% badanych przyznało się do spożywania alkoholu, a 3,29% do palenia papierosów. W grupie uczniów klas siódmych i ósmych wskaźniki te były już znacznie wyższe.

Tabela 29. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów

Substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	6,57%	22,30%
palenie papierosów	3,29%	23,42%

Ponadto wielu ankietowanych biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Odsetki uczniów potwierdzających tego typu znajomości dynamicznie wzrastają wraz wiekiem badanych.

Tabela 30. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne

Znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	30,99%	53,90%
palenie papierosów	41,78%	65,06%
zażywanie narkotyków	7,40%	10,78%

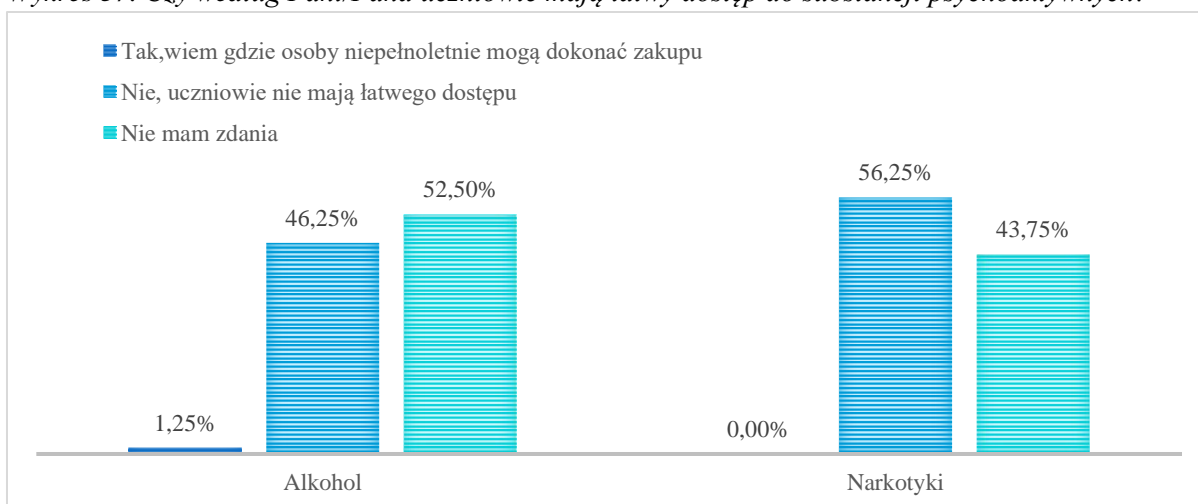
Problem używania środków psychoaktywnych przez uczniów został także poruszony w badaniu ankietowym skierowanym do nauczycieli ze szkół podstawowych z terenu gminy Podegrodzie. Z odpowiedzi badanych wynika, iż problem jest dość mocno rozpowszechniony, szczególnie w przypadku spożywania alkoholu i palenia papierosów.

Tabela 31. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt z wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?

Rodzaj substancji	Alkohol	Papierosy	Narkotyki
Według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	6,25%	3,75%	0,00%
W szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	36,25%	38,75%	6,25%
W naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	57,50%	57,50%	93,75%

Gdy zapytano nauczycieli o dostępność środków psychoaktywnych, większość określiło ją jaką trudną lub nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Jeden nauczyciel przyznał natomiast, że wie gdzie osoby niepełnoletnie mogą łatwo zakupić alkohol.

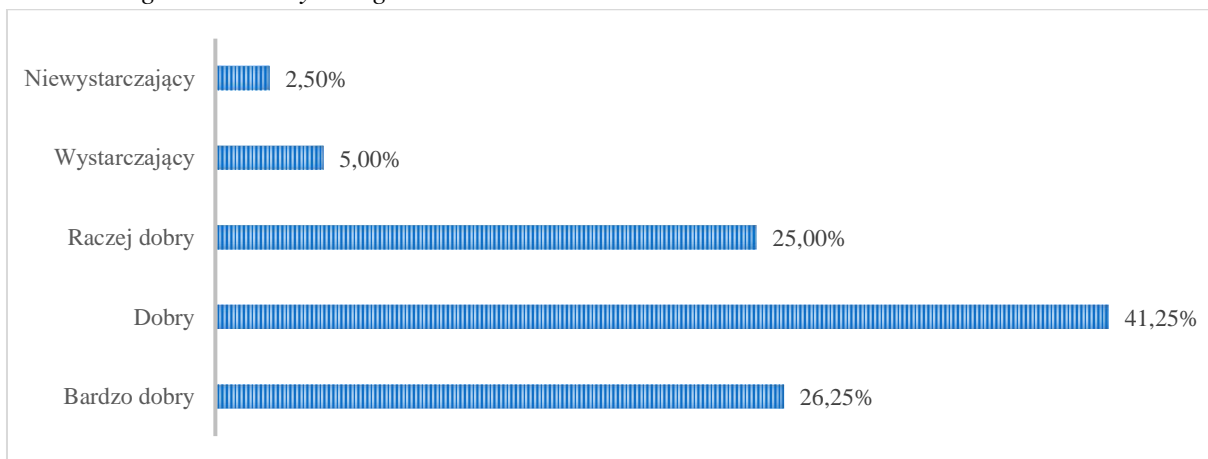
Wykres 37. Czy według Pani/Pana uczniowie mają łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych?

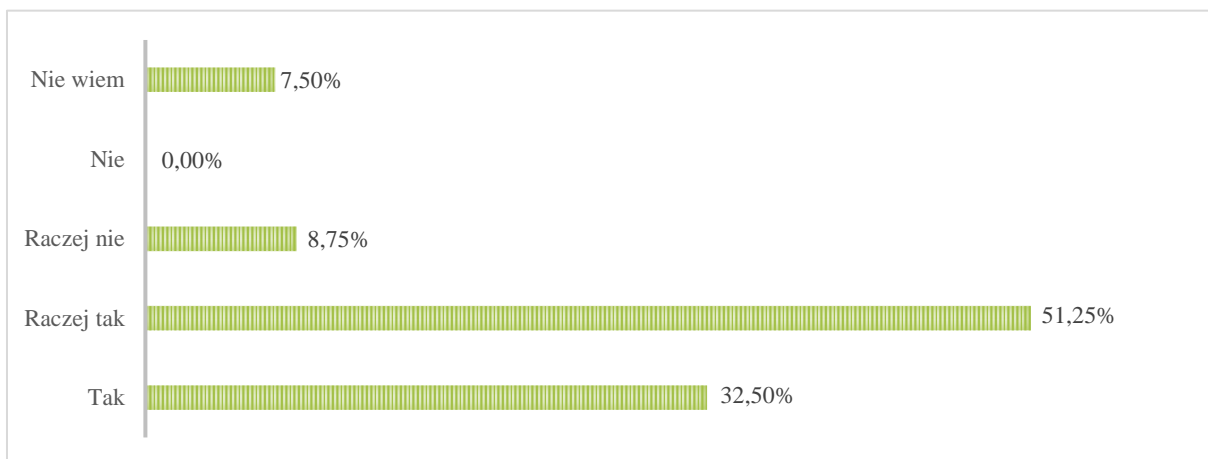
Pozytywnym jest, iż większość nauczycieli uczestniczących w badaniu, dobrze oceniło swój poziom wiedzy w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego.

Wykres 38. Jak ocenia Pani/Pan swój poziom wiedzy w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego?

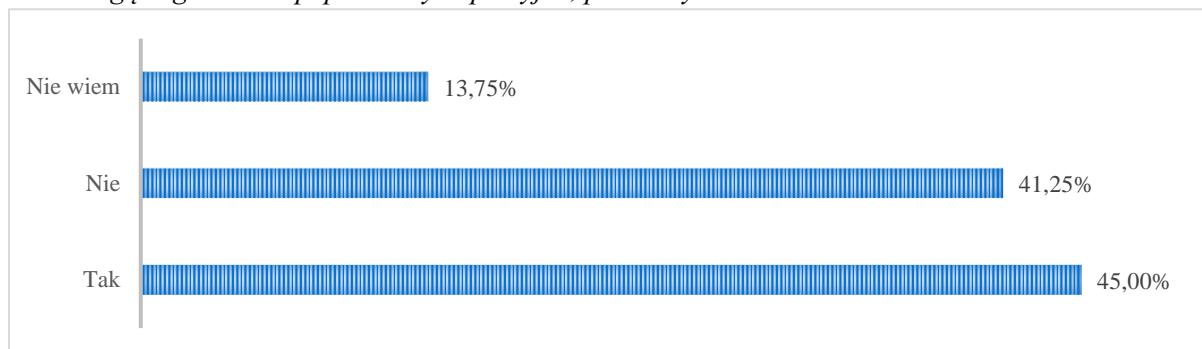
Ponadto większość nauczycieli jest zdania, że są odpowiednio przygotowani do udzielenia pomocy uczniom, którzy wykazują skłonności do podejmowania zachowań ryzykownych.

Wykres 39. Czy według Pani/Pana nauczyciele są przygotowani do udzielania pomocy uczniom, którzy wykazują skłonności do podejmowania zachowań ryzykownych?

Nieco niepokojącym jest, iż 45,00% nauczycieli przyznało, że wśród uczniów można zaobserwować niepokojące zachowania, które mogą sugerować np. problemy depresyjne, problemy z uzależnieniem.

Wykres 40. Czy według Pani/Pana wśród uczniów można zaobserwować niepokojące zachowania, które mogą sugerować np. problemy depresyjne, problemy z uzależnieniem?

Zdecydowana większość nauczycieli tj. 73,75% przyznała również, że szkoły zapewniają odpowiedni poziom wsparcia psychologicznego dla uczniów. Odmienne zdanie w tym zakresie wyraziło 11,25% respondentów, a pozostałe 15,00% badanych nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Istnieją teorie wyjaśniające powstawanie uzależnień od substancji psychoaktywnych, które wskazują na znaczącą (kierunkową) rolę uwarunkowań rodzinnych. Opierają się one na założeniu wskazującym, że nieprawidłowo funkcjonująca rodzina jest istotnym prekursorem zachowań patologicznych wychowującej się w niej młodzieży. Wzorce rodzinne mogą skutkować szybszym sięganiem po substancje psychoaktywne, niższym wiekiem eksperymentów, jak również wyborem określonej substancji.⁴⁸

W związku z powyższym, w trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród rodziców uczniów z terenu gminy Podegrodzie, oprócz pytań bezpośrednio związanych z używaniem substancji przez młodzież pojawiły się również pytania dotyczące relacji rodzinnych.

Zdecydowana większość badanych tj. 77,29% stwierdziła, że ma bardzo dobry kontakt z dzieckiem. Kolejno 21,51% przyznało, iż w zasadzie rozumie się dobrze ze swoim dzieckiem. Trzech rodziców (1,20%) przyznało, że nie ma stałego kontaktu z dzieckiem ze względu na inne obowiązki.

---

⁴⁸ Ulman. P, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Instytut Psychologii, *Społeczne i rodzinne uwarunkowania uzależnień u dzieci i młodzieży*, 2011

Większość rodziców przyznała, że ich dzieci chętnie z nimi rozmawiają na temat swoich problemów. 54,98% z nich odpowiedziało, że ich dzieci dzielą się z nimi wszystkimi swoimi problemami, a 44,22% badanych stwierdziło, iż dzieci z nimi rozmawiają, ale nie zawsze mówią o wszystkim. Dwóch rodziców (0,80%) przyznało natomiast, że dzieci nigdy nie podejmują z nimi takich rozmów.

W drodze badania okazało się również, że zdecydowana większość rodziców tj. 93,63% ma świadomość tego jak ich dziecko spędza swój wolny czas. Pozostałe 6,37% przyznało natomiast, iż nie ma pojęcia czym zajmuje się ich dziecko w wolnym czasie.

Ponadto 97,61% respondentów, zadeklarowało, że zna osoby (znajomych, przyjaciół) z otoczenia swojego dziecka. Pozostałe 2,39% rodziców przyznało, że nie posiada takiej wiedzy.

Następne pytanie dotyczyło znajomości problemów występujących w środowisku szkolnym. I tak, zdaniem 94,42% respondentów ich dzieci nie mają żadnych problemów w szkole. Pozostałe 5,58% przyznało, iż wie o kłopotach swojego dziecka, a najczęściej wymienianymi problemami były trudności w nauce, problemy z koncentracją, wyśmiewanie, poniżanie, brak zrozumienia ze strony innych uczniów oraz nieśmiałość.

Zapytano również rodziców, czy zdarza się, że ich dzieci zachowują się agresywnie. 46,22% respondentów stwierdziło, iż zdarza się to rzadko, a 12,75%, odpowiedziało, iż takie sytuacje występują od czasu do czasu. Pozostałe 40,64% zadeklarowało, że ich dziecko nigdy nie zachowuje się agresywnie.

Problem stosowania substancji psychoaktywnych jest aktualny wśród młodzieży. Często zdarza się, że w okresie dojrzewania rodzice przestają być autorytetami dla młodych ludzi, a rolę tę przejmują rówieśnicy. Niekiedy nastolatek trafia w negatywne środowisko rówieśnicze. Chce zaimponować znajomym, sięgając po środki odurzające, nie chce odstawać od innych. Myśli, że rezygnując i asertywnie wypowiadając swoje przeciwne zdanie, będzie odrzucony przez grupę, na której mu tak bardzo zależy. Niektóre osoby poddawane są presji rówieśniczej lub traktują używanie substancji psychoaktywnych jako ucieczkę od problemów w środowisku szkolnym czy też w domu. Rolą rodziców jest ukazanie młodzieży, jakie zagrożenia niesie za sobą stosowanie substancji psychoaktywnych, a jednocześnie wskazywanie konstruktywnej drogi do radzenia sobie z problemami, zyskania akceptacji rówieśniczej, zdrowego i szczęśliwego życia pozbawionego nałogów.

Mając na uwadze powyższe, dalsza część ankietyzacji dotyczyła bezpośrednio wiedzy rodziców na temat używania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

Gdy zapytano rodziców czy ich dziecko pali papierosy, zdecydowana większość tj. 96,41% zdecydowanie zaprzeczyła. Dwóch rodziców (0,80%) przyznało, iż podejrzewa, że jego dziecko pali. Pozostałe 2,96% stwierdziło, że nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Ponadto 98,80% respondentów stwierdziło, że ich dzieciom nigdy nie zdarzyło się upić alkoholem. Jeden z rodziców przyznał, iż zdarzyło się to dziecku jeden, dwa razy. Pozostałe 0,80% stwierdziło, że nie posiada wiedzy o takiej sytuacji.

W przypadku pytania o używanie przez dziecko środków odurzających- narkotyków lub dopalaczy, 99,20% respondentów zaprzeczyło. Pozostałe 0,80% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie.

W dalszej części zapytano rodziców uczniów z terenu gminy Podegrodzie, o to czy potrafiliby rozpoznać osobę pod wpływem narkotyków. 73,71% respondentów stwierdziło, iż bez problemu rozpoznałaby taką osobę. Pozostałe 26,29% przyznało, że nie potrafiloby rozpoznać czy osoba jest pod wpływem środków odurzających.

Kolejne pytanie dotyczyło wiedzy w zakresie narkotyków, ich rodzajów i skutków zażywania. Najwyższy odsetek tj. 66,14% stanowili respondenci, którzy zadeklarowali, że wiedzą dokładnie wszystko na temat tego rodzaju substancji psychoaktywnych. 32,27% stwierdziło, iż tylko częściowo orientuje się w tym zakresie. Pozostałe 1,59% przyznało się do całkowitego braku wiedzy w temacie narkotyków.

Następnie zapytano rodziców, czy w ich opinii na terenie szkoły istnieje zagrożenie narkotykami. 10,36% odpowiedziało, że taki problem występuje na terenie szkoły, natomiast 34,26% stanowczo zaprzeczyło. Pozostałe 55,38% przyznało, że nie posiada wiedzy w tym zakresie.

W drodze badania okazało się również, że większość rodziców podejmuje rozmowy z dziećmi na temat substancji psychoaktywnych. 28,29% zadeklarowało, że robi to bardzo często, a 50,20% odpowiedziało, że rozmawia, ale rzadko. Pozostałe 21,51% przyznało, iż nigdy nie podejmuje takich rozmów z dziećmi.

Nieco niepokojącym jest wynik, iż ponad 70,00% badanych rodziców nie zna w swoim środowisku instytucji pomagającym osobom uzależnionym i ich rodzinom. Pozostałe 29,88% badanych rodziców przyznało, że posiada wiedzę na temat takich instytucji.

Ostatnie pytanie tej części dotyczyło działań jakie zdaniem rodziców należy podejmować w celu przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży. Na pierwszym miejscu respondenci wskazali organizowanie dla dzieci różnych form czasu wolnego tj. kółek zainteresowań, wycieczek, zawodów sportowych, festynów. Na kolejnej pozycji znalazło się organizowanie dla dzieci i rodziców spotkań z pedagogiem, psychologiem, lekarzem. Następnie zdaniem rodziców należałoby organizować pogadanki na wywiadówkach, podczas spotkań rodziców z dyrektorem. Kilku rodziców wskazało również inne działania m. in. organizowanie spotkań z ludźmi, którzy mieli do czynienia z danym problemem np. z osobami, które wyszły z uzależnień, wycieczki do ośrodków leczenia uzależnień, pokazywanie dzieciom skutków, konsekwencji po zażyciu substancji szkodliwych - filmy, zdjęcia, prezentacje, zwiększenie świadomości rodziców w tej kwestii oraz realizowanie rekomendowanych programów profilaktycznych.

Przemoc rówieśnicza

Z przeprowadzonej diagnozy społecznej wynika, iż uczniowie szczególnie narażeni są na agresję słowną, ośmieszanie i poniżanie. 12,68% uczniów klas piątych i szóstych oraz 21,19% uczniów klas siódmych i ósmych potwierdziło, że osobiście doświadczyło przemocy ze strony rówieśników. Istotnym jest zatem wdrażanie projektów poświęconych profilaktyce związanej z problemami agresji i przemocy. Ponadto, wraz z wiekiem badanych wzrasta częstotliwość występowania zjawisk przemocy poza terenem szkoły, jak również uczestnictwa w czynnych aktach przemocy.

Tabela 32. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy

	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Spotykanie przejawów przemocy poza szkołą	17,37%	25,65%
Czynne uczestnictwo w aktach przemocy	10,33%	18,59%

W trakcie badania ankietowego wśród uczniów zostały również poruszone zagadnienia związane z występującym coraz częściej w środowisku młodych osób zjawiskiem hejtu. Jak wynika z pozyskanych danych, zdecydowana większość ankietowanych, zarówno w młodszej jak i starszej grupie wiekowej wie na czym polega zjawisko hejtu. Ponadto wielu uczniów potwierdziło, że spotkało się z tym zjawiskiem w swoim środowisku szkolnym, w tym część doświadczyła hejtu osobiście.

Wykres 41. Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym

	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Tak, doświadczyłem tego osobiście	8,92%	15,61%
Tak, ale nie doświadczyłem tego osobiście	21,60%	26,39%
Nie, to zjawisko nie występuje w naszym środowisku szkolnym	36,62%	29,00%
Nie wiem	32,86%	29,00%

Występowanie aktów agresji i przemocy wśród uczniów potwierdzili również uczestniczący w ankietyzacji nauczyciele, jednak jak stwierdziła większość z nich są to nieliczne przypadki. Ponadto 96,25% ankietowanych przyznało, iż wie jak reagować w sytuacji wystąpienia przemocy pomiędzy uczniami.

Wykres 42. Czy w szkole spotyka się Pani/Pan z aktami agresji i przemocy wśród uczniów?

Zagrożenia związane z użytkowaniem urządzeń elektronicznych i Internetu

Aktualnie większość młodych osób dysponuje własnym sprzętem elektronicznym takim jak komputer, tablet czy telefon. Łatwa dostępność do tego rodzaju sprzętów, często pociąga za sobą niepożądane konsekwencje w postaci uzależnienia od nich. Dlatego też, w trakcie ankietyzacji nie zabrakło pytania o to, ile czasu uczniowie poświęcają w ciągu dnia na korzystanie z komputera, tabletu czy telefonu. W obydwu grupach wiekowych przeważały odpowiedzi wskazujące na korzystanie ze sprzętów elektronicznych od 1 do 3 godzin dziennie. W tym czasie uczniowie chętnie odwiedzają strony związane z nauką, ale także korzystają z portali społecznościowych i stron poświęconych rozrywce oraz uczestniczą w grach w wirtualne światy. Wielu ankietowanych zadeklarowało zawieranie znajomości przez Internet, a wraz z wiekiem częstotliwość takich sytuacji dość dynamicznie wzrasta. Wśród uczniów klas piątych i szóstych do tego typu działań przyznało się 46,01% badanych, a w grupie uczniów klas siódmych i ósmych 56,88%.

Pozytywnym jest, że zdecydowana większość uczniów klas siódmych i ósmych ma świadomość jakie negatywne konsekwencje może nieść za sobą nawiązywanie nowych znajomości w Internecie.

Tabela 33. Znajomość konsekwencji zawierania nowych znajomości w Internecie

Rodzaj konsekwencji	Tak
Kontakt z internetowymi oszustami, osobami podającymi się za kogoś innego	86,62%
Nieświadome uczestniczenie w działaniach niezgodnych z prawem	74,35%
Nieświadome udostępnianie informacji (np. danych osobowych, numerów kart, adresów, haseł itp.)	81,41%
Konsekwencje finansowe (np. korzystanie z dialerów, czyli programów łączących komputer z Internetem za pośrednictwem numerów 0-700)	67,66%
Kontakt z nieodpowiednimi treściami zachęcającymi do podejmowania działań, które są nielegalne lub niebezpieczne	74,35%
Nękanie, zastraszanie przez osoby poznane w sieci	78,44%

Cyberprzemoc jest jednym z najszybciej rozwijających się zagrożeń we współczesnym świecie. Nowoczesna technologia to nie tylko zabawa, ale także ryzyko uzależnienia, przemocy czy łatwego dostępu do nieodpowiednich treści. Internet i urządzenia mobilne zmieniły trwale nasz świat. Akty cyberprzemocy, czyli przemocy z użyciem mediów elektronicznych- choć dokonywane są w wirtualnym świecie, potrafią realnie wyrządzić bardzo dużą krzywdę.

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy problem cyberprzemocy jest znany w środowisku szkolnym uczniów z terenu gminy Podegrodzie. Wielu uczniów potwierdziło, że osobiście doświadczyło cyberprzemocy, gdyż ktoś nakręcił film lub zrobił im zdjęcie bez ich zgody. Wśród badanych pojawiły się również deklaracje potwierdzające szantażowanie kogoś lub oczernianie przy użyciu urządzeń elektronicznych.

Tabela 34. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów

	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Doświadczenie cyberprzemocy	23,94%	46,47%
Stosowanie cyberprzemocy	4,69%	13,01%

W drodze badania przeprowadzonego wśród rodziców uczniów okazało się, że zdecydowana większość z nich tj. 88,84% ma świadomość czym jest zjawisko cyberprzemocy. Ponadto 10,76% badanych rodziców słyszało o przypadkach stosowania cyberprzemocy w otoczeniu swojego dziecka, a 1,59% przyznało, że jego dziecko osobiście doświadczyło tego rodzaju przemocy.

Z uwagi na występowanie zjawiska cyberprzemocy w środowisku szkolnym ważne jest podejmowanie działań profilaktycznych zwiększających świadomość uczniów na temat tego rodzaju przemocy, sposobów reagowania w przypadku zetknięcia się z cyberprzemocą. Jak wskazują wyniki badania, zdecydowana większość uczniów w obydwu grupach wiekowych nie posiada wiedzy na temat instytucji udzielających pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą.

Cyfrowa technologia informacyjna jest w naszym społeczeństwie wszechobecna. Nadmierne korzystanie z mediów cyfrowych w sposób bezpośredni lub pośredni może wywoływać nowe choroby albo zwiększać występowanie już znanych.⁴⁹

W związku z powyższym kolejne pytania dotyczyły zjawisk, które mogą wynikać z nadmiernego użytkowania Internetu, urządzeń mobilnych czy też korzystania z serwisów społecznościowych. Gdy zapytano uczniów klas siódmych i ósmych o znajomość konkretnych zjawisk zdecydowana większość uczniów nie wiedziała czym jest fonoholizm, nomofobia, efekt google czy depresja facebookowa.

Tabela 35. Znajomość wskazanych zjawisk

Rodzaj zjawiska	Tak	Nie
Fonoholizm	18,22%	81,78%
Nomofobia	12,27%	87,73%
Efekt Google	17,47%	82,53%
Depresja facebookowa	37,55%	62,45%

Następnie zapytano uczniów, czy któreś z wskazanych zjawisk dotyczyło ich bezpośrednio. Odsetki odpowiedzi potwierdzających doświadczenie poszczególnych zjawisk były stosunkowo niskie. Mając jednak na uwadze, że większość ankietowanych nie wie na czym konkretne zjawiska polegają można założyć, iż część uczniów nie ma również świadomości, że może ich doświadczać.

Tabela 36. Doświadczenie wskazanych zjawisk

Rodzaj zjawiska	Tak	Nie	Nie znam tego zjawiska
Fonoholizm	6,69%	25,28%	68,03%
Nomofobia	2,60%	24,16%	73,23%
Efekt Google	4,46%	27,88%	67,66%
Depresja facebookowa	4,83%	41,26%	53,90%

---

⁴⁹ Spitzer. M., *Cyberchoroby. Jak cyfrowe życie rujnuje nasze zdrowie.*, Słupsk 2016

Wpływ pandemii COVID-19 na życie społeczno- gospodarcze

SARS-CoV-2 (*severe acute respiratory syndrome coronavirus 2*) to wirus wywołujący zespół ciężkiej ostrej niewydolności oddechowej- jednostkę chorobową nazwaną COVID-19 (*coronavirus disease-19*). Pierwsze zachorowania na COVID-19 odnotowano w grudniu 2019 roku w Chinach. W styczniu 2020 roku choroba zaczęła się szybko rozprzestrzeniać na całym obszarze Chin kontynentalnych, z epicentrum w mieście Wuhan. Wirus SARS-CoV-2 okazał się wysoce zakaźny, a przenoszony z człowieka na człowieka drogą kropelkową bardzo szybko dotarł do najbardziej odległych części świata. Już po dwóch miesiącach od wybuchu epidemii w Wuhan, COVID-19 osiągnął rozmiary pandemii, co ogłosiła Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) dnia 11 marca 2020 r.

Pierwszy przypadek zakażenia wirusem w Polsce stwierdzono 4 marca 2020 w szpitalu w Zielonej Górze, gdzie zdiagnozowano zachorowanie 66-letniego mężczyzny, który przyjechał autokarem z Niemiec. Od 14 marca obowiązywał w Polsce stan zagrożenia epidemicznego, a od 15 marca wprowadzono na granicach Polski kordon sanitarny, znacząco ograniczający ruch graniczny. Z kolei od 20 marca, zgodnie z rozporządzeniem ministra zdrowia Łukasza Szumowskiego, obowiązuje w Polsce stan epidemii.

W związku z ogłoszeniem stanu epidemii wprowadzono szereg ograniczeń i obostrzeń dotyczących życia społecznego m.in. funkcjonowania placówek oświatowych, instytucji publicznych, zakładów pracy, sklepów, lokali usługowych, mających na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się wirusa. Decyzją rządu zamknięte zostały wszystkie placówki oświatowe, szkoły, przedszkola, żłobki. Wprowadzone zostały ograniczenia w funkcjonowaniu galerii handlowych, sklepów branżowych. Zamknięto wszystkie zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, salony tatuażu i piercingu. Zawieszono również wykonywanie zabiegów rehabilitacyjnych i masaży. Zamknięte zostały hotele i inne miejsca noclegowe, kina, teatry, instytucje kultury, obiekty sportowe, sale zabaw, restauracje, puby. Wprowadzono zakaz przebywania na plażach i terenach zielonych, pełniących funkcje publiczne. Zakaz dotyczył m.in. parków, zieleńców, promenad, bulwarów, ogrodów botanicznych i zoologicznych. Wprowadzono także ograniczenia w przemieszczaniu się oraz zakaz gromadzenia się czyli m.in. organizacje imprez masowych, wesel itp. Pandemia z dnia na dzień unieruchomiła niemal jedną trzecią mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Ograniczenia podjęte wskutek epidemii najbardziej dotknęły branżę turystyczną, transport, przewoźników lotniczych, gastronomię, organizatorów imprez masowych, teatry, kina, branżę fashion, galerie handlowe oraz przemysł farmaceutyczny.

Według wyliczeń Centrum Analiz Ekonomicznych ponad 780 tys. pracowników w Polsce jest szczególnie narażonych na negatywne gospodarcze konsekwencje pandemii koronawirusa SARS-CoV-2, a 57% z nich stanowią kobiety. Przewiduje się ogólne pogorszenie sytuacji na rynku pracy, należy zatem skupić się na efektywnej informacji przedsiębiorców oraz sprawnej realizacji działań pomocowych w ramach dostępnych programów tarczy antykryzysowej.

W wyniku pandemii COVID-19 sytuacja w podstawowych obszarach społeczno-gospodarczych w okresie trzech kwartałów br. była gorsza niż rok wcześniej. Poniżej poziomu sprzed roku ukształtowała się m.in. produkcja sprzedana przemysłu, produkcja budowlano-montażowa oraz sprzedaż detaliczna. Zmniejszyło się przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw, wyższe niż przed rokiem było bezrobocie rejestrowane. W trzecim kwartale br. w niektórych obszarach obserwowano poprawę: wzrosła w skali roku produkcja przemysłowa i sprzedaż detaliczna; pogłębił się natomiast spadek produkcji w budownictwie.⁵⁰

Aktualnie cały obszar Polski objęty jest tzw. „strefą czerwoną”, gdzie obowiązują dodatkowe obostrzenia i ograniczenia, mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się epidemii. Sytuacja monitorowana jest w trybie ciągłym, a zakres obostrzeń aktualizowany jest na bieżąco.

Zgodnie zdanymi Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Nowym Sączu na dzień 19 listopada 2020 roku w powiecie nowosądeckim potwierdzono od początku epidemii 3942 przypadki zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2, z czego 201 dotyczyło gminy Podegrodzie.⁵¹

Największym problemem jest wciąż utrudniony dostęp do lekarzy POZ, gdyż większość Ośrodków Zdrowia nadal pozostaje zamknięta lub funkcjonuje z dużymi ograniczeniami.

---

⁵⁰ Główny Urząd Statystyczny, *Sytuacja społeczno-gospodarcza kraju – I–III kwartał 2020 r.*, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/inne-opracowania/informacje-o-sytuacji-spolecno-gospodarczej/sytuacja-spolecno-gospodarcza-kraju-we-wrzesniu-2020-r-,1,101.html>

⁵¹ <https://podegrodzkie.info/201-przypadkow-covid-19-w-gminie-podegrodzie/>

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej gminy Podegrodzie oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron (z ang. strenghts) -uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należy wykorzystać sprzyjąc będą jej rozwojowi;
- słabych stron (z ang. weaknesses) -uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowiąc będą barierę jej rozwój;
- szans (z ang. opportunities) -uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności miasta, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej w gminie Podegrodzie;
- zagrożeń (z ang. threats) -uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności miasta, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej w gminie Podegrodzie oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele.

W analizie SWOT dla gminy Podegrodzie uwzględniono takie obszary jak:

- 1) ochrona zdrowia;
- 2) pomoc społeczna;
- 3) rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii;
- 4) rynek pracy;
- 5) edukacja,
- 6) problemy osób starszych i niepełnosprawność.

OCHRONA ZDROWIA

Mocne strony

- Relatywnie dobry dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej- działalność dwóch przychodni: NZOZ Praktyka Grupowa Lekarzy Sp. z o. o. w Podegrodziu i Ośrodek Zdrowia Brzezna.
- Dostępność poradni specjalistycznych.
- Funkcjonowanie czterech ogólnodostępnych aptek.
- Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta gminy w zakresie opieki zdrowotnej.

Słabe strony

- Utrudniony dostęp do lekarzy POZ z uwagi na trwającą sytuację epidemiczną.
- Brak opieki całodobowej.
- Niewystarczająca kadra lekarzy w ośrodku zdrowia.
- Długie terminy oczekiwania na wizyty.
- Ograniczony dostęp do usług rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych i starszych.
- Stosunkowo nisko oceniana przez mieszkańców oferta gminy w zakresie ochrony zdrowia.

Szanse

- Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców.
- Prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia.
- Poszerzenie oferty usług rehabilitacyjnych, programów zdrowotnych, badań profilaktycznych.
- Poszerzenie oferty gminy w zakresie aktywnego spędzania czasu wolnego.
- Wdrażanie unijnych standardów opieki zdrowotnej.
- Dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego ze środków Unii Europejskiej.

Zagrożenia

- Wyjazdy lekarzy specjalistów za granicę.
- Utrzymująca się sytuacja epidemiczna.
- Zapaść służby zdrowia.
- Brak zainteresowania profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców.

POMOC SPOŁECZNA

Mocne strony

- Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej.
- Współpraca podmiotów realizujących zadania wspomagające pracę OPS.
- Zaangażowanie pracowników OPS w działalność na rzecz problematyki społecznej.
- Sprawny system udzielania świadczeń socjalnych (m.in. praca socjalna, świadczenia pieniężne).
- Funkcjonowanie ogólnopolskiego programu Karta Dużej Rodziny.
- Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Słabe strony

- Często zmieniające się przepisy prawne, dużo dokumentacji a za mało czasu na pracę socjalną.
- Brak specjalistów kompleksowo zajmujących się rodziną problemową.
- Bierność klientów pomocy społecznej.
- Nowe zadania ustawowe nakładane na Ośrodek Pomocy Społecznej.

Szanse

- Malejąca ogólna liczba rodzin i osób korzystających z pomocy OPS
- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin.
- Efektywna praca socjalna.
- Bieżące diagnozowanie problemów społecznych występujących na terenie gminy.

Zagrożenia

- Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych.
- Zubożenie społeczeństwa.
- Niewystarczające finansowanie pomocy społecznej.
- Problem przemocy w rodzinie.
- Problem alkoholizmu i uzależnień.
- Niewystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

Mocne strony

- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Dostęp do stałych środków finansowych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.
- Działalność Punktu Konsultacyjnego.
- Zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień.
- Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
- Prowadzenie działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży.
- Zaangażowanie placówek oświatowych w działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- Wczesna inicjacja alkoholowa wśród dzieci i młodzieży (deklarowany w badaniu ankietowym wiek 11 lat).
- Wysoki odsetek znajomości osób w środowisku lokalnym nadużywających alkoholu (dane pozyskane w trakcie badania ankietowego wskazują, że ogółem 84,00% ankietowanych mieszkańców zna osoby nadużywające alkoholu).
- Występowanie zjawiska nietrzeźwości wśród kierowców (48,00% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie przypadków spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży (10,00% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Brak znajomości instytucji udzielających pomocy osobom uzależnionym (54% ankietowanych nie posiada wiedzy w tym zakresie).

Szanse

- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Wzmocniony monitoring sprzedaży alkoholu i papierosów.
- Zwiększanie świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych na temat uzależnień poprzez uczestnictwo w prelekcjach, szkoleniach, spotkaniach profilaktycznych.

- Zwiększanie świadomości wśród dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami poprzez realizację programów, warsztatów profilaktycznych w szkołach.
- Intensyfikacja działań informacyjnych w celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji pomocowych na terenie gminy dla osób uzależnionych i ich rodzin.

Zagrożenia

- Brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień.
- Wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych.
- Nasilenie skali zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych.

RYNEK PRACY

Mocne strony

- Potencjał demograficzny- znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym.
- Spadek bezrobocia na lokalnym rynku pracy.
- Dostępność programów aktywizujących dla osób bezrobotnych.
- Warunki sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości, a tym samym tworzeniu nowych miejsc pracy.
- Efektywna współpraca pomiędzy władzami lokalnymi a organizacjami pozarządowymi, w zakresie przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji zawodowej.

Słabe strony

- Spadek chęci do działania oraz zmian, w przypadku osób długotrwale bezrobotnych i biernych zawodowo.
- Zjawisko dziedziczenia bezrobocia.

Szanse

- Możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej)
- Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach
- Rozwój nowych przedsiębiorstw na terenie gminy.
- Realizacja programów pomocowych w ramach tarczy antykryzysowej w związku z COVID-19.

Zagrożenia

- Wzrost liczby osób bezrobotnych (m.in. z powodu pogorszenia sytuacji gospodarczej w wyniku pandemii COVID-19).
- Wysokie koszty pracodawców.
- Zjawisko nielegalnego zatrudnienia.
- Brak perspektyw zawodowych szczególnie dla ludzi młodych.

EDUKACJA

Mocne strony

- Zwarta i równomiernie rozmieszczona sieć przedszkoli oraz szkół podstawowych.
- Działalność żłobków.
- Funkcjonowanie Zespołu Szkół Zawodowych im. Św. Kingi.
- Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta edukacyjna na terenie gminy.
- Dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo- rekreacyjna i kulturalna.

Słabe strony

- Konieczność nauki zdalnej z uwagi na trwającą sytuację epidemiczną.
- Nisko oceniane przez mieszkańców działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży.

Szanse

- Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie poziomu nauczania (szkolenia kadry pedagogicznej, doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i edukacyjne).
- Dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego.

Zagrożenia

- Spadek poziomu nauczania (m.in. spowodowany koniecznością nauki zdalnej wprowadzonej w związku z sytuacją epidemiczną).
- Niechęć do kontynuacji nauki po ukończeniu szkoły średniej.

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH, NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Mocne strony

- Zaangażowanie pracowników OPS w pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym.
- Dostrzeganie problemów osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.
- Świadczenia dla osób niepełnosprawnych.
- Działalność Stowarzyszenia Rodziców Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych „Promyk” w Gostwicy.
- Działalność Placówki dziennej opieki i aktywizacji dla osób starszych.
- Dobrze oceniane przez mieszkańców działania gminy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
- Dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób niepełnosprawnych.

Słabe strony

- Istniejące bariery architektoniczne.
- Wykluczenie społeczne, samotność.
- Niska aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych, brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych i opiekuńczych.
- Ograniczona oferta w zakresie organizacji form czasu wolnego.
- Utrzymujące się niekorzystne trendy demograficzne, skutkujące starzeniem się społeczeństwa.

Szanse

- Likwidowanie barier architektonicznych.
- Zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych.
- Realizacja programów aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych.
- Realizacja projektów, spotkań integracyjnych, angażujących osoby starsze i niepełnosprawne w życie społeczne.
- Monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.
- Wzrost świadomości społeczeństwa na temat sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zagrożenia

- Postępujący proces starzenia się społeczeństwa.
- Niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością.
- Niewystarczająca oferta wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- Niski poziom kwalifikacji osób niepełnosprawnych.
- Izolacja i brak akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.

W trakcie badania ankietowego mieszkańcy gminy Podegrodzie wskazali obszary, w ramach których podejmowane działania lub oferowane przez gminę wsparcie są ich zdaniem najbardziej niezadowolające. Respondenci mieli możliwość wskazania kilku obszarów stąd suma odpowiedzi jest wyższa niż 100%.

Najwyższy odsetek badanych wyraził niezadowolenie z działań gminy w zakresie ochrony zdrowia (46,00%), a kolejno wsparcia osób starszych (34,00%) i pomocy niepełnosprawnym (30,00%). Stosunkowo nisko zostały również ocenione działania ukierunkowane na zapewnienie ograniczanie bezrobocia (24,00%), przeciwdziałanie alkoholizmowi i przemocy w rodzinie (20,00%).

Tabela 37. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?

46,00%	Ochrona zdrowia
34,00%	Wsparcie osób starszych
30,00%	Pomoc osobom niepełnosprawnym
24,00%	Ograniczanie bezrobocia
20,00%	Przeciwdziałanie alkoholizmowi Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie
18,00%	Wspieranie rodzin wielodzietnych Zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży
16,00%	Zapewnienie opieki w żłobkach
12,00%	Zapewnienie opieki przedszkolnej
6,00%	Przeciwdziałanie ubóstwu Ochrona macierzyństwa
4,00%	Przeciwdziałanie narkomanii
2,00%	Zapobieganie bezdomności
2,00%	Inne (rozwój multimedialny - Internet światłowodowy, zagospodarowanie wolnego czasu dzieci i młodzieży)

CELE STRATEGICZNE I DZIAŁANIA

Misja samorządu skupiona jest na wspieraniu rodziny, pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z uzależnieniami, przemocą domową, ubóstwem czy bezrobociem. Istotna jest także pomoc osobom starszym oraz niepełnosprawnym. Wypełnienie takiej misji wymaga wdrożenia celów strategicznych oraz operacyjnych wraz z określonymi działaniami. Poniżej zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano działania zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące cel oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

1. CEL STRATEGICZNY- Wsparcie rodziny

1.1 Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo

DZIAŁANIA:

- Edukacja rodzin skupiająca się na przekazywaniu właściwego modelu dotyczącego wypełniania ról rodzicielskich;
- Realizacja programów rozwijających umiejętności wychowawcze i pozytywne relacje rodzinne;
- Praca socjalna w rodzinach, przede wszystkim mającym trudności opiekuńczo-wychowawcze;
- Działanie asystentów rodziny (podnoszenie kwalifikacji asystentów rodziny, by mogli skutecznie pomagać rodzinom, które potrzebują tego wsparcia);
- Udzielanie wsparcia rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- Organizowanie programów integracyjnych oraz szkoleniowych skierowanych dla rodzin dysfunkcyjnych, tworzenie grup samopomocowych.

1.2 Pomoc rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z powodu wielodzietności lub samotnego rodzicielstwa

DZIAŁANIA:

- Organizowanie programów integracyjnych i szkoleniowych skierowanych do rodzin wielodzietnych oraz rodzin niepełnych;
- Zapewnienie osobom samotnie wychowującym dziecko/dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego);
- Objęcie dożywianiem dzieci tego wymagających;
- Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych /niepełnych.

1.3 Zapewnianie dzieciom oraz młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju

DZIAŁANIA:

- Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży;
- Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich, modernizację placówek i ich doposażenie w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) oraz programy edukacyjne;
- Zapewnienie pomocy specjalistycznej, wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży;
- Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych).

1.4 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia

DZIAŁANIA:

- Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej;
- Organizacja spotkań animacyjnych i aktywizacyjnych;
- Zapewnianie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, zwiększenie dostępności usług specjalistycznych.
- Działania informacyjne w zakresie oferty aktywnego spędzania czasu wolnego, dostępnej na terenie gminy.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2021-2027

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Podegrodzie, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, ośrodki zdrowia z terenu gminy, psychologowie i terapeuci.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- ✓ Liczba warsztatów/programów/pogadek skierowanych do rodziny;
- ✓ Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;

- ✓ Liczba rodzin mających problemy opiekuńczo - wychowawcze, którym skutecznie udzielono pomocy;
- ✓ Liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe;
- ✓ Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych;
- ✓ Liczba zorganizowanych programów integracyjnych dla rodzin wielodzietnych;
- ✓ Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych;
- ✓ Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo- wychowawczymi;
- Zwiększenie szans edukacyjnych (zarówno uczniów uzdolnionych, jak i tych mających problemy w nauce);
- Zwiększenie efektywności wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci;
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego stylu życia.

2. CEL STRATEGICZNY- Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

2.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień

DZIAŁANIA:

- Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii;
- Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków;
- Zapewnienie wsparcia psychologicznego czy prawnego osobom uzależnionym od alkoholu/narkotyków oraz osobom współuzależnionym;
- Podejmowanie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień oraz dla współuzależnionych;
- Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia (GKRPA)
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób dotkniętych problemem alkoholowym/narkomanii;
- Wsparcie działalności szkół, Policji, ośrodków zdrowia w profilaktyce uzależnień;

- Szkolenia dla pracowników socjalnych oraz członków GKRPA, realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocja trzeźwości i zdrowego trybu życia;
- Realizowanie programów profilaktyczno- edukacyjnych w klubach sportowych, szkołach, Gminnym Ośrodku Kultury , świetlicach;
- Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia;
- Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu uzależnień.

2.2 Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie

DZIAŁANIA:

- Zwiększanie skuteczności oraz dostępności pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie;
- Zagwarantowanie ochrony oraz udzielenia pomocy osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie (m.in. pomoc materialna, prawna, opieka lekarska, zapewnienie mieszkania);
- Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów związanych z przemocą w rodzinie;
- Przygotowanie i upowszechnianie informacji na temat lokalnej oferty pomocy dla członków rodzin z problemem przemocy, w szczególności z problemem alkoholowym (np. ulotki, informatory, strony internetowe, ogłoszenia w mediach lokalnych);
- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej oraz rehabilitacyjnej dla sprawców przemocy w rodzinie;
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy w rodzinie;
- Zwiększanie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (szkolenia pracowników socjalnych, ZI, GKRPA);
- Podejmowanie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami przemocy w rodzinie;
- Wsparcie dla dzieci z rodzin, w których obecny jest problem przemocy w rodzinie;

<p>➤ Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu przemocy w rodzinie.</p>
<p>OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ: Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2021-2027</p>
<p>PODMIOTY REALIZUJĄCE: Urząd Gminy Podegrodzie, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, psychologzy, terapeuci, ośrodki zdrowia z terenu gminy, świetlice.</p>
<p>ŹRÓDŁA FINANSOWANIA: Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.</p>
<p>PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:</p> <ul style="list-style-type: none">
✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu uzależnień;
✓ Liczba osób skierowanych do GKRPA;
✓ Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie odwykowe;
✓ Liczba realizowanych działań i programów profilaktycznych;
✓ Liczba założonych Niebieskich Kart;
✓ Liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu występowania przemocy w rodzinie.
✓ Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i uzależnieniom (pracownicy socjalni, ZI, GKRPA).
<p>PROGNOZOWANE ZMIANY:</p> <ul style="list-style-type: none">
➤ Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależniania od alkoholu/narkotyków oraz współuzależnionych;
➤ Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat skali problemów, wynikających z uzależnień;
➤ Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków;
➤ Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;

- Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Wzrost kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i uzależnieniom;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy w rodzinie.

3. CEL STRATEGICZNY- Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu

3.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego

DZIAŁANIA:

- Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców w gminie;
- Udzielanie wsparcia osobom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej poprzez działanie pomocy finansowej i rzeczowej Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez organizowanie dożywiania w szkołach, wyposażenia ich w podręczniki, pomoce szkolne czy odzież. Ponadto, zapewnianie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

3.2 Wsparcie dla osób bezrobotnych

DZIAŁANIA:

- Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia;
- Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;
- Działalność informacyjna dla osób bezrobotnych o możliwościach pomocowych, dostępnych formach wsparcia;
- Realizowanie szkoleń oraz warsztatów aktywizujących dla osób bezrobotnych;
- Zatrudnianie bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.).
- Doradztwo zawodowe (nauka umiejętnego wykorzystania własnych zasobów);
- Szczególne wsparcie na rynku pracy osób:
  - niepełnosprawnych,
  - młodych, dopiero wkraczających na rynek pracy,
  - bezrobotnych po 50 roku życia;
- Realizowanie spotkań, które mają na celu promowanie idei samozatrudnienia.

- Pomoc w utrzymaniu dotychczasowych miejsc pracy, wsparcie przedsiębiorców w ramach programów specjalnych (m.in. tarczy antykryzysowej wprowadzonej w związku z pandemią Covid-19);
- Podejmowanie działań skupiających się na pozyskaniu inwestorów mogących zapewnić nowe miejsca pracy na terenie gminy; wsparcie przedsiębiorczości;
- Organizowanie spotkań osób długotrwale bezrobotnych z potencjalnymi pracodawcami;
- Realizowanie spotkań, które mają na celu promowanie idei samozatrudnienia.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2021-2027

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Powiatowy Urząd Pracy w Nowym Sączu, Urząd Gminy Podegrodzie, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, świetlice z terenu gminy.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- ✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa;
- ✓ Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem;
- ✓ Liczba zorganizowanych szkoleń, praktyk oraz staży zawodowych;
- ✓ Liczba osób korzystających z poszczególnych form wsparcia;
- ✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem ubóstwa;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami ubóstwa;
- Zwiększenie się skuteczności wsparcia dla osób bezrobotnych;
- Zwiększanie się szans na rynku pracy poprzez podniesienie wiedzy i kwalifikacji w ramach kursów, szkoleń.

4. CEL STRATEGICZNY- Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych

4.1 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych

DZIAŁANIA:

- Monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, diagnoza potrzeb;
- Udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego osobom starszym i niepełnosprawnym przez Ośrodek Pomocy Społecznej
- Podejmowanie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych;
- Zapewnienie dostępu do rehabilitacji i pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny;
- Organizacja opieki wytnieniowej dla opiekunów osób niepełnosprawnych; tworzenie placówek wsparcia dziennego;
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych;
- Podejmowanie działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne).
- Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych (np. klub seniora, warsztaty, wycieczki).
- Wsparcie działalności instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, w tym m.in. Stowarzyszenia Rodziców Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych „Promyk” oraz Placówki dziennej opieki i aktywizacji dla osób starszych.

4.2 Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych

DZIAŁANIA:

- Zapewnienie możliwości udziału osób niepełnosprawnych w kursach/szkoleniach, których celem jest zwiększanie kwalifikacji w celu podjęcia pracy;
- Realizacja działań w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych (np. utworzenie spółdzielni socjalnej z miejscami pracy chronionej);
- Realizacja projektów, które przewidują wsparcie na rynku pracy osób niepełnosprawnych (m.in. z PFRON).

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągle w okresie obowiązywania Strategii 2021-2027

PODMIOTY REALIZUJĄCE: Urząd Gminy Podegrodzie, Ośrodek Pomocy Społecznej, ośrodki zdrowia z terenu gminy, Powiatowy Urząd Pracy w Nowym Sączu, placówki kulturalne, świetlice.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- ✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności;
- ✓ Liczba zrealizowanych inwestycji w celu likwidacji barier architektonicznych;
- ✓ Liczba inicjatyw podejmowanych na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne);
- ✓ Liczba nowoutworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych;
- ✓ Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji oraz potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost aktywności osób niepełnosprawnych na rynku pracy i w życiu społecznym;
- Wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Podegrodzie, przeznaczane będą co roku, na podstawie planów budżetowych poszczególnych jednostek wyznaczonych do ich realizacji. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki pochodzące z budżetu gminy, jednak pełna realizacja Strategii nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się, iż środki na finansowanie poszczególnych działań w ramach Strategii pochodzić będą z następujących źródeł:

- środków własnych budżetu gminy,
- dotacji z budżetu państwa,
- środków z funduszy krajowych,
- środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Podegrodzie na lata 2021-2027 jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiąganych rezultatów i realizowanych działań.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie corocznego raportu z przebiegu realizacji działań,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w tym m.in. oszacowanie możliwości zagrożeń, usprawnianie zarządzania, identyfikację słabych oraz mocnych stron czy wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego.

Bazą informacji statystycznej będą przede wszystkim dane GUS oraz dane gromadzone przez jednostki i instytucje zaangażowane bezpośrednio w realizację działań w ramach Strategii m.in. Urząd Gminy Podegrodzie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Podegrodziu, Powiatowy Urząd Pracy w Nowym Sączu.

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie, monitoring oraz ewaluację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Podegrodzie będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Podegrodziu.

Potwierdzeniem osiągnięcia wskaźników poszczególnych działań, o których mowa w niniejszym dokumencie, będzie coroczne sprawozdanie z realizacji Strategii, które powinno zostać przygotowane przez organ wdrażający do końca I kwartału danego roku, w oparciu o dane przekazane przez poszczególne instytucje zaangażowane w realizację Strategii.

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba mieszkańców w latach 2014- 2019.....	13
Tabela 2. Przyrost naturalny w latach 2014-2019.....	14
Tabela 3. Szkoły podstawowe na terenie gminy	17
Tabela 4. Oferta gminy w zakresie opieki nad dziećmi	18
Tabela 5. Liczba osób objętych opieką NZOZ	20
Tabela 6. Programy profilaktyczne realizowane na terenie gminy w latach 2018-2020	20
Tabela 7. Przestępstwa odnotowane na terenie gminy w latach 2014-2019.....	22
Tabela 8. Imprezy kulturalne na terenie gminy Podegrodzie w roku 2019	26
Tabela 9. Liczba osób pracujących w gminie Podegrodzie w latach 2016-2019.....	32
Tabela 10. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie gminy Podegrodzie	34
Tabela 11. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną	38
Tabela 12. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych	38
Tabela 13. Powody przyznawania pomocy społecznej	38
Tabela 14. Odbiorcy pomocy społecznej	39
Tabela 15. Korzystający ze świadczeń rodzinnych i wychowawczych w latach 2017-2019 ..	39
Tabela 16. Stan bezrobocia rejestrowanego w gminie Podegrodzie w latach 2016-2019	43
Tabela 17. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych.	45
Tabela 18. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020.....	49
Tabela 19. Działalność Punktu Konsultacyjnego w latach 2018-2020	50
Tabela 20. Działalność profilaktyczna	50
Tabela 21. Zdarzenia mające związek ze spożywaniem alkoholu	52
Tabela 22. Podział mieszkańców ze względu na wiek.....	54
Tabela 23. Instrumenty finansowane ze środków PFRON	62
Tabela 24. Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny w latach 2018-2019.....	70
Tabela 25. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności wychowawczej	70
Tabela 26. Procedura „Niebieskie Karty”	73
Tabela 27. Osoby doświadczające i stosujące przemoc	74
Tabela 28. Interwencje Policji w związku z przemocą w rodzinie	75
Tabela 29. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów	79

Tabela 30. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne	79
Tabela 31. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt z wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?	80
Tabela 32. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy	86
Tabela 33. Znajomość konsekwencji zawierania nowych znajomości w Internecie	88
Tabela 34. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów	89
Tabela 35. Znajomość wskazanych zjawisk	90
Tabela 36. Doświadczenie wskazanych zjawisk	90
Tabela 37. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?	100

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Gmina Podegrodzie- sołectwa	12
--	----

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Podział mieszkańców na płeć- statystyki na rok 2019	13
Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku- statystyki na rok 2019	15
Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?	18
Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?	21
Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?	27
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?	28
Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?	29
Wykres 8. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2016-2019	32
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2016-2019	33
Wykres 10. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?	35
Wykres 11. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?	35
Wykres 12. Świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej w latach 2017-2019	40
Wykres 13. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w latach 2017-2019	40

Wykres 14. Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem	41
Wykres 15. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia	43
Wykres 16. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol?	46
Wykres 17. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?	46
Wykres 18. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu alkoholizmu	51
Wykres 19. Liczba rodzin korzystających z pomocy OPS z tytułu niepełnosprawności lub długotrwałej choroby	54
Wykres 20. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności	55
Wykres 21. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	55
Wykres 22. Czy Pana/i zdaniem oferta gminy w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca?	56
Wykres 23. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?	57
Wykres 24. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?	57
Wykres 25. Czy Pana/i zdaniem oferta gminy w zakresie pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca?	59
Wykres 26. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?	59
Wykres 27. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?	60
Wykres 28. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	67
Wykres 29. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa	67
Wykres 30. Czy według Pani/Pana w szkole jest dużo uczniów, którzy potrzebują wsparcia socjalnego?	68
Wykres 31. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej	71
Wykres 32. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy	75

Wykres 33. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu przemocy	76
Wykres 34. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc w rodzinie?	76
Wykres 35. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/Pani przemocy w rodzinie?.....	76
Wykres 36. Czy zna Pan/Pani rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci?	78
Wykres 37. Czy według Pani/Pana uczniowie mają łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych?	80
Wykres 38. Jak ocenia Pani/Pan swój poziom wiedzy w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego?.....	81
Wykres 39. Czy według Pani/Pana nauczyciele są przygotowani do udzielania pomocy uczniom, którzy wykazują skłonności do podejmowania zachowań ryzykownych?	81
Wykres 40. Czy według Pani/Pana wśród uczniów można zaobserwować niepokojące zachowania, które mogą sugerować np. problemy depresyjne, problemy z uzależnieniem? ..	82
Wykres 41. Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym.....	86
Wykres 42. Czy w szkole spotyka się Pani/Pan z aktami agresji i przemocy wśród uczniów?	87

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

1. *Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development)*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/rozwoj/agenda-2030>
2. *Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Podegrodzie na lata 2017-2023*, dostęp on-line: <http://www.podegrodzie.pl/files/files/rozne/Aktualizacja.pdf>
3. Fudała J., *Bezpieczne picie alkoholu*, 2017
4. Główny Urząd Statystyczny, *Sytuacja społeczno-gospodarcza kraju – I–III kwartał 2020 r.*
5. *Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Podegrodzie na lata 2020-2022*, dostęp on-line: <http://bip.podegrodzie.pl/pl/62672/1,37946/uchwala-nr-xv-193-2020-z-20-01-2020-w-sprawie-przyjecia-gminnego-programu-przeciwdzialania-przemocy-w-rodzinie-i-ochrony.html>
6. Halemba. K, Izdebska. A, *Kary fizyczne w wychowaniu dzieci- uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28)*, 2009
7. Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, *Praca zbiorowa Zdrowie i jego uwarunkowania. Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*, Lublin 2017
8. Miśkiewicz. M, *Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych*, Łódź 2013
9. *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/czym-jest-zarządzanie-rozwojem>
10. Raport Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, *Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie*, Warszawa 2019
11. *Raport o stanie gminy Podegrodzie za rok 2018*, dostęp on-line: <https://bip.malopolska.pl/ugpodegrodzie,m,336462,raport-o-stanie-gminy.html>
12. *Raport o stanie gminy Podegrodzie za rok 2019*, dostęp on-line: <https://bip.malopolska.pl/ugpodegrodzie,m,336462,raport-o-stanie-gminy.html>
13. Spitzer. M., *Cyberchoroby. Jak cyfrowe życie rujnuje nasze zdrowie.*, Słupsk 2016
14. *Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju>

15. *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030*, dostęp on-line: <https://www.gov.pl/attachment/d8252b64-8f14-49b7-96c9-ac0a67bfd8df>
16. *Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”*; dostęp on-line: <https://www.malopolska.pl/strategia-2030>
17. Ulman. P, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Instytut Psychologii, *Społeczne i rodzinne uwarunkowania uzależnień u dzieci i młodzieży*, 2011

Źródła internetowe

1. <https://bdl.stat.gov.pl>
2. <http://biblioteka.podegrodzie.net>
3. <https://bramabeskidu.pl>
4. <http://gok-podegrodzie.net/>
5. <http://mops.nowysacz.pl/o-zespole.html>
6. <http://www.niebieskalinia.pl>
7. <https://nowysacz.praca.gov.pl>
8. <http://www.nzozpodegrodzie.pl/>
9. <http://www.obserwator.rops.krakow.pl>
10. <http://www.parpa.pl>
11. <https://www.podegrodzie.pl>
12. <http://podegrodzie.naszops.pl>
13. <https://podegrodzkie.info>
14. <https://www.polskawliczbach.pl>